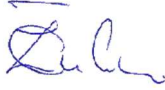
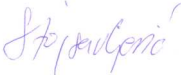

OPĆINA RAKOVICA

PROGRAM ZAŠTITE DIVLJAČI
„OPĆINE RAKOVICA“

Za razdoblje od 01. travnja 2020. do 31. ožujka 2030.

Zagreb, svibanj 2020.

NARUČITELJ:	Općina Rakovica, Rakovica 6, 47245 RAKOVICA OIB: 32809923710	
IZVRŠITELJ:	PRO SILVA D.O.O. ZA GOSPODARENJE ŠUMAMA, LICENCIJA BROJ: 1524	
VRSTA DOKUMENTACIJE:	PROGRAM ZAŠTITE DIVLJAČI „OPĆINE RAKOVICA“	
BROJ UGOVORA:	215-20	
VODITELJ PROJEKTA:	MARKO AUGUSTINOVIĆ, mag. ing. silv., CE	
Članovi stručnog tima OIKON d.o.o.	Željko Čučković, univ. bacc. inf., izrada GIS podloga, obrada prostornog plana	
	Marta Mikulčić, mag. oecol. Ekološka mreža, bioraznolikost	
	Ivona Žiža, mag. ing. agr., izrada GIS podloga, pokrov zemljišta i vegetacija	
	Mihaela Trčak, mag. ing. agr., Pedologija	
	Nebojša Subanović, mag. phys. geophys., meteorolog, obrada meteoroloških podataka	
Članovi stručnog tima PRO SILVA d.o.o.:	Denis Stojšavljević, mag. ing. silv., CE, kontrola kvalitete	
DIREKTOR:	DALIBOR HATIĆ, mag. ing. silv., CE, Direktor projekta	

SADRŽAJ

1.	UVOD	4
2.	AKT O PROGLAŠENJU ILI USTANOVLJENJU POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA.....	5
3.	OSNOVNI PODACI O POLOŽAJU I GRANICAMA POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA TE NJENOJ POVRŠINI RAZRAĐENOJ PO KULTURAMA ZEMLJIŠTA SA ZEMLJOVLASNIČKIM RAZMJEROM	7
	OPIS PRIRODNIH ZNAČAJKI STANIŠTA	14
	3.1. OROGRAFSKE, HIDROGRAFSKE I KLIMATSKE PRILIKE	14
	3.2. EDAFSKI ČIMBENICI	28
	3.3. BILJNE ZAJEDNICE	33
	3.4. INFRASTRUKTURA.....	36
	3.5. ANTROPOGENI UTJECAJI	36
4.	PROCJENA BROJNOGA STANJA DIVLJAČI KOJA STALNO, SEZONSKI ILI POVREMENO OBITAVA NA POVRŠINAMA IZVAN LOVIŠTA ILI PREKO ISTIH PRELAZI	37
5.	UVJETI ZAŠTITE PRIRODE	74
	5.1. EKOLOŠKA MREŽA	75
	5.2. ZAŠTIĆENA PODRUČJA.....	81
	5.3. UGROŽENI I RIJETKI STANIŠNI TIPOVI I STROGO ZAŠTIĆENE VRSTE	85
	5.4. ANALIZA UTJECAJA ZAHVATA I AKTIVNOSTI PLANIRANIH PROGRAMOM	95
6.	MJERE ZAŠTITE DIVLJAČI	98
7.	MJERE ZA SPRJEČAVANJE ŠTETA OD DIVLJAČI	100
8.	BRIGA O DRUGIM ŽIVOTINJSKIM VRSTAMA	113
9.	PRIKAZ POTREBNIH FINACIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU PROGRAMA ZAŠTITE.....	115
10.	KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI	117

1. UVOD

Općina je smještena u južnom dijelu Karlovačke županije uz cestu D1 Zagreb - Split s čvorištem za Bosnu i Hercegovinu i nalazi se u neposrednoj blizini Nacionalnog parka Plitvička jezera. Općina Rakovica ima površinu od 261 km², odnosno čini 7,16 % površine Karlovačke županije.

U sastav Općine ulazi 27 naselja, a to su: Basara, Brajdić Selo, Brezovac, Broćanac, Čatrnja, Čuić Brdo, Drage, Drežnik Grad, Gornja Močila, Grabovac, Irinovac, Jamarje, Jelov Klanac, Korana, Koranski Lug, Kordunski Ljeskovac, Korita, Lipovac, Lipovača, Mašvina, Nova Kršlja, Oštarski Stanovi, Rakovica, Rakovičko Selište, Sadilovac, Selište Drežničko, Stara Kršlja.

Naselje Rakovica smješteno je 9 km sjeverno od Plitvičkih jezera i ono je posebno povezano s poznatim povijesnim događajem Rakovičke bune koja se dogodila 1871. godine. Povodom tog događaja je 1933. godine podignut spomenik vođi pobune Eugenu Kvaterniku i suborcima. Događanja u Domovinskom ratu (1991. –1995.) kada je izvršena agresija na Hrvatsku ostavili su u ovom području totalne materijalne štete i velike ljudske žrtve te je u naselju nakon oslobođenja podignut spomenik braniteljima i žrtvama Domovinskog rata stradalim u periodu od 1991. do 1995. godine.

Prema posljednjim podacima Popisa stanovništva iz 2011. godine Općina Rakovica imala je 2.401 stanovnika. Gustoća naseljenosti prema prvim rezultatima Popisa stanovništva 2011. godine iznosi 9,2 stanovnika na jedan km². Osim po gustoći naseljenosti i prema broju stanovnika Općina Rakovica spada u skupinu manjih općina u Karlovačkoj županiji.

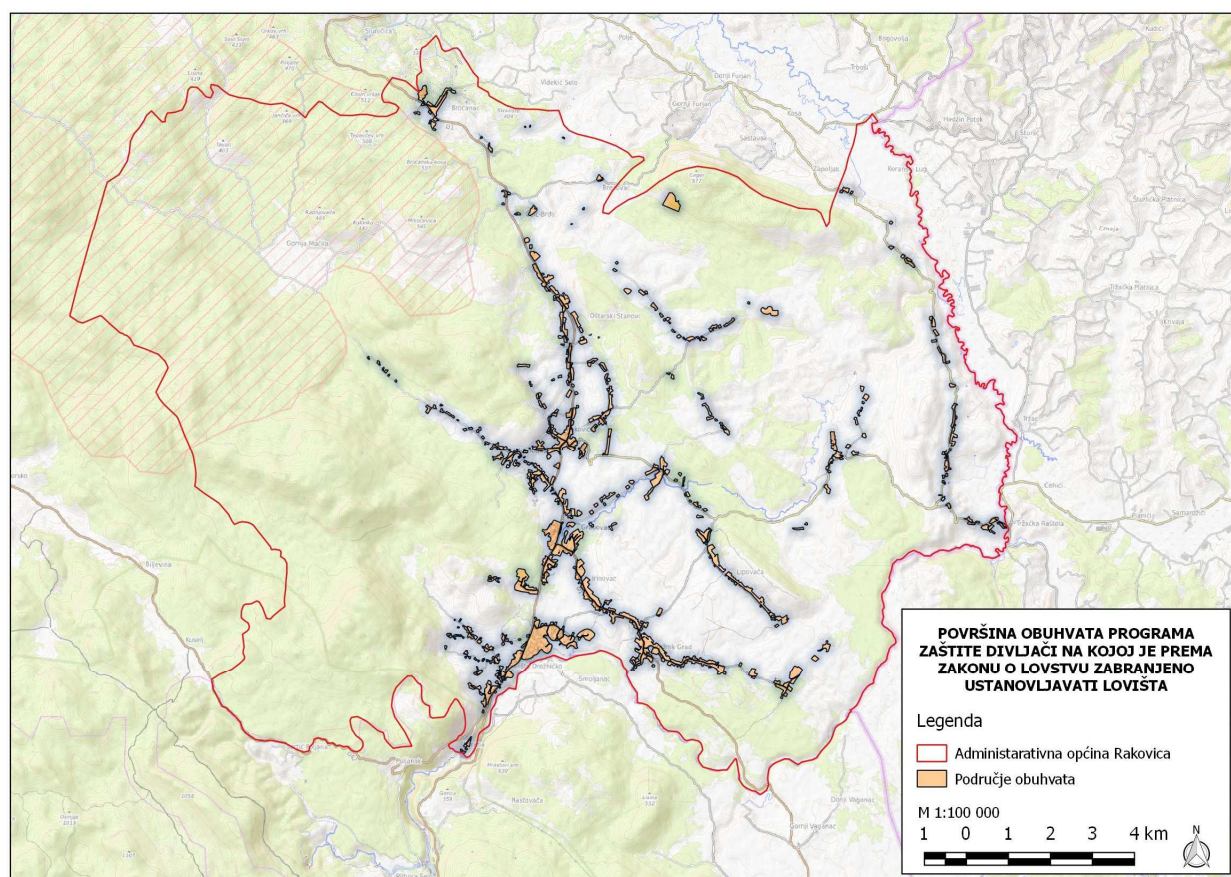
Prvenstveno zahvaljujući Plitvičkim jezerima i rijeci Korani pokušava se razviti turizam kao gospodarska grana.

(izvor podataka: <http://www.rakovica.hr/index.php/onama.html>)

2. AKT O PROGLAŠENJU ILI USTANOVLENJU POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA

Na temelju Ugovora br. 215-20 o izradi Programa zaštite divljači za područje općine Rakovica licencirano poduzeće za poslove lovstva, PRO SILVA d.o.o., u svezi s člancima 11., st. 2., čl. 20. st. 1. i st. 2., čl. 47., st. 1., Zakona o lovstvu („Narodne novine“, broj: 99/18, 32/19 i 32/20.) i Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači („Narodne novine“, broj: 40/06, 92/08, 39/11 i 41/13), člancima 57. i 58. a na temelju važećeg prostornog plana općine Rakovica, „IV. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Rakovica“ (Službeni glasnik Općine Rakovica, broj 11/2019), izradilo je kartografsku podlogu površine na kojoj je zabranjeno ustanovljavati lovišta za koju općina Rakovica naručuje izradu programa zaštite divljači.

VAŽNOST PROGRAMA ZAŠTITE DIVLJAČI JE OD 01.04.2020. do 31.03. 2030.

Slika 1. Položaj granice obuhvata urbanih područja Programa zaštite divljači

PODACI IZ ODLUKE O PROGLAŠENJU POVRŠINA

Sukladno članku 11., st. 2. Zakona o lovstvu, zabranjeno je ustanovljenje lovišta na građevinskom području, osim na neizgrađenom dijelu građevinskog područja do njegova privođenja namjeni, stoga se program donosi za gore spomenute površine.

Važno je napomenuti da je sukladno članku 66., st. 1. Zakona o lovstvu. „Zabranjeno je loviti divljač lovačkim oružjem u pojasu 100 m od granice naselja odnosno 300 m od granice naselja većih od 10.000 stanovnika u nizini i prigorju te 200 m od granice naselja većih od 10.000 stanovnika u brdsko-planinskim područjima“

Navedeno područje (100 i 300 metara od granice naselja) nije predmet izrade programa zaštite divljači pa se stoga daljnji izračun i prikaz daje samo za površine na kojima je zabranjeno ustanovljavanje lovišta.

Ukupan obuhvat Površine na kojoj je zabranjeno ustanovljavanje lovišta iznosi 637 ha. Dijelovi koji svojim obuhvatom prelaze u druge općine nisu uzeti u obzir već su isti digitalnom korekcijom izrezani prema službenoj granici općine.

Program zaštite divljači je planski akt za razdoblje od 10 godina koji osigurava zaštitu divljači na površinama na kojima je zabranjeno ustanovljavanje lovišta, a donosi ga pravna ili fizička osoba koja koristi zemljište ili upravlja zemljištem na vrijeme od 10 godina.

Program zaštite divljači izrađen je temeljem zakonskih i pod zakonskih akata koji reguliraju ovu materiju u vrijeme izrade programa.

Program zaštite divljači izradilo je poduzeće "PRO SILVA" d.o.o. iz Zagreba, Trg senjskih uskoka 1-2, koje je registrirano pri Trgovačkom sudu u Zagrebu, ispunjava sve uvjete propisane Zakonom o lovstvu i ima ovlaštenje Hrvatske komore inženjera šumarstva i drvne tehnologije za obavljanje djelatnosti iz područja lovstva. Ovlašteni inženjer je Marko Augustinović, mag. ing. silv., CE.

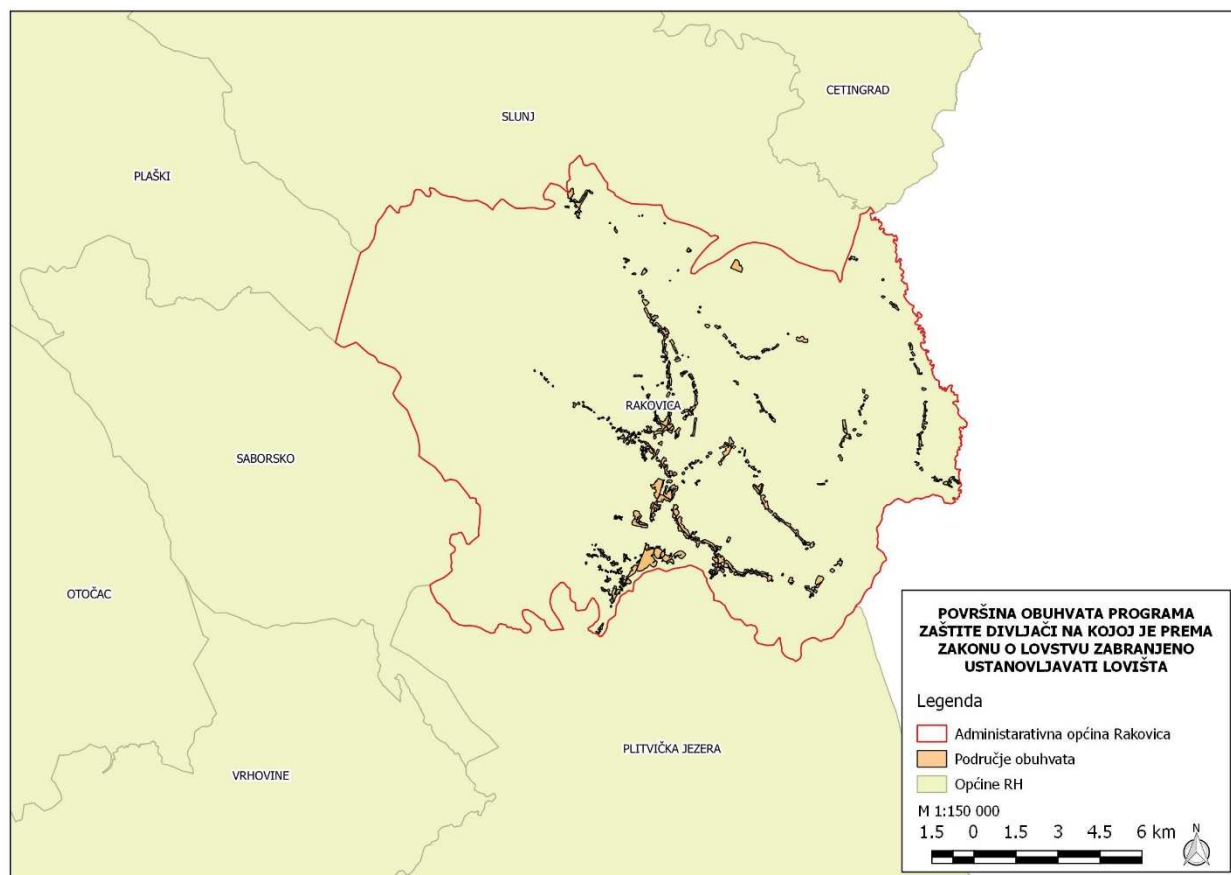
3. OSNOVNI PODACI O POLOŽAJU I GRANICAMA POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA TE NJENOJ POVRŠINI RAZRAĐENOJ PO KULTURAMA ZEMLJIŠTA SA ZEMLJOVLASNIČKIM RAZMJEROM

STRUKTURA POVRŠINA				
NAZIV POVRŠINE	VRSTA POVRŠINE	KULTURA	ZEMLJOVLASNIČKO RAZMJERJE	HA
1	2	3	4	5
KULTURE	ŠUMSKO	OBRASLO	DRŽAVNO	13
			PRIVATNO	70
			Σ	83
		NEOBRASLO	DRŽAVNO	5
			PRIVATNO	9
			Σ	14
	UKUPNO ŠUMSKO		DRŽAVNO	18
			PRIVATNO	79
	POLJOPRIVREDNO	ORANICE	DRŽAVNO	
			PRIVATNO	43
			Σ	43
		LIVADE	DRŽAVNO	
			PRIVATNO	93
			Σ	93
		PAŠNJACI	DRŽAVNO	
			PRIVATNO	8
			Σ	8
		VIŠEGODIŠNJI NASADI (neograđeni)	DRŽAVNO	
			PRIVATNO	
			Σ	
		OSTALO	DRŽAVNO	
			PRIVATNO	6
			Σ	6
	UKUPNO POLJOPRIVREDNO		DRŽAVNO	0
			PRIVATNO	150
	SVEUKUPNO ŠUMSKO I POLJOPRIVREDNO		DRŽAVNO	18
			PRIVATNO	229
			Σ	247
JAVNE POVRŠINE	PROMETNICE			11
	DRUGE JAVNE POVRŠINE			367
	Σ			378
OGRAĐENI VIŠEGODIŠNJI NASADI	VOĆNJACI			11
	VINOGRADI			
	RASADNICI			
	OSTALO			
	Σ			11
PRIVREDNI OBJEKTI	RIBNJACI			
	OSTALO			
	Σ			0
DRUGE POVRŠINE	VODE			1
	OSTALO			0
	Σ			1
ΣΣ				637

(Izvor podataka: PRO SILVA d.o.o., Arkod, Katastar, Geoportal)

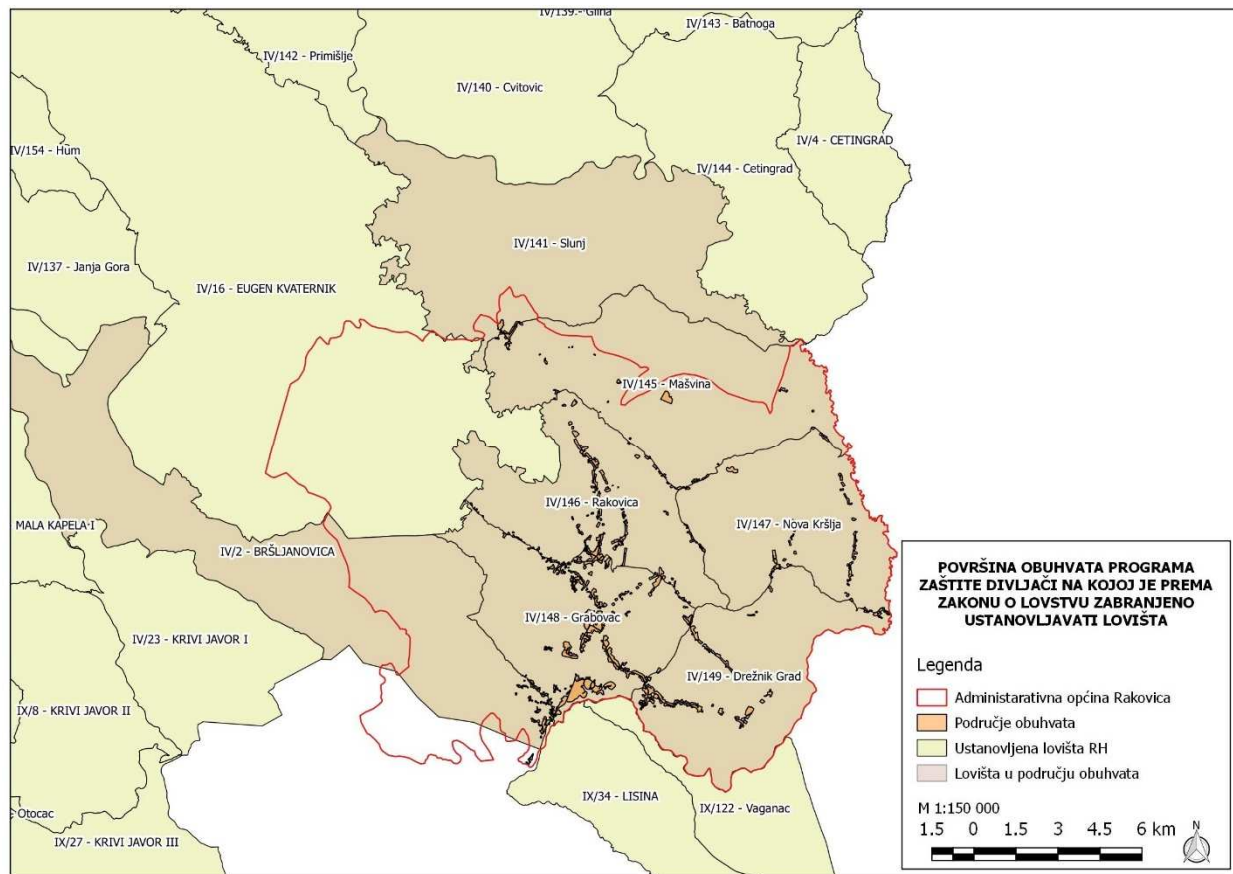
ZEMLJOPISNI POLOŽAJ I GRANICA POVRŠINA IZVAN LOVIŠTA

Obuhvat Programa obuhvaća administrativno područje općine Rakovica. Rakovica na sjeveru graniči sa općinama Cetingrad i Slunj. Na istoku graniči sa Bosnom i Hercegovinom. Na jugu graniči sa općinom Plitvička jezera, a na zapadu sa općinama Plaški i Saborsko.

Slika 2. Položaj granica obuhvata u odnosu na druge općine

Površina obuhvata na kojoj je zabranjeno ustanovljavanje lovišta rasprostire se na području 7 lovišta od kojih je 1 lovište državno a 6 lovišta su županijska lovišta. Lovištima gospodare lovoovlaštenici temeljem važećih ugovora.

Slika 3. Položaj granica obuhvata u odnosu na ustanovljena lovišta

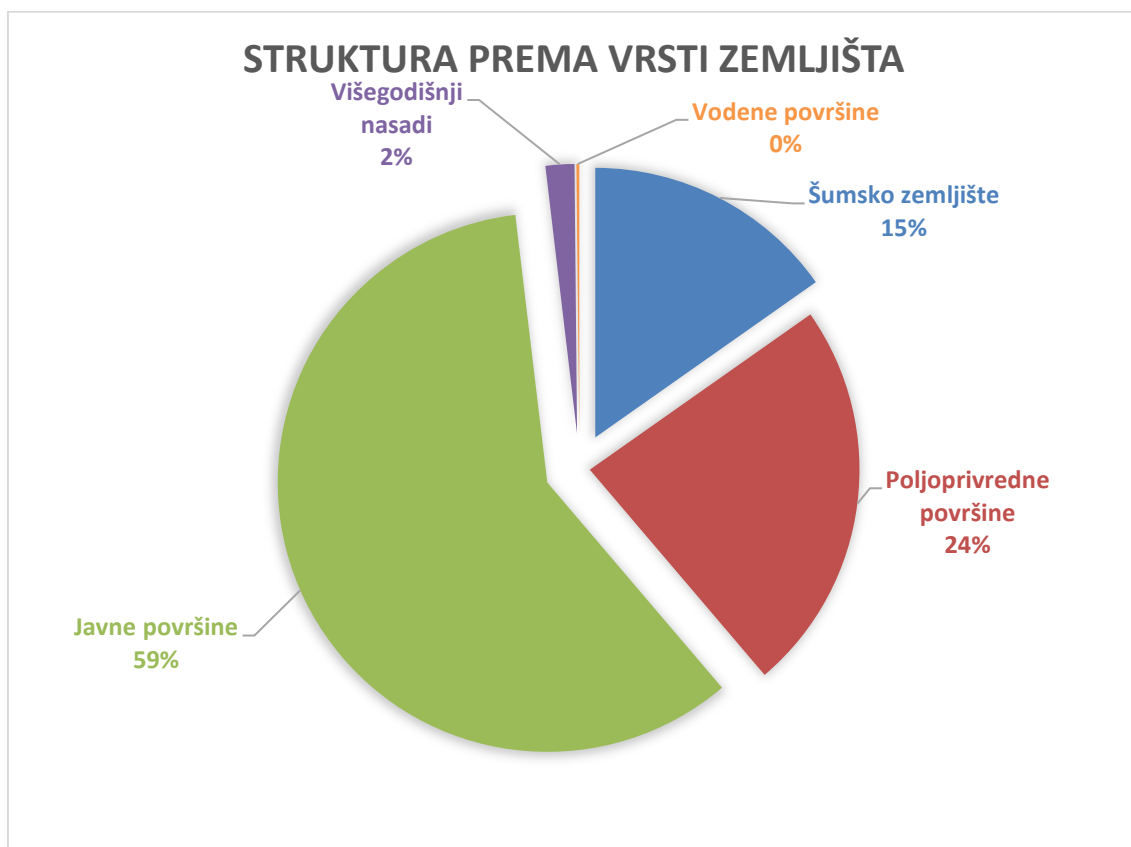
U nastavku, u tablici je dan prikaz zastupljenosti površine obuhvata unutar ustanovljenih lovišta.

Tablica 1. Udjeli površina po ustanovljenim lovištima

Naziv lovišta	Površina lovišta	Površina lovišta unutar Površine obuhvata PZD-a	Udio %
Zajedničko otvoreno lovište broj: IV/148 - Grabovac	3411	283 ha	44,43%
Zajedničko otvoreno lovište broj: IV/146 - Rakovica	3265	127 ha	19,94%
Zajedničko otvoreno lovište broj: IV/149 - Drežnik Grad	3265	107 ha	16,80%
Zajedničko otvoreno lovište broj: IV/147 - Nova Kršlja	3270	49 ha	7,69%
Zajedničko otvoreno lovište broj: IV/145 - Mašvina	3430	33 ha	5,18%
Državno otvoreno lovište broj: IV/2 - BRŠLJANOVICA	7961	24 ha	3,77%
Zajedničko otvoreno lovište broj: IV/141 - Slunj	3270	12 ha	1,88%
NACIONALNI PARK „PLITVIČKA JEZERA“	/	2 ha	0,31%
UKUPNO:		637 ha	100 %

PRIKAZ STRUKTURE POVRŠINA

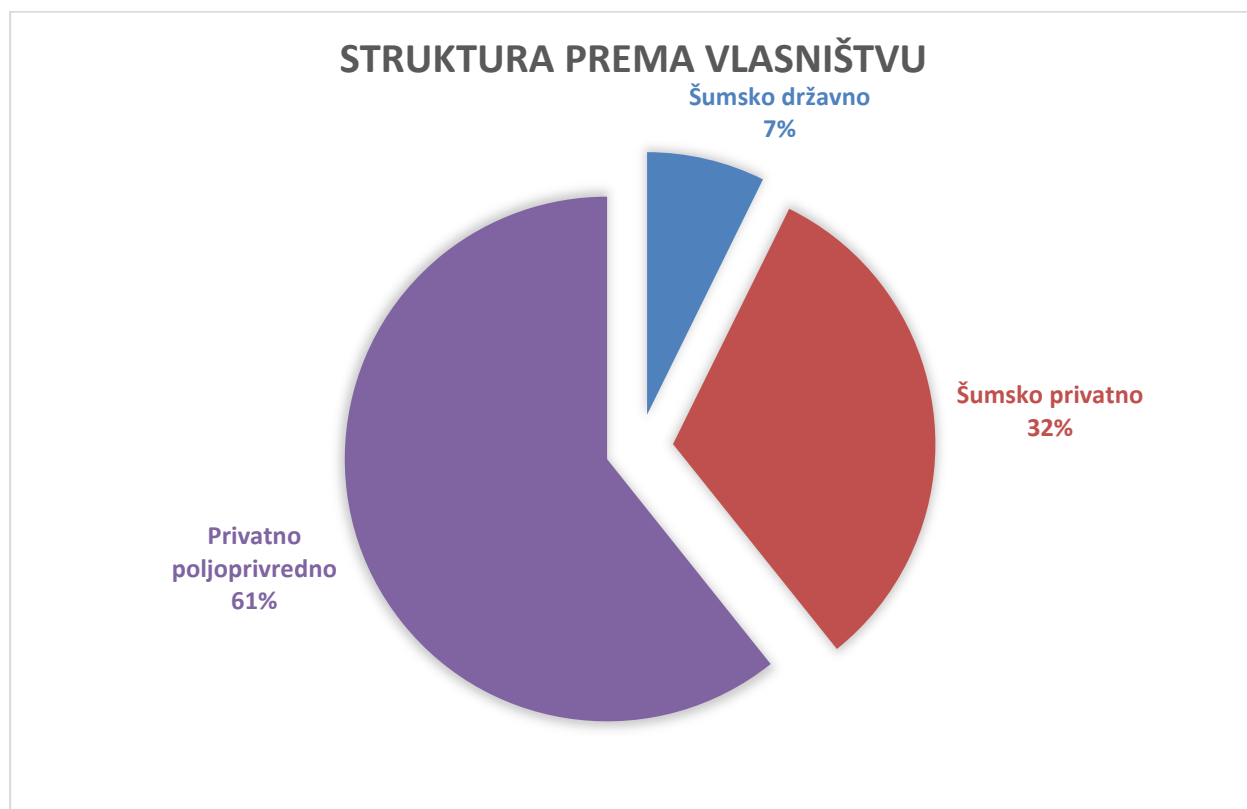
Podaci o strukturi površina dobiveni su obradom katastra, digitalnih ortofoto snimaka te prostornog plana. Obradom prostornog plana dobivena je površina građevinskih područja naselja. Ostatak strukture površina dobiven je na način da su iste usklađene sa katastarskim planovima i ARKOD-om prema strukturi i vlasništvu. Pregledom i obradom digitalnih satelitskih snimaka napravljene su korekcije kako bi struktura površina odgovarala stvarnom stanju.

Slika 4. Struktura površina prema vrsti zemljišta

VLASNIČKA STRUKTURA I UPORABA ZEMLJIŠTA

Unutar površina obuhvata većina šumskog zemljišta je u privatnom vlasništvu. Poljoprivredno zemljište većinom pripada privatnom vlasništvu čija je namjena raznolika. Uzgajaju se različite poljoprivredne kulture, a unutar površina obuhvata ima i manja količina površina na kojima se nalaze višegodišnje kulture.

Slika 5. Vlasnička struktura prema vrsti zemljišta

Iz podataka navedenih u PZD 1 obrascu, izuzevši javne površine, vidljivo je da je 61 % površina poljoprivrednog karaktera sa različitim kulturama, dok 39 % površina otpada na šumske predjele, od kojih je 7 % državnih šuma raspoređenih u četiri (4) gospodarske jedinice i to: gospodarska jedinica „LIPOVAČA“, gospodarska jedinica „MAŠVINA“, gospodarska jedinica „PIŠTENICA“ i gospodarska jedinica „ZVJERINJAK - BROČANSKA KOSA“.

Površine šuma koje su u privatnom vlasništvu raspoređene su u jednoj gospodarskoj jedinici šuma šumoposjednika i to gospodarska jedinica „LAĐEVAC - RAKOVICA“

OPIS PRIRODNIH ZNAČAJKI STANIŠTA

3.1. OROGRAFSKE, HIDROGRAFSKE I KLIMATSKE PRILIKE

Područje obuhvata programa zaštite divljači nalazi se cijelim svojim područjem u brežuljkastom području. Visinska amplituda površina obuhvata iznosi oko 120 metara. Najniža nadmorska visina iznosi 333 m.n.v. a nalazi se u blizini sela Nova Kršlja. Zapadni dio područja obuhvata uzdiže se do maksimalnih 456 m.n.v. u blizini sela Selište Drežničko.

Hidrološke prilike su vrlo dobre jer se unutar granica opisanog područja nalazi mnoštvo rijeka, vodotoka i kanala od kojih se ističu rijeka Korana.

Za prikaz klimatskih prilika obrađeni su podaci s meteorološke postaje Gospić. Podaci su prikazani za vremenski period 2000. – 2019. godine.

1. Klasifikacija prema Thornthwaitu

Prema Thornthwaiteovoj klasifikaciji klime baziranoj na odnosu količine vode potrebne za potencijalnu evapotranspiraciju i oborinske vode postoji pet tipova, od vlažne perhumidne do suhe aridne klime. U Hrvatskoj se javljaju perhumidna, humidna i subhumidna klima. U najvećem dijelu nizinskog kontinentalnog dijela Hrvatske prevladava humidna klima, a samo u istočnoj Slavoniji subhumidna klima. U gorskom području prevladava perhumidna klima. U primorskoj Hrvatskoj pojavljuju se perhumidna, humidna i subhumidna klima. Na sjevernom i srednjem Jadranu prevladava humidna klima, pri čemu su unutrašnjost Istre, Kvarner i dalmatinsko zaleđe vlažniji nego istarska obala i srednji Jadran. U dijelovima srednjeg i na južnom Jadranu prevladavaju subhumidni uvjeti, ali najjužniji dijelovi oko Dubrovnika zbog više oborine imaju humidnu klimu..

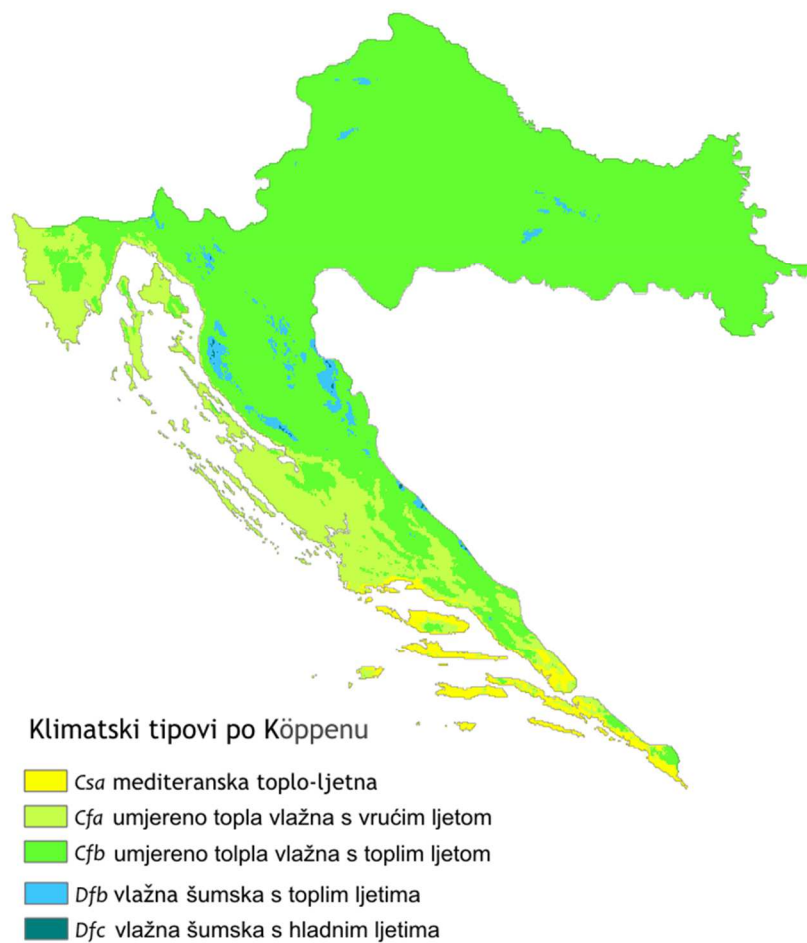
2. Klasifikacija prema Köppenu

Područje općine Rakovica, prema Köppenu, spada u tip Cfb – umjereno toplo vlažnu s toplim ljetom.

Klasifikacija Cfb – Umjereno topla vlažna klima s toplim ljetom

Naziva se i klima bukve. Najveći dio krajeva s ovom klimom nalazi se pod utjecajem ciklona koji dolaze s oceana i kreću se prema istoku, tako da raspodjela padalina u prostoru i vremenu najviše ovisi upravo o njima – obalni pojasevi imaju najviše padalina u zimskom dijelu godine, a u unutrašnjosti u toplom dijelu godine.

Klimatski tipovi po Köppenu

Slika 6. Köppenovi tipovi klime

3. Langov kišni faktor

Kišni faktor, odnosno godišnji kišni faktor je odnos srednje godišnje količine padalina u mm i srednje godišnje temperature u stupnjevima C, prema R. Langu izražen obrascem: $f = Pg : Tg$ (f - godišnji kišni faktor, Pg - srednja godišnja količina padalina u mm, Tg - srednja godišnja količina temperature u stupnjevima C).

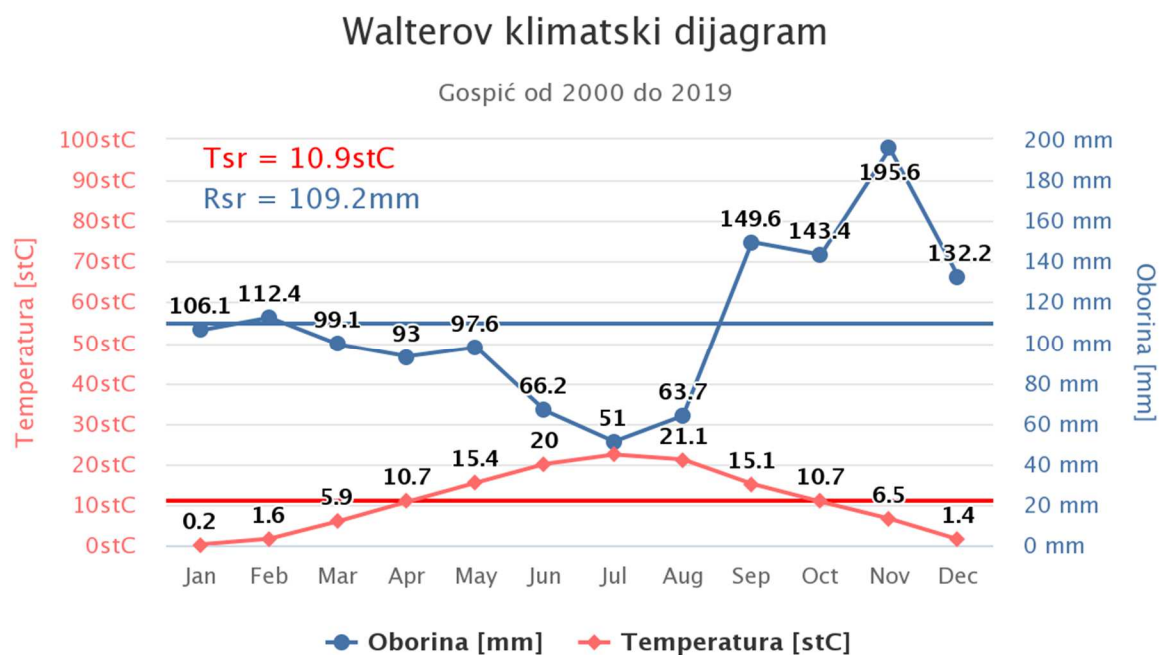
Tablica 2. Mjesečne količine oborina i srednje mjesečne temperature

Mjesečne količine oborina [mm] i srednje mjesečne temperature[°C] 2000-2019													
mj	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	god
oborina	106.1	112.4	99.1	93.0	97.6	66.2	51.0	63.7	149.6	143.4	195.6	132.2	1309.9
temperatura	0.2	1.6	5.9	10.7	15.4	20.0	22.3	21.1	15.1	10.7	6.5	1.4	10.9
K _f		120,2											

Prema Langovoj klasifikaciji, Lika ima vlažnu klimu.

4. Walterov klimatski dijagram

Walterov klimatski dijagram je kompleksan alat za grafičko određivanje nekoliko klimatskih elemenata, a ovdje ga koristimo u pojednostavljenom obliku za određivanje postojanja sušnih razdoblja. U Walterov se dijagram unose razdiobe oborina i srednjih mjesečnih temperatura s time da je omjer vrijednosti skale temperature i oborine 1:2. Područja gdje krivulja temperature prelazi iznad krivulje oborine predstavlja sušno razdoblje.

Highcharts.com

Slika 7. Walterov klimatski dijagram

Iz Wlaterovog klimatskog dijagrama je razvidno kako na postaji Gospić nema sušnih razdoblja.

5. Snježni pokrivač

Na donjoj tablici dane su srednje mjesečne vrijednosti broja dana sa snježnim pokrivačem jednakim ili višim od 10 cm

Najveća visina snijega u razdoblju 2000. - 2019. zabilježena je 05.01.2009 te je iznosila 118 cm.

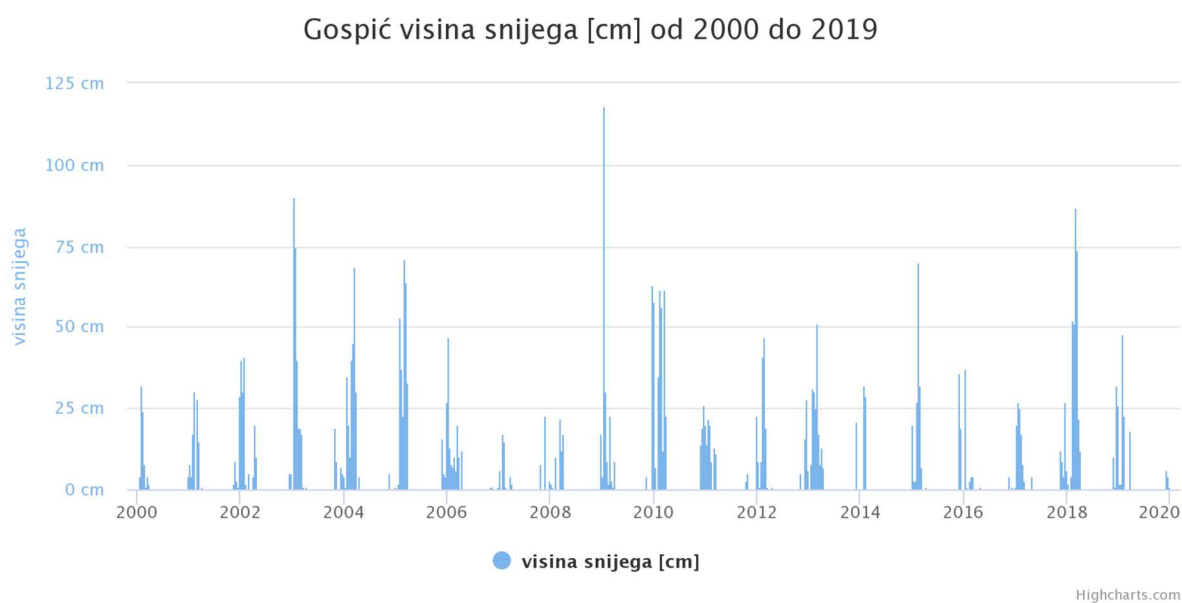
Tablica 3. Broj dana sa snježnim pokrivačem

Broj dana sa snježnim pokrivačem 2000-2019													
g\mj	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	godišnje
2000	21	14	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	41
2001	15	10	4	0	0	0	0	0	0	0	18	22	69
2002	27	5	3	4	0	0	0	0	0	0	0	7	46
2003	27	28	9	1	0	0	0	0	0	6	0	10	81
2004	18	18	23	2	0	0	0	0	0	0	4	2	67
2005	11	28	23	0	0	0	0	0	0	0	4	19	85
2006	31	23	18	2	0	0	0	0	0	0	2	1	77
2007	11	1	3	0	0	0	0	0	0	1	9	18	43
2008	5	2	10	0	0	0	0	0	0	0	0	14	31
2009	25	14	8	0	0	0	0	0	0	0	2	10	59
2010	15	23	17	0	0	0	0	0	0	0	4	22	81
2011	19	10	7	0	0	0	0	0	0	5	0	13	54
2012	9	29	2	1	0	0	0	0	0	3	1	18	63
2013	17	26	13	4	0	0	0	0	0	0	7	2	69
2014	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	12
2015	11	28	3	1	0	0	0	0	0	0	10	5	58
2016	9	3	1	1	0	0	0	0	0	0	6	1	21
2017	29	8	0	3	0	0	0	0	0	0	9	17	66
2018	2	26	24	0	0	0	0	0	0	0	5	13	70
2019	20	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	7	32
mj.sr.	16.5	14.9	8.8	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.8	4.1	10.5	66.7

Gospić godišnja razdioba dana sa snježnim pokrivačem od 2000 do 2019

Slika 8. Godišnja razdioba broj dana sa snježnim pokrivačem po mjesecima u periodu 2000-2019

Slika 9. Visine snijega, 2000-2019

6. Temperatura zraka

U tablici su prikazane su srednje mjesečne temperature zraka na postaji Gospić. Srednje mjesečne temperature su računate iz srednjih dnevnih temperatura. Srednja dnevna temperatura zraka računa se po formuli:

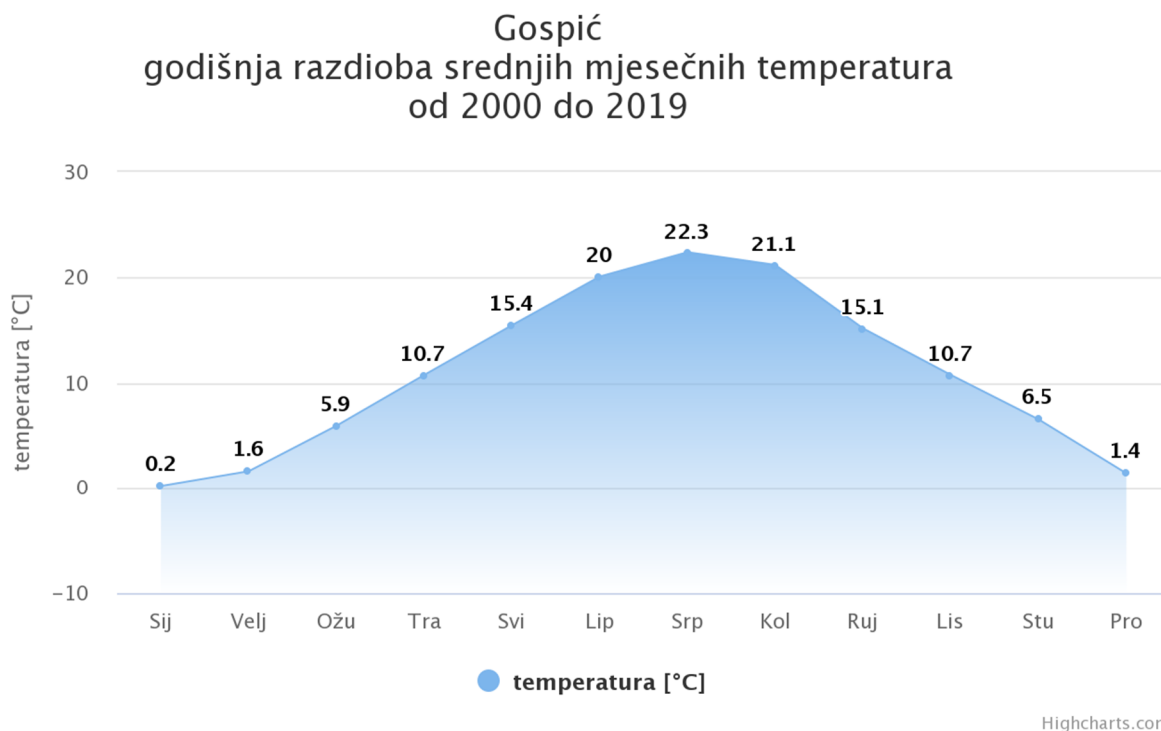
$$\bar{t} = \frac{t_7 + t_{14} + 2 * t_{21}}{4}$$

gdje su t7 temperatura u 7, t14 temperatura u 14 te t21 temperatura u 21 sat po lokalnom vremenu.

Tablica 4. Srednje mjesečne temperature zraka

Srednje mjesečne temperature zraka [°C] 2000-2019													
g\mj	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	g.s.
2000	-2.8	2.2	5.6	12.5	16.8	20.9	20.4	22.7	15.0	12.5	9.3	4.7	11.7
2001	3.1	2.5	9.4	9.0	16.7	18.1	21.9	22.7	13.1	12.8	2.2	-3.1	10.7
2002	-3.3	4.6	7.8	8.4	16.6	20.4	20.7	19.6	13.1	10.9	9.5	1.6	10.8
2003	-1.4	-3.1	5.0	9.1	18.1	23.2	23.3	24.9	14.5	8.4	7.3	1.0	10.9
2004	-1.8	1.3	3.0	9.7	13.4	19.0	21.7	20.9	14.7	13.3	5.6	1.5	10.2
2005	-1.6	-3.1	2.9	9.5	15.9	19.4	21.8	17.9	15.3	10.4	4.7	0.1	9.4
2006	-2.5	0.3	3.5	10.6	15.1	19.5	22.1	18.2	16.3	12.1	7.1	3.2	10.5
2007	4.4	5.6	7.0	13.3	16.5	20.8	23.0	20.8	13.1	8.4	3.5	-0.7	11.3
2008	2.8	3.5	5.5	10.3	16.0	20.0	22.0	21.7	13.9	11.8	6.3	2.1	11.3
2009	-2.2	1.7	5.5	11.8	17.8	18.6	22.4	22.2	17.0	9.3	7.4	2.0	11.1
2010	-1.8	1.2	4.9	10.5	14.5	19.5	22.3	20.7	14.3	8.3	8.2	0.0	10.2
2011	0.4	0.6	5.0	11.9	15.8	19.8	21.4	22.7	19.1	9.8	2.9	2.8	11.0
2012	0.3	-4.4	8.5	10.6	14.8	22.2	24.0	23.6	16.5	10.9	8.9	0.6	11.4
2013	1.3	0.3	4.2	11.6	14.2	19.2	22.6	22.4	15.2	12.0	6.1	2.4	11.0
2014	5.2	5.7	7.9	11.2	14.4	19.4	20.0	19.6	14.4	11.8	8.8	3.0	11.8
2015	2.5	0.4	5.9	10.1	16.4	19.9	24.5	22.0	15.8	10.1	5.7	0.3	11.1
2016	1.8	5.8	5.8	11.9	14.5	19.6	23.0	20.1	16.1	9.9	6.7	-0.4	11.2
2017	-4.7	4.3	8.6	10.5	16.0	21.9	23.8	23.8	13.9	10.2	5.3	1.7	11.3
2018	4.5	-2.3	3.9	14.4	16.8	19.3	22.0	22.1	16.6	12.4	6.3	1.3	11.4
2019	-0.7	4.2	8.2	10.9	11.9	23.2	22.8	22.4	15.9	11.8	9.4	4.0	12.0
sr.raz	0.2	1.6	5.9	10.7	15.4	20.0	22.3	21.1	15.1	10.7	6.5	1.4	10.9

Najviša temperatura zraka u razdoblju 2000. - 2019. izmjerena je 05.08.2017 te je iznosila 37.5 °C, dok je najniža temperatura izmjerena 12.01.2003 te je iznosila -27.6 °C.

Slika 10. Razdioba srednjih mjesečnih temperatura zraka, 2000-2019.

7. Oborina

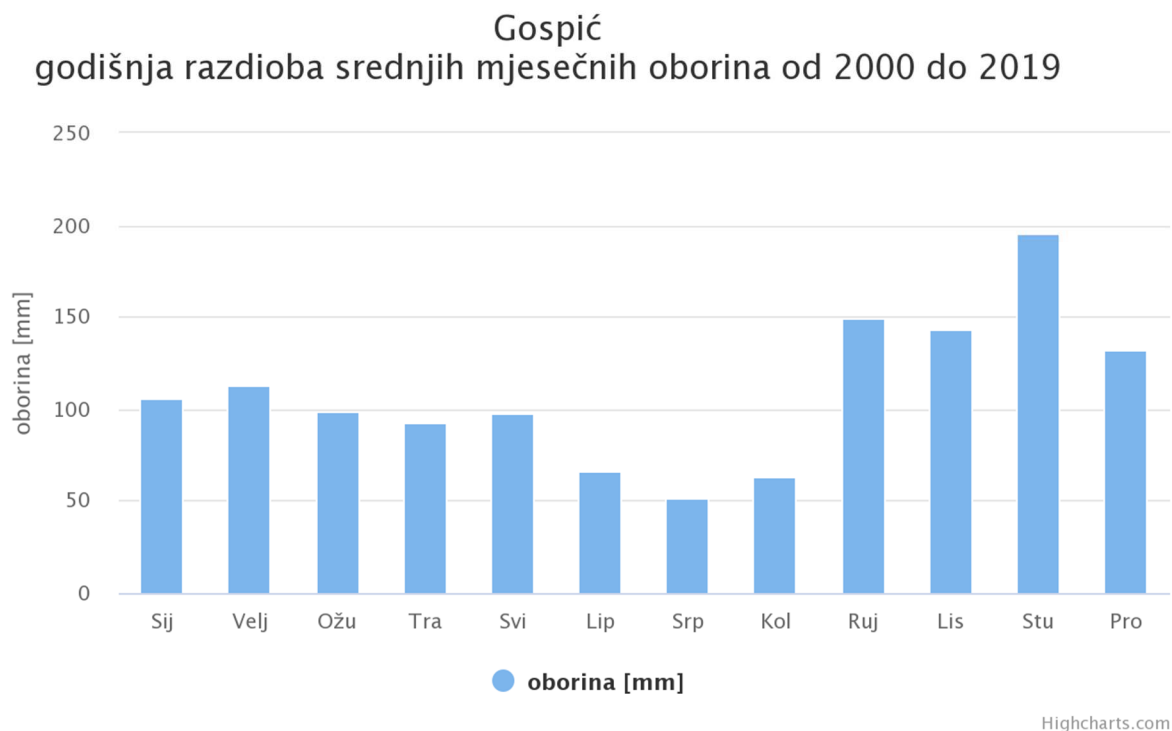
Oborina je druga najvažnija veličina koja se koristi u opisu klime nekoga kraja. Najčešće se koriste mjesečne i godišnje količine oborina te njihova razdioba. Pod količinom se podrazumijeva vodeni ekvivalent sve oborine, neovisno u kojem je obliku bila. Uz same količine, koriste se i količine i učestalost pljuskova.

U tablici su prikazane mjesečne i godišnje količine oborine na mjernoj postaji Gospić u periodu od 2000 do 2019.

Tablica 5. Oborine na mjernoj postaji Gospić, 2000-2019.

Mjesečne količine oborina [mm] 2000-2019													
2000	22.0	47.4	101.3	82.3	87.5	0.0	65.0	23.0	84.0	155.9	295.4	199.2	1163
2001	145.5	63.7	142.9	58.0	73.5	49.6	26.1	10.2	187.0	49.0	180.6	100.4	1086.5
2002	17.4	98.2	32.9	164.3	35.6	95.1	63.4	118.2	283.9	151.4	133.6	73.4	1267.4
2003	73.7	1.1	8.6	54.6	16.0	14.1	1.8	2.9	118.5	337.2	146.9	74.6	850
2004	112.9	128.0	122.3	162.3	49.8	86.7	12.7	64.6	68.2	129.8	159.3	194.1	1290.7
2005	47.0	102.8	86.3	119.5	71.8	12.4	63.5	144.6	135.7	126.0	215.3	216.1	1341
2006	30.7	83.5	98.7	127.8	64.1	58.0	42.1	214.2	174.7	51.6	109.5	65.0	1119.9
2007	123.5	67.7	105.3	8.1	98.2	103.9	55.5	140.9	103.5	76.7	81.7	79.4	1044.4
2008	88.1	31.9	187.8	103.4	110.0	104.1	8.9	43.9	31.8	156.1	219.3	235.6	1320.9
2009	153.4	144.8	104.6	76.2	36.0	90.0	39.0	50.3	82.4	222.8	163.2	268.8	1431.5
2010	248.1	138.6	89.9	69.2	152.0	65.1	41.8	46.4	200.1	43.2	398.8	180.0	1673.2
2011	22.8	17.9	58.7	45.5	47.3	61.4	88.5	10.4	27.2	116.8	13.8	168.0	678.3
2012	34.0	50.4	0.9	114.9	87.3	90.2	30.0	17.0	177.4	220.4	277.0	160.9	1260.4
2013	221.4	174.9	182.4	96.6	213.7	41.7	5.4	49.7	168.9	134.7	239.9	9.3	1538.6
2014	149.6	250.1	76.9	170.0	85.8	82.2	256.6	62.1	300.7	124.2	165.8	127.9	1851.9
2015	141.2	182.7	60.0	47.5	117.5	51.7	34.5	83.1	149.9	350.0	68.2	0.1	1286.4
2016	148.1	284.1	111.8	82.4	194.7	125.2	28.7	66.9	78.8	179.8	273.4	0.9	1574.8
2017	96.8	115.5	75.6	100.9	69.8	44.6	36.2	13.3	433.1	49.0	223.7	243.6	1502.1
2018	146.4	190.6	278.7	35.7	147.4	97.1	31.6	80.3	68.3	137.5	125.8	86.3	1425.7
2019	98.5	73.2	56.8	140.5	193.9	50.7	88.7	32.5	118.8	56.1	419.9	160.8	1490.4
mjes.sred.	106.1	112.4	99.1	93.0	97.6	66.2	51.0	63.7	149.6	143.4	195.6	132.2	1309.9
2000	22.0	47.4	101.3	82.3	87.5	0.0	65.0	23.0	84.0	155.9	295.4	199.2	1163

Najveća dnevna količina oborina od 82 [mm] zabilježena je 5. kolovoza 2014.

Slika 11. Mjesečna razdioba oborina u razdoblju 2000-2019.

Iz prikaza je vidljivo kako je studeni na području Gospića mjesec s najvećom količinom oborina, a odmah ga slijedi rujan.

U sljedećoj tablici je dan je mjesečni broj dana s oborinom, neovisno o kojem tipu oborine se radilo.

Tablica 6. Mjesečni broj dana s oborinom u razdoblju 2000-2019.

Broj dana s oborinom 2000-2019													
g\mj	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	g.s.
2000	6	7	9	9	5	0	8	1	7	11	20	8	91
2001	16	9	11	7	8	6	5	2	14	5	14	13	110
2002	5	6	8	11	9	6	5	9	11	12	12	13	107
2003	10	2	5	7	2	3	2	2	8	15	12	6	74
2004	15	9	11	19	11	8	4	5	3	10	14	15	124
2005	8	11	7	8	7	3	11	12	6	11	13	17	114
2006	9	12	14	16	7	7	12	20	5	5	10	8	125
2007	12	15	15	4	11	15	7	10	12	10	11	11	133
2008	16	6	19	19	11	17	5	5	10	9	16	16	149
2009	15	15	18	13	4	15	6	6	7	8	15	25	147
2010	14	18	14	10	19	11	5	6	11	11	22	19	160
2011	13	6	10	11	9	11	13	2	3	10	4	18	110
2012	8	12	3	19	15	5	4	3	11	16	12	15	123
2013	20	17	22	14	23	11	8	6	13	12	19	6	171
2014	20	18	12	21	16	12	16	9	15	10	18	13	180
2015	14	14	7	13	11	7	7	6	11	17	5	1	113
2016	17	20	19	13	19	14	4	9	11	15	19	3	163
2017	10	11	7	14	12	8	3	6	18	8	16	14	127
2018	12	17	22	9	16	10	9	13	6	10	15	18	157
2019	16	5	8	15	23	5	10	3	9	9	23	13	139
sr.raz	12.8	11.5	12.1	12.6	11.9	8.7	7.2	6.8	9.6	10.7	14.5	12.6	130.9

Iz tablice je vidljivo kako je broj kišnih dana podjednako raspoređen po svim mjesecima u godini izuzev ljeta kada je nešto manji.

8. Vjetar

Vjetar je jedna od najpromjenjivijih meteoroloških veličina, no učestalosti brzina i smjerova mogu govoriti o podneblju nekoga kraja. Zato se u klimatologiji najčešće koriste tzv. ruže vjetrova.

Najveća brzina vjetra na postaji Gospić u razdoblju 2000. - 2019. izmjerena je 22.12.2003. u 6:00 te je iznosila 16 m/s iz smjera 90°.

Tablica 7. Učestalost brzine vjetra po mjesecima

Učestalosti [%] brzine vjetra [m/s] po mjesecima 2000-2019														
m./b.v.	< 0,3	0,3-2	2,1-3	3,1-4	4,1-5	5,1-6	6,1-7	7,1-8	8,1-9	9,1-11	11,1-13	13,1-15	>15	Ukupno
1	9.37	71.50	10.22	5.92	1.95	0.75	0.23	0.03	0.02	0.01	0.00	0.00	0.00	100.00
2	7.30	68.22	12.57	7.77	2.58	1.08	0.30	0.10	0.06	0.02	0.00	0.00	0.00	100.00
3	6.04	64.87	13.58	10.04	3.24	1.33	0.52	0.17	0.10	0.07	0.03	0.00	0.00	100.00
4	6.45	66.11	11.99	9.81	3.25	1.41	0.42	0.27	0.14	0.09	0.05	0.00	0.00	100.00
5	5.35	71.23	12.17	8.66	1.65	0.53	0.17	0.11	0.05	0.03	0.02	0.02	0.00	100.00
6	5.85	75.50	11.10	6.01	1.09	0.32	0.13	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00
7	6.38	74.26	11.08	6.93	1.09	0.22	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00
8	8.41	75.06	10.25	5.18	0.98	0.07	0.03	0.01	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	100.00
9	7.64	74.45	10.35	5.44	1.22	0.43	0.28	0.09	0.02	0.06	0.00	0.00	0.00	100.00
10	9.76	74.46	9.24	4.57	1.17	0.51	0.21	0.04	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00
11	7.50	69.51	10.92	6.76	2.93	1.72	0.37	0.25	0.05	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00
12	9.31	69.77	10.61	5.92	2.43	1.37	0.42	0.12	0.04	0.00	0.00	0.00	0.01	100.00

Iz tablice je uočljivo kako na promatranom području dominiraju slabi vjetrovi, 0,3-3 m/s sa udjelom od čak 60 %, dok su olujni i orkanski vjetrovi rijetke pojave.

Tablica 8. Učestalost brzine vjetra po godišnjim dobima

Učestalosti [%] brzine vjetra [m/s] po godišnjim dobima 2000-2019														
g.d./b.v.	< 0,3	0,3-2	2,1-3	3,1-4	4,1-5	5,1-6	6,1-7	7,1-8	8,1-9	9,1-11	11,1-13	13,1-15	>15	Ukupno
zima	8.38	69.94	11.34	6.80	2.25	0.91	0.26	0.06	0.04	0.02	0.00	0.00	0.00	100.00
proljeće	5.88	70.95	11.76	8.16	2.00	0.75	0.24	0.13	0.07	0.04	0.02	0.01	0.00	100.00
ljet	8.61	74.66	9.94	5.06	1.13	0.34	0.18	0.05	0.02	0.02	0.00	0.00	0.00	100.00
jesen	9.31	69.77	10.61	5.92	2.43	1.37	0.42	0.12	0.04	0.00	0.00	0.00	0.01	100.00

Iz priložene tablice može se očitati kako jakih vjetrova ima najviše u proljeće, a najmanje ljeti.

Tablica 9. Učestalost smjerova vjetra po mjesecima

Učestalosti [%] smjerova vjetra po mjesecima 2000-2019									
m/smj	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Ukupno
1	31.42	8.11	7.40	13.77	6.52	10.00	10.20	12.58	100.00
2	33.51	8.50	5.79	12.58	6.71	10.64	9.25	13.03	100.00
3	28.43	9.91	6.69	12.75	8.59	13.33	10.22	10.09	100.00
4	25.96	11.30	7.89	12.18	7.97	12.80	11.48	10.42	100.00
5	25.30	11.35	8.53	9.29	7.00	14.99	13.44	10.10	100.00
6	26.92	11.39	8.76	7.87	7.03	14.96	12.43	10.66	100.00
7	26.73	11.88	7.92	7.09	7.38	15.55	13.66	9.78	100.00
8	27.25	10.72	7.82	7.17	7.66	14.58	14.41	10.39	100.00
9	28.84	9.41	7.18	9.02	6.94	12.00	12.34	14.26	100.00
10	27.82	6.64	7.39	12.93	9.51	12.04	11.66	12.02	100.00
11	24.77	6.23	8.83	18.21	8.62	11.32	10.92	11.10	100.00
12	32.03	8.05	7.56	13.87	6.88	9.03	9.67	12.90	100.00
srednjak	28.25	9.46	7.65	11.39	7.57	12.60	11.64	11.44	100.00

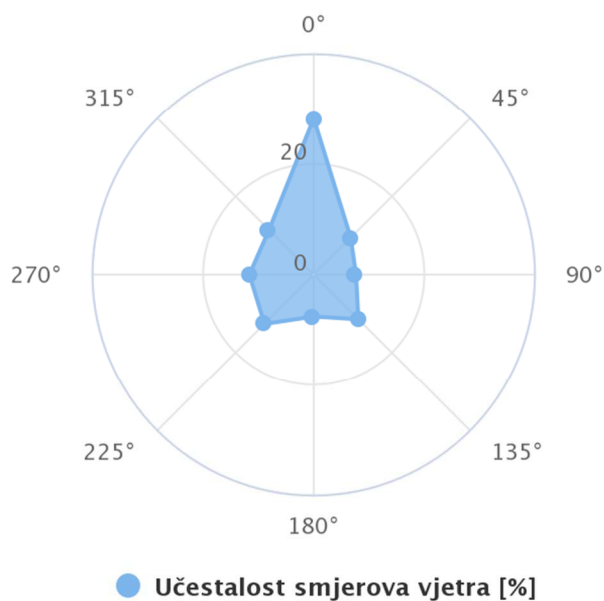
Tablica 10. Učestalost smjerova vjetra po godišnjim dobima

Učestalosti [%] smjerova vjetra po godišnjim dobima 2000-2019									
g,d,/smj,	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Ukupno
zima	32.42	8.29	6.63	13.20	6.61	10.30	9.75	12.80	100.00
proljeće	26.05	11.35	8.40	9.78	7.33	14.25	12.46	10.39	100.00
ljeto	27.96	8.91	7.46	9.73	8.05	12.87	12.80	12.21	100.00
jesen	32.03	8.05	7.56	13.87	6.88	9.03	9.67	12.90	100.00

Iz tablica je vidljivo kako su najzastupljeniji vjetrovi iz sjeveroistočnog i jugozapadnog kvadranta.

Učestalosti smjerova vjetra

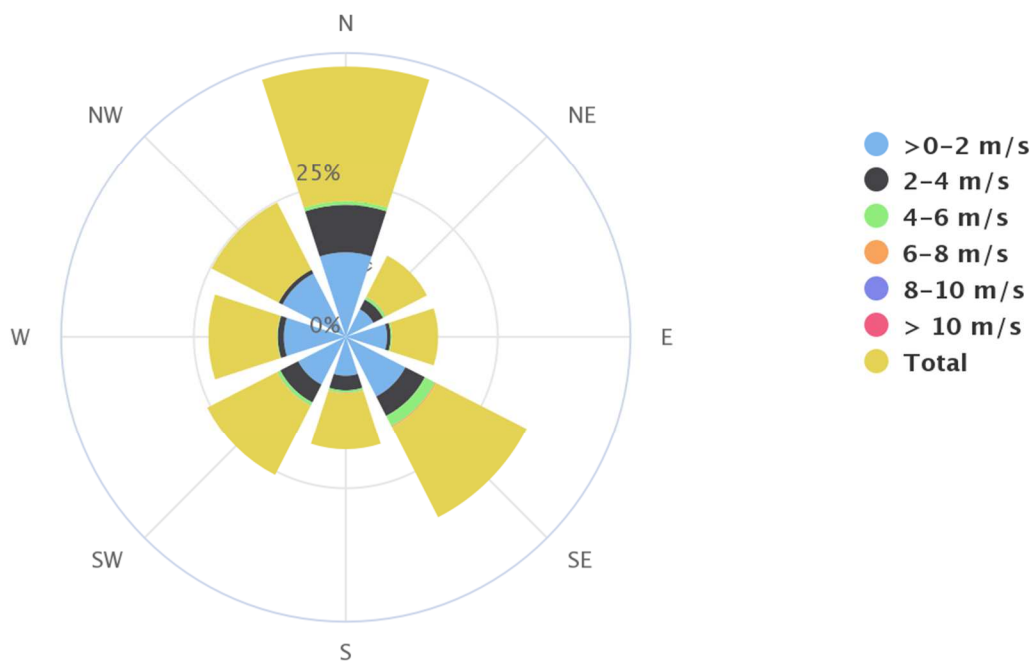
Gospić od 2000. do 2019.
www.meteo-info.hr

Highcharts.com

Slika 12. Učestalost smjerova vjetra

Ruža vjetrova Gospić od 2000. do 2019.

Highcharts.com

Slika 13. Ruža vjetrova 2000-2019.

3.2. EDAFSKI ČIMBENICI

Gledajući matični supstrat i vrstu geološke podloge, promatrano područje čine:

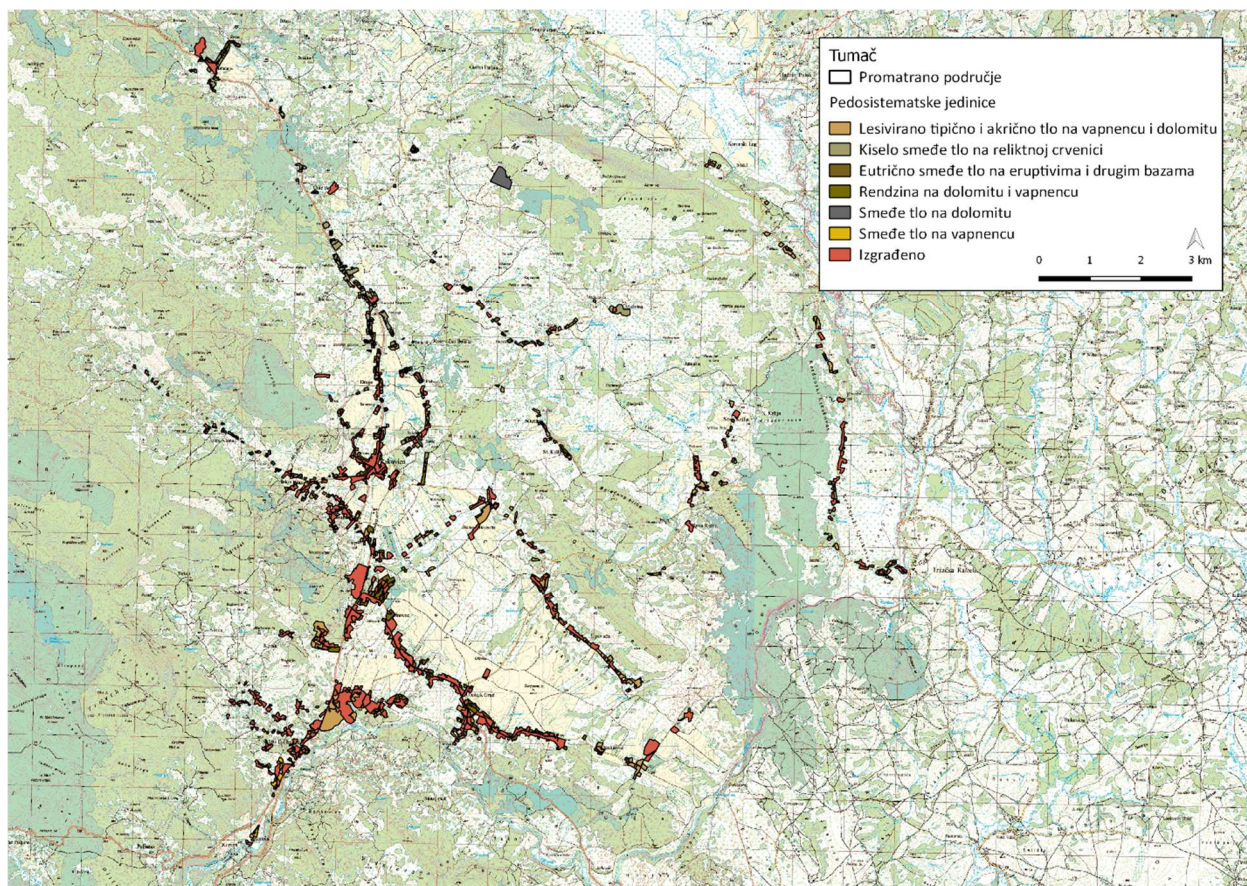
Tablica 11. Geološka podloga i matični supstrat na području obuhvata i njihov postotni udjel

Geološka podloga	Površina [ha]	Zastupljenost (%)
Vapnenci i dolomiti	460,26	72,41
Vapnenci	78,79	12,40
Dolomiti	60,11	9,46
Lapori s primjesama	18,24	2,87
Breče i konglomerati	12,91	2,03
Lapor	2,83	0,45
Šljunci, pijesci, gline s primjesama	1,29	0,20
Aluvij	1,16	0,18
Ukupno	635,59	100,00

Na promatranom području prevladavaju vapnenci i dolomiti koji čine, ukupno gledajući, 94,27 % površine. Upravo je ovakav tip geološke podloge, odnosno matičnog supstrata, uz ostale pedogenetske čimbenike, uvjetovao pojavu automorfni tla – kambičnih, eluvijalno-iluvijalnih i humusno akumulativnih tla. Na prostoru lovišta utvrđeno je 7 pedosistematskih jedinica, od kojih se 6 odnose na tlo, a jedna na izgrađeno područje. Najzastupljenija pedološka jedinica je „Lesivirano tipično i akrično na vapnencu i dolomitu“, koja čini 19,43 % ukupne površine.

Tablica 12. Sistematske jedinice tla unutar površina Programa i njihov udio

Broj	Naziv pedosistematske jedinice tla	Udio [%]	Bonitet	Površina [ha]	Zastupljenost (%)
32	Lesivirano tipično i akrično na vapnencu i dolomitu	60	P3	123,46	19,43
	Kiselo smeđe na reliktnoj crvenici	30			
	Crvenica tipična i lesivirana	10			
	Rendzina na dolomitu	10			
33	Kiselo smeđe na reliktnoj crvenici	50	P3	70,19	11,04
	Lesivirano akrično i tipično na vapnencu i dolomitu	20			
	Crvenica	10			
	Rendzina na dolomitu	10			
	Smeđe na vapnencu i dolomitu	10			
62	Rendzina na dolomitu i vapnencu	60	PŠ	49,62	7,81
	Smeđe tlo na vapnencu	20			
	Luvisol na vapnencu	10			
	Vapneno-dolomitna crnica	10			
25	Smeđe na dolomitu	50	P3	15,91	2,50
	Rendzina na dolomitu	20			
	Lesivirano na dolomitu	20			
	Kiselo smeđe na reliktnoj crvenici	10			
56	Smeđe na vapnencu	40	PŠ	6,10	0,96
	Crnica vapnenačko-dolomitna	25			
	Rendzina	10			
	Lesivirano na vapnencu	10			
	Crvenica	5			
	Rigolana tla krša	5			
	Eutrično smeđe	3			
	Sirozem na laporu	2			
53	Eutrično smeđe na eruptivima i drugim bazama bogatim nanosima	40	PŠ	4,59	0,72
	Ranker eutrični	25			
	Kiselo smeđe	20			
	Lesivirano	10			
	Rendzina	5			
999	Izgrađeno			365,69	57,54
Ukupno				635,57	100,00

Slika 14. Sistematske jedinice tla unutar ustanovljenih površina

Opisi i karakteristike dominantnih jedinica tla prikazane su u nastavku.

Lesivirano tlo (Luvisol)

Automorfno, eluvijalno-iluvijalno tlo A-E-B-C tipa građe. Lesivirano tlo (luvisol) nastaje iz kambičnih tla raspadanjem ilovastih sedimenata ili detritusa matične stijene. Vezano je uz humidna područja u kojima se mogu formirati descendentni tokovi vode. Akrični luvisoli zastupljeni su na području Korduna i Like. Za lesivirana tla karakterističan je proces eluvijalno-iluvijalne migracije, odnosno ispiranje čestica gline s bazama iz humusno akumulativnog i eluvijalnog horizonta i njihovo akumuliranje u iluvijalnom argiluvičnom horizontu. Eluvijalno-iluvijalna migracija gline događa se u uvjetima blage kiselosti (pH 5-6,5). Svojstva lesiviranih tala su u direktnoj vezi sa supstratom. S obzirom na oštro izraženu teksturnu diferencijaciju profila svojstva svakog horizonta su specifična. Plodnost tla ovisi o sadržaju hranjiva i propusnosti za vodu.

Kiselo smeđe tlo (distrično smeđe/distrični kambisol)

Automorfno, kambično tlo $A-(B)v-C$ ili $A-(B)v-C-R$ tipa građe. To su „tipična šumska tla“ brdskih i gorskih područja koja nastaju na kvarcno-silikatnim, pretežno rastresitim matičnim supstratima. S obzirom na matični supstrat, kiselo smeđa tla mogu biti tipična, humusna, lesivirana, pseudoglejna i podzolirana. Specifični pedogenetski procesi uključuju braunifikaciju i agrilosintezu u kambičnom horizontu $(B)v$ koji nastaje uslijed oksidativnog i hidrolitičkog raspadanja primarnih minerala in situ. Tekstura ovisi o matičnom supstratu, a najčešće je pjeskovito-ilovasta, s različitim stupnjem skeletnosti. Agregati su slabije strukture što je posljedica nižeg udjela baza i kisele reakcije tla. Struktura je najčešće kockasta, odnos makropora i mikropora je relativno povoljan, a tla su propusna, rahla i prozračna s povoljnim vodozračnim odnosima. Nizak sadržaj baza u supstratu i intenzivna ispiranja u humidnoj klimi dovode do osjetne acidifikacije i mobilizacije aluminija (Al^{+}). Sadržaj humusa ovisi o teksturi, inklinaciji tla i vegetaciji. Nepovoljna kemijska svojstva u relaciji s ograničavajućim obilježjima reljefa (viša nadmorska visina s izraženom inklinacijom, plitka skeletnost tla i pjeskovite teksture podložne eroziji) smanjuju poljoprivredni potencijal tla pa se većina kiselih smeđih tla nalazi pod šumama. S obzirom na to da su fizikalne osobine tla i uvjeti za razvoj korijenovog sustava uglavnom povoljni, popravkom kemijskih svojstava putem fertilizacije ona postižu visoku produktivnost u šumarstvu.

Rendzina

Automorfna, humusno-akumulativna tla $A-AC-C$ ili $A-AC-C-R$ ($Amo-AmoC-C/R$) tipa građe. Rendzine se pojavljuju na ravničarskim terenima i terenima s blagim nagibima. Razvijaju se na rastresitim karbonatnim matičnim supstratima koji direktno utječu na svojstva tla. Rendzina na flišu (laporu i laporovitim vapnencima) je najzastupljeniji tip rendzina u Hrvatskoj. Mogu biti izraženo plitke ukoliko je detritični, prijelazni horizont relativno tanak i ako se nalaze na strmim prisojnim padinama (osobito pod zajednicama hrasta medunca i crnog graba). Fizikalne karakteristike uvjetovane su vrstom matičnog supstrata. Struktura je dobro izražena, mrvičasto graškasta, a tekstura varira od pjeskovite na dolomitu do glinaste na dolomitičnim vapnencima. Agregati su stabilni, a vodopropusnost dobra. Rendzine se odlikuju visokim stupnjem zasićenosti bazama, alkalnom pH reakcijom i srednjom do visokom opskrbljenošću ukupnim hranjivim tvarima. Sadržaj humusa u šumskim ekosustavima i travnjacima varira od 5-15%. Najveći proizvodni potencijal imaju duboke rendzine nastale na povoljnijim, zaravnjenijim formama reljefa, a manji potencijal imaju rendzine pliće ekološke dubine. Limitirajući faktor rendzina u šumarstvu je nepovoljan vodni režim, odnosno niski kapacitet za vodu, osobito kod plićih rendzina na dolomitu. Također, valja voditi računa o osjetljivosti nasada nekih vrsta

drveća na visok udio karbonata u tlu. S obzirom na to da su plitke rendzine na dolomitu sklone površinskoj eroziji, šumski pokrov i prirodna vegetacija tla imaju primarno zaštitnu ulogu.

Smeđe tlo na vapnencima i dolomitima

Automorfna, kambična tla *A-(B)rz-R* tipa građe. Nastaju na tvrdim i čistim vapnencima i dolomitima koji imaju iznimno nizak udio neotopljenog reziduala. Kemijskim trošenjem matičnog supstrata dolazi do otapanja minerala u rezidualnom kambičnom (B)r horizontu ispod gornjeg, humusno-akumulativnog A horizonta. Kao izvor mineralnog dijela tla, lokalno se javlja i praškasti materijal eolskog podrijetla. Smeđa tla na vapnencu karakterizirana su plitkoćom i skeletnošću. Tekstura tla je većinski praškasto glinasta do glinasto ilovasta kod tla s većim udjelom eolskog lesolikog materijala. Struktura je stabilna i poliedrična što pogoduje vodopropusnosti smeđih tla i uvjetuje dobre vodozračne odnose. Dreniranost tla je dobra kao i kapacitet za vodu i zrak. Dubina tla varira u rasponu od 25 do 75 cm, a ukupni porozitet od 45-65 %. Stupanj zasićenosti bazama je visok, a pH reakcija tla slabo kisela do neutralna (5,5-6,5). Sadržaj humusa i ukupnog ugljika varira u širokim granicama (5-20 % i 0,1-1 %), a tlo je u pravilu slabo opskrbljeno fosforom (oko 1 mg/100 g tla) i srednje opskrbljeno topivim kalijem (10-20 mg/100 g tla). Proizvodni potencijal tla ovisi o dubini, stjenovitosti, nagibu i nadmorskoj visini. Smeđa tla na zaravnjenom terenu pogodna su za poljoprivrednu proizvodnju, dok tla na višim nadmorskim visinama, na strmom reljefu i s visokim udjelom stijena nepogodna za proizvodnju.

Eutrično smeđe tlo (eutrični kambisol)

Automorfna, kambična tla *A-(B)v-R* i *A-(B)v-C-R* tipa građe. Nastaju produbljivanjem humusnoakumulativnog tla. Dominantni pedogenetski procesi su argilosinteza i posmeđivanje ili braunifikacija. Eutrični kambisoli većinom su ilovasti, s nešto povećanim sadržajem gline u (B)v horizontu. To su tla stabilne mrvičaste strukture, dobrih vodno-zračnih odnosa i propusnosti. Imaju povoljnu prirodnu dreniranost. Vrlo su porozna s visokim kapacitetom za vodu. Ova tla imaju dobra pedokemijska svojstva. Slabo kisele su reakcije u vodi, imaju 2-4% sadržaja humusa, a dušikom su dobro do bogato opskrbljena. Fiziološki aktivnim fosforom su slabo, a kalijem slabo do srednje opskrbljena. Najveću produktivnost imaju eutrični kambisoli na praporu, a najnižu na peridotitsko-serpentinskim supstratima. To su vrlo plodna tla koja se koriste za poljoprivrednu proizvodnju.

3.3. BILJNE ZAJEDNICE

Ustanovljene površine Programa su u stvarnosti naseljena područja u čijoj se blizini nalaze mozaici poljoprivrednih površina, zapuštenih poljoprivrednih površina i šumskih predjela. Većih poljoprivrednih kompleksa na površinama obuhvata nema.

Ostale dijelove površine – rubne dijelove većinom čine izdvojena poljoprivredna područja, a u južnom dijelu obuhvata završetci naselja prelaze u šumska područja i zapuštena poljoprivredna područja.

Vegetacijski gledano, prema Trinajstić i dr. 1992., šume u ovoj gospodarskoj jedinici pripadaju Eurosibirsko-sjevernoameričkoj šumskoj regiji, Europskoj subregiji. Nalaze se u europsko-kolinskom vegetacijskom pojasu perilirke vegetacijske zone i europsko-montanskom vegetacijskom pojasu ilirske vegetacijske zone.

Na području gospodarske jedinice prevladavaju bukove šume s velikom mrtvom koprivom (As. Lamio orvalae-Fagetum), a nešto manju površinu zauzimaju šume hrasta kitnjaka i običnoga graba (Epimedio – Carpinetum betuli).

Prema Pravilniku o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima („Narodne novine“ broj 88/14.) veći dio šuma gospodarske jedinice nalazi se na stanišnom tipu mezofilne i neutrofilne čiste bukove šume (E.4.5.), a manju površinu zauzimaju mješovite hrastovo-grabove i čiste grabove šume E.3.1.

Tablica 13. Šumske zajednice unutar ustanovljenih površina obuhvaćenih Programom

BILJNA ZAJEDNICA
Šuma hrasta kitnjaka i običnoga graba
Šuma bukve s velikom mrtvom koprivom

Šuma hrasta kitnjaka i običnoga graba***As. Epimedio – Carpinetum betuli* /Horvat 1938/ Borhidi 1963**

Šumu hrasta kitnjaka i običnoga graba u Hrvatskoj je prvi opisao Horvat 1938. godine pod nazivom *Quercus – Carpinetum croaticum*. Sadašnji je naziv dao Borhidi 1963. godine. To je široko rasprostranjena klimatskozonska zajednica koja se na brdskim terenima, nižim gorjima i podnožjima većih masiva, primjerice oko Medvednice, Ivanšćice i ostalih gora sjeverozapadne Hrvatske, zatim Bilogori, u nižim dijelovima slavonskoga gorja, gdje svoju istočnu granicu dosežu na obroncima Dilja kod Đakova na potoku Jošava. Također je proširena i u srednjoj Hrvatskoj južnije od Karlovca te na obroncima Dinarida prema kraškim poljima. Šuma hrasta kitnjaka i običnog graba rasprostranjena je u humidnim klimatskim uvjetima, na visini od 150 do 450 m na pseudogleju obrončanom, eutričnom kambisolu, luvisolu povrh različitih matičnih supstrata, kalkokambisolu, luvisolu akričnom. Matična podloga pogodna za razvoj spomenutih tala raznolika je u rasponu od pleistocenskih ilovina, laporca, prapora karbonatnoga i nekarbonatnoga, vapnenaca, dolomite i sl., a samo subasocijacija *erythronietosum* i na distričnom kambisolu povrh pješčenjaka. Objašnjavajući zašto je ta asocijacija vegetacijski klimaks većega dijela Hrvatske, Horvat (1938) zaključuje da ona zauzima takva staništa na kojima se u punoj mjeri „izražene opće klimatske prilike i omogućen nesmetan razvitak tla“. Prosječna godišnje temperatura zraka iznosi oko 10,5°C, a prosječna godišnja količina oborina između 800 i 900 mm.

Od drvenastih vrsta ističu se: *Carpinus betulus*, *Fagus sylvatica* i *Quercus petraea*, dok su u sloju grmlja česti: *Acer campestre*, *Euonymus europaeus*, *Lonicera caprifolium*, *Rosa arvensis*, *Corylus avellana*, *Crataegus monogyna*, *Daphne mezereum*, *Ligustrum vulgare*, *Pyrus pyraeaster*, a u sloju prizemnog raslinja: *Aposeris foetida*, *Carex pilosa*, *Cruciata glabra*, *Cyclamen purpurascens*, *Epimedium alpinum*, *Helleborus dumetorum*, *Knautia drymeia*, *Lamium orvala*, *Primula vulgaris*, *Stellaria holostea*, *Vicia oroboides*, *Vinca minor*, *Anemone nemorosa*, *Cardamine bulbifera*, *Carex sylvatica*, *Fragaria vesca*, *Galium odoratum*, *Pulmonaria officinalis* i dr.

Šuma bukve s velikom mrtvom koprivom***As. Lamio orvalae-Fagetum* (Ht. 1938) Borhidi 1963**

Šuma bukve s velikom mrtvom koprivom pripada svezi *Aremonio-Fagion* (Ht. 1938) Borhidi in Tarok et al. 1989. odnosno spada u njenu podsvezu *Lamio orvalae-Fagenion* Borhidi ex Marinček et al. 1993. Spomenuta sveza se nalazi unutar razreda QUERCO-FAGETEA Br.-Bl. et Vlieger 1937 i reda FAGETALIA

SYLVATICAE Pawl. in Pawl. et al. 1928. To je u Hrvatskoj najrasprostranjenija šumska zajednica čistih, ilirskih, brdskih bukovih šuma montanskog vegetacijskog pojasa. Zauzima vrlo velike površine u brdskom dijelu Dinarida, od Gorskog Kotara na sjeveru do lanca kontinentalnih Dinarida (Plješivica, Dinara, Kamešnica) na jugu. Vrlo je bogatog florističkog sastava i njoj najvećim dijelom pripadaju sve one površine koje je Horvat (1938., 1950., 1962.) označio imenom "*Fagetum sylvaticae croaticum montanum*". U sloju drveća dominira bukva, a pridolaze *Acer pseudoplatanus*, *Acer platanoides*, *Ulmus glabra*, u sloju grmlja *Lonicera xylosteum*, *Rhamnus fallax*, *Euonymus latifolius*, *Crataegus monogyna*, *Sambucus nigra*. Sloj prizemnog rašća čine: *Calamintha grandiflora*, *Lamium orvala*, *Galeobdolon luteum*, *Viola reichenbachiana*, *Mycelis muralis*, *Lathyrus vernus*, *Asarum europaeum*, *Brachypodium sylvaticum* i niz drugih.

MEZOFILNE LIVADE SREDNJE EUROPE (Red *Arrhenatheretalia* Pawl. 1928)

Predstavljaju najkvalitetnije livade košarice, razvijene na površinama koje su često gnojene i kose se dva do tri puta godišnje. Ograničene su na razmjerno humidna područja od nizinskog do gorskog vegetacijskog pojasa. Ovoj skupini u prvom redu pripada livada grozdastog ovsika i trave krestac i srednjoeuropska livada rane pahovke.

Livada grozdastog ovsika i trave krestac

(As. *Bromo-Cynosuretum cristati* H-ić. 1930) vrlo je rasprostranjena livadna zajednica u nizinskom dijelu Posavine i dijelu Podravine. Razvija se na onim ravnim površinama koje su tijekom proljeća privremeno plavljene. U to vrijeme slijede tri aspekta – bijeli s *Cardamine pratensis*, žuti s *Ranunculus acris* i ružičasti s *Lychnis flor-cuculi*. Osim navedenih vrsta, stalne su *Cynosurus cristatus*, *Bromus racemosus*, *Trifolium patens*, te često *Ophioglossum vulgatum*.

Srednjoeuropska livada rane pahovke (As. *Arrhenatheretum elatioris* Br.-Bl. ex Scherrer 1925) predstavlja najvažniju livadu košaricu atlantskog dijela Srednje Europe. U Hrvatskoj postiže svoju istočnu granicu. Razvija se, u pravilu, izvan dohvata poplavnih voda. U florističkom sastavu ističu se *Arrhenatherum elatius*, *Trisetum flavescens*, *Crepis biennis*, *Tragopogon pratensis*, *Knautia pratensis*, *Heracleum sphondylium* i niz drugih. Jedna je od floristički najbogatijih livadnih zajednica. U Hrvatskoj je poznata, osim tipične, još subas. *salvietosum pratensis* na sušim staništima, te subas. *convolvuletosum arvensis* na više-manje ruderalnim staništima.

3.4. INFRASTRUKTURA

Područje je urbanizirano pa se s obzirom na blizinu naselja i poljoprivrednih površina nalazi dobro razvijena mreža javnih prometnica i drugih nerazvrstanih cesta. Kroz općinu Rakovica prolazi državna cesta D1 koja je tijekom cijele godine vrlo prometna a osobito ljeti kada se prometna opterećenost povećava zbog blizine Nacionalnog parka „Plitvička jezera“ koji je najposjećeniji Nacionalni park u Republici Hrvatskoj.

3.5. ANTROPOGENI UTJECAJI

Područje je pod jakim antropogenim utjecajem zbog toga jer se radi o naseljenom području i urbanim sredinama. Turistička aktivnost tijekom cijele godine je prisutna te se zbog toga ovaj kraj razvija u tom smjeru.

4. PROCJENA BROJNOGA STANJA DIVLJAČI KOJA STALNO, SEZONSKI ILI POVREMENO OBITAVA NA POVRŠINAMA IZVAN LOVIŠTA ILI PREKO ISTIH PRELAZI

Procjena brojnog stanja divljači koja stalno, sezonski ili povremeno obitava na površinama obuhvaćenim Programom ili preko istih prelazi obavljena je na temelju zapažanja.

Tablica 14. Procjena brojnog stanja divljači na dan 1. travnja 2020.

VRSTE DIVLJAČI		Brojnost
KRUPNA	Jelen obični (<i>Cervus elaphus</i>)	0
	Jelen lopatar (<i>Dama dama</i>)	0
	Srna obična (<i>Capreolus capreolus</i>)	10
	Svinja divlja (<i>Sus scrofa</i>)	4
SITNA	Jazavac (<i>Meles meles</i>)	4
	Mačka divlja (<i>Felis silvestris</i>)	2
	Kuna bjelica (<i>Martes foina</i>)	4
	Kuna zlatica (<i>Martes martes</i>)	2
	Dabar (<i>Castor fiber</i>)	4
	Zec obični (<i>Lepus europaeus</i>)	10
	Puh veliki (<i>Glis glis</i>)	20
	Lisica (<i>Vulpes vulpes</i>)	8
	Čagalj (<i>Canis aureus</i>)	10
	Tvor (<i>Mustela putorius</i>)	2
	Fazan (<i>Phasianus colchicus</i>)	10
	Golub divlji pećinar (<i>Columba livia</i>)	10
	Golub divlji grivnjaš (<i>Columba palumbus</i>)	6
	Patka divlja gluhara (<i>Anas platyrhynchos</i>)	4
	Liska crna (<i>Fulica atra</i>)	0
	Vrana siva (<i>Corvus corone cornix</i>)	20
	Vrana gačac (<i>Corvus frugilegus</i>)	40
	Šojka kreštalica (<i>Garulus glandarius</i>)	4
	Svraka (<i>Pica pica</i>)	0
SEZONSKE VRSTE	Guska divlja glogovnjača (<i>Anser fabalis</i>)	
	Prepelica pućpura (<i>Coturnix coturnix</i>)	
	Šljuka bena (<i>Scolopax rusticola</i>)	
	Patke divlje (<i>Anas sp.</i>)	

Površina opisana granicom područja iznosi 637 hektara, od čega su najvećim dijelom javne površine, ali i poljoprivredne, tako da je količina lako dostupne hrane velika. Unutar obuhvata nalazi se i mali dio zapuštenih poljoprivrednih površina koje pružaju dobar zaklon za divljač i pogoduju njihovom opstanku i razvoju. U vrijeme izrade ovog Programa, brojno stanje vrsta je takvo da nema većih šteta na imovini stanovništva. Program zaštite divljači kao takav u slučaju pojave određene štete predstavlja zakonski utemeljen dokument prema kojem će se štete u slučaju nastanka spriječiti ili svesti na najmanju moguću mjeru.

**OPIS (BIOLOGIJA I MORFOLOGIJA) VAŽNIJIH VRSTA KRUPNE I SITNE DIVLJAČI KOJE DOLAZE
ILI SE MOGU POJAVITI UNUTAR USTANOVLJENIH POVRŠINA OBUHVAĆENIH PROGRAMOM:**

Jelen obični (*Cervus elaphus* L.)

Naš najveći papkar. Ljeti je boja krzna smeđecrvena do smeđa, zimi je tamnija – smeđa do siva. Odrasli primjerci nemaju nikakvih bijelih točaka. Mužjaci imaju veliko, razgranato rogovlje. Jelen obični je autohtona europska vrsta i u ljudskoj se prehrani koristi od pamtivijeka. Mužjaci su visoki 107 do 137 cm u grebenu, teški 90 do 200 kg. Košute su nešto manje, do 120 cm u

grebenu i teške 60 do 120 kg. Gorski jeleni su manji od nizinskih. Rogovlje je jako razgranato s mnogo parožaka koji se povećavaju tijekom godina, a nakon 9 – 12 godine života ljepota rogovlja počinje opadati. Kut između nadočnjaka i grane je uvijek veći od 90° čime ga se razlikuje od sika jelena. Životni vijek mu je do 18 godina. Velika je smrtnost teladi nakon teljenja i tijekom prve zime. Nastanjuje mješovite šume, velike šumske komplekse ispresijecane livadama. Živi u krdima koja su razdvojena po spolu, košute i telad tvore povezanije grupe od jelena, stariji jeleni žive sami.

Spolovi se miješaju samo tijekom parenja ili u oštrim zimama. U Hrvatskoj rika u nizinskim lovištima počinje krajem kolovoza i traje mjesec dana, a u gorskim počinje kasnije, krajem rujna. Jeleni se vraćaju na teritorije košute i okupljaju ih u hareme. Tom prilikom se za njih natječu rikom, paralelnim hodanjem i borbom. Bore se ukoliko su mužjaci slične veličine i snage i pri tome može doći do popriličnih ozljeda i smrti uslijed zaplitanja rogova. Jelen koji pobjedi okuplja harem i pari ženke. Obično samo jeleni stariji od 5 godina uspiju okupiti harem. Košute nose oko 8 mjeseci i u svibnju i lipnju tele 1 do 2 teleta.

(Izvor podataka i fotografije: <http://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/divljac-lov-zivotinja-divljaci/5888-jelen-obicni.html>)

Jelen lopatar (*Dama dama* L.)

Jelen lopatar potječe iz istočnog Sredozemlja dolazi do Iraka i Irana gdje se kao malobrojna i ugrožena vrsta zadržao do danas. Danas je rasprostranjen u gotovo cijeloj Europi gdje ga se uzgaja u uzgajalištima i zatvorenim odnosno ogradenim lovištima. Osobito je brojan u Mađarskoj, Njemačkoj, Češkoj, Španjolskoj i

Danskoj gdje ih se nalazi čak i u parkovima. Jelen lopatar potječe iz šumsko-stepskih područja i najviše mu odgovaraju prorijeđene šumske sastojine isprekidane livadama, čistinama i mladim šumskim sastojinama za brst. Zbog svoje prilagodljivosti i otpornosti u Europi je naseljavan na različita staništa. Izgledom, jelen lopatar je manji od običnog jelena. Dužina tijela bez repa mu je od 90 do 150 cm. Rep je dugačak 10 – 23 cm, a visina je u grebenu do 110 cm. Težina odraslog jelena lopatara kreće se do 90 kg, a košute oko 50 kg. Veličina i težina znatno ovise o staništu, ishrani, gustoći populacije i nizu ostalih čimbenika, pa iz toga proizlaze i različiti podaci koji se mogu naći u literaturi.

Jelen lopatar je divljač krda u kojem živi cijele godine. Krda nisu odvojena po spolovima nego se sastoje od jedinki oba spola i različite dobi. Nema sklonost migriranju.

Spolno sazrijevaju u drugoj godini života u dobi oko 16 mjeseci. Košute u drugoj godini uglavnom bivaju sve oplođene, ali u jelena do navršene četvrte godine života spermiogeneza nije dostatna za cijelu sezonu parenja koja traje 20-30 dana. Parenje ovisno o nadmorskoj visini počinje početkom listopada. Parenje nazivamo rika kao i u običnog jelena. Rika lopatara zvuči više kao promuklo roktanje i ne sličí onoj u običnog jelena. Rika traje oko 20 dana.

Gravidnost košute traje oko 240 dana a oteli jedno tele, rijetko dva. Telad siše 3-4 mjeseca.

(izvor podataka: Zvonko Mustapić, Lovstvo)

Srna obična (*Capreolus capreolus* L.)

Srna obična je naša autohtona divljač koja prema zakonsko - lovačko podjeli spada u krupnu dlakavu divljač zaštićenu lovostajem. Nekada je spadala u divljač visokog lova. Široko je rasprostranjena na cijelom dijelu Hrvatske izuzev nekih otoka i dijelova Dalmacije. Srna je papkar preživač, elegantna, manjih dimenzija. Mužjaka nazivamo srnjak, ženku srna, a mlado

lane. Osjetila kod srna su vrlo dobro razvijena, pogotovo sluh i njuh, vid je astigmatičan. Na skočnim zglobovima nalaze se mirisne žlijezde. Mužjaci nose rogovlje dok se kod stare i jalove ženke također mogu pojaviti kržljavi roščići. Rogovlje je sačinjeno od koštane materije a mužjak ih odbacuje u jesen nakon čega počinju rasti novi. U proljeće srnjaci češu svoje novo narasle rogove koji su u to vrijeme pokriveni kožicom sa dlakama. Ta tvorevina se naziva bast. Češanjem rogovlja istovremeno označavaju svoj teren. U toku zime, srneća divljač se skuplja u stada a u ožujku se stada razdvajaju. Mogu narasti do 25 kg, visine 60 do 75 cm na grebenu, križa su nešto viša od grebena. Srna je manja i lakša od jelena lopatara, visoka je u grebenu oko 75 cm, dugačka je 130-140 cm, a rep joj je dugačak do 5 cm. Ženke su neznatno manje i lakše od mužjaka (5-10%). Težina zrelih mužjaka kreće se od 20 do 30 kg, a ženke od 17 do 25 kg.

Srne su više u stražnjem dijelu tijela nego u prednjem, što govori da su građene za skokove, a ne za trčanje. Srne lako preskaču grmlje, šikaru, visoku travu i slično, ali ne mogu dugo trčati. Rogovlje je kratko, naborano, tri paroška na jednoj grani; odbacuju se tijekom kasne jeseni, rastu oko 3 mjeseca. Krzno je crvenkastosmeđe u ljeto, sivo i svijetlosmeđe zimi, Srne na zadnjici imaju oznaku od žućkasto bijele dlake srcolikog oblika, a srnjaci ovalnog oblika (tzv. ogledalo), Lane ima kestenjavo smeđu boju s bijelim pjegama koje zadrži do jesenskog linjanja. Krzno se prilagođava vremenskim uvjetima te varira. Životni vijek srna je do 15ak godina, visoka smrtnost brzo nakon lanjenja i tijekom prve zime. Starost se može procijeniti po istrošenosti zubala. Vrlo su selektivni pri izboru hrane, naglasak je na brstu mladica, grmlja i trava, šumskim plodovima. Kao preživač, srneća divljač je potpuni vegetarijanac. Hrana se sastoji iz trave, listova, šumskih izdanaka, plodova livada i šume.

U toku perioda parenja koji je u srpnja do početka kolovoza, mogu se čuti tipični zvukovi srndaća u potrazi za ženkom. Oplođena srna nosi plod 9 i pol mjeseci od čega je plod u stanju mirovanja 4 i pol

mjeseca. Ova pojava naziva se embriotenija. Srna rađa (teli) najčešće dva, rjeđe jedno ili troje lanadi u svibnju/lipnju. Tek rođena lanad imaju težinu oko 1 kg a srna ih posjećuje samo zbog dojenja, kako ne bi privukla grabežljivce svojim tragom do skloništa. Lanad u to vrijeme najviše vremena provode ležeći na zemlji kako bi ostala zaštićena od pogleda grabežljivaca. Tek rođena lanad nemaju vlastiti miris. Zbog tog je i pogrešno nađenu lanad dirati, jer ih srna nakon ljudskog dodira odbacuje. Srneća divljač ima dosta prirodnih neprijatelja kao što su vukovi, medvjedi i neke ptice grabežljivice. Neprijatelji lanadi su i lisica i divlje svinje. Osim ovog dosta srneće divljači, posebno mladih, stradava prilikom obrade poljoprivrednih površina a odrasli stradavaju u saobraćaju. Posebni neprijatelji srneće divljači su i psi lutilice koji ih nemilosrdno proganjaju, često sa kobnim posljedicama.

(Izvor podataka i fotografije: <http://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/divljac-lov-zivotinja-divljaci/373-srna-capreolus-capreolus-l.html>)

Svinja divlja (*Sus scrofa* L.)

Svinja divlja je životinja snažnog i zbijenog tijela prekrivenog tamnosmeđom i crnom oštrom dlakom (čekinje) koje se na krajevima račvaju. Zimi je razvijena i vunasta poddlaka (malje). Prednji dio tijela je osobito snažno razvijen. Glava završava mišićavim rilom kojim ruje, uši su okruglaste i obično uspravne, rep je dugačak i tanak te završava čupercima

dlake. Prasad ima karakterističnu obojenost – žutosiva dlaka s prugama i točkama (livreja). Trag sličan jelenjem (papci + zapapci) – zapapci su smješteni nisko i vidljivi su u gotovo svakom tragu. Veprovi se raspoznaju po kljovama, istaknutom grebenu (tzv. slin- vezivnohrskavično zadebljanje pod kožom na plećima), jako odlakanom repu i dlakama na spolovilu. Krmače su više valjkastog oblika, manje dlakave, klice slabo istaknute. Visine su 90 do 110 cm, duljine do 150 cm. Vepar može težiti i do 300 kg, krmača do 150 kg. Životni vijek im je 20 do 25 godina. Široko rasprostranjena po čitavoj Europi i Aziji (prilagodljivost), autohtona vrsta Hrvatske, nalazimo ju na čitavom teritoriju pa i na otocima (nepoželjna), umjetno nanesena u obje Amerike i Australiju gdje postaje i prava napast. Prirodni ograničavajući faktor je klima – niske temperature i debeli snježni pokrivač. Stanište su im vlažne

bjelogorične šume bogate hranom (teški šumski plodovi), močvarna područja, zalazi u područja pod poljoprivrednim kulturama. Vjerna je staništu ako ima dovoljno hrane i mira. Izuzetno je prilagodljiva vrsta.

Vrlo društvena životinja – svako krdo je obiteljska zajednica nekoliko krmača s prasadi i nazimicama. Muška nazimad i mlađi veprovi okupljanju se u manja krda a stari veprovi žive osamljeničkim životom. U krdima je jasno izražena hijerarhija. Dnevna je divljač ali može promijeniti obrasce ponašanja u slučaju uznemiravanja. Vole kaljužanje i češanje o stabla. Osjetila izvanredno razvijena – posebno sluh i njuh, dok je vid slabiji. Svinja je vrlo inteligentna i oprezna životinja, plaha, Ako osjeti da joj prijeti direktna opasnost nerijetko napada.

Parenje svinja divljih zove se bucanje, a traje od sredine jeseni do prosinca (na višim nadmorskim visinama počinje i završava kasnije). Prvo se bucaju starije krmače pa mlađe, ako ne dođe do oplodnje bucanje se ponavlja za tri tjedna. Veprovi su tada razdraženi i ratoborni, sline i međusobno se žestoko bore (od ozbiljnijih ozljeda štiti ih slin). Pobjednik se pari sa svim krmačama koje se tjeraju. Krmača nosi oko 4 mjeseca pa u ožujku ili travnju oprasi od 4 do 12 prašćića. Krmača prije prašenja radi gnijezdo kako bi prasad bila zaštićena od vremenskih nepogoda od kojih i najviše stradava. Prasad je spolno zrela već sa 9 mjeseci pa nije rijetkost da se prase i nazimice.

(Izvor podataka i fotografije: <http://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/divljac-lov-zivotinja-divljaci/3728-divlja-svinja-sus-scrofa-l-eng-wild-boar.html>)

Jazavac (*Meles meles* L.)

Postoji osam vrsta jazavaca, smještenih u tri potporodice: *Melinae* (jazavci Europe i Azije), *Mellivorinae* (medojedni jazavac) i *Taxideinae* (američki jazavac). Azijski smrdljivi jazavci iz roda *Mydaus* bili su svrstavani u rod *Melinae*, no nedavna istraživanja ukazuju kako se zapravo radi o rođacima tvorova (porodica *Mephitidae*) starog sveta.

Tipični jazavci (vrste *Meles*, *Arctonyx*, *Taxidea* i *Mellivora*) kratkih su udova i zdepaste građe. Donja čeljust povezana je s gornjom putem transversalnog kondilarnog nastavka čvrsto vezanog u dugu šupljinu lubanje, pa je dislokacija čeljusti nemoguća. Ovo svojstvo omogućuje jazavcu održavanje snažnog ugriza bez popuštanja, no smanjuje pokretljivost čeljusti. Ponašanje jazavaca razlikuje se od potporodice do potporodice, no sve vrste žive u podzemnoj jazbini. Neki su samotne životinje, putujući od jednog doma do drugog, dok ostali tvore klanove. Veličina klanova varira, od dvije do petnaest jedinki. Jazavci su razjarene životinje i štitiće se i svoju mladunčad pod svaku cijenu. Jazavci su sposobni boriti se s mnogo većim životinjama, poput vukova, čagljeva i medvjeda. Na kraće staze, jazavci mogu trčati brzinom od 25 – 30 km/h. Prehrana euroazijskog jazavca sastoji se od glista, kukaca i ličinki. Također se hrane manjim sisavcima, vodozemcima, gmazovima, pticama, žitaricama, korenjem i voćem.

Zdepasto, snažno i čvrsto tijelo, debeli vrat i dugačka glava na kojoj se njuška zašiljila kao ralica, sitne oči, a isto tako malene, ali vidljive uši, goli tabani i snažne kandže na prednjim nogama, kratki dlakavi rep i gusto grubo krzno pa poprečna pruga koja vodi sve do žlijezde koja je smještena uz anus – to su osobine vrste *Meles* koju predstavlja jazavac.

Jazavac naraste u dužinu do 75 cm, uz to treba dodati još rep dugačak 18 cm, visina jazavca iznosi otprilike 30 cm. Stari mužjaci teški su u jesen do dvadeset kilograma. Prilično dugačko, oštro, gotovo čekinjasto sjajno krzno pokriva mu čitavo tijelo pa i uši. Boja krzna je na leđima bjelkasto siva, pomiješana sa crnim, na bokovima i na repu crvenkasta, a na donjem dijelu tijela i na nogama smeđe crna. Glava mu je bijela, ali s obje strane njuške pruža mu se preko očiju i bijelih dlakavih ušiju po jedna crna pruga koja se postepeno gubi na leđima. Pokreti jazavca su spori i tromi, a njegov hod izaziva

utisak umornosti i nespretnosti. Ni kada najbrže trči, ne kreće se brzo. Ima roktav glas koji podsjeća na svinju.

Jazavac živi u cijeloj Europi, a isto tako i u Aziji počevši od Sirije i Perzije, do Japana, pa u Sibiru sve do rijeke Lene.

Živi usamljen u jamama koje sam iskopa snažnim, savijenim kandžama na nekoj sunčanoj strani šumovitih brežuljaka. Ove jame jazavac gradi sa četiri do osam izlaza i rovova za provjetravanje, a iznutra ih vrlo udobno uređuje. Glavni dio jame, kotao u koji vodi nekoliko hodnika, tako je prostran da u njemu ima mjesta za široki i meki krevet od mahovine za jazavca i za njegovu mladunčad. Ipak jazavac se služi svega sa nekoliko hodnika, a svi ostali postoje samo kao izlazi u opasnosti.

Jazavci se pare u listopadu a izuzetno, naročito mlade životinje, nešto kasnije. Poslije dvanaest do petnaest tjedana, dakle krajem veljače ili početkom ožujka okoti majka tri do pet mladunaca na pažljivo obloženom ležaju načinjenom od mahovine, lišća paprati i dugačke trave. Svoju mladunčad veoma voli pa im, pošto ih odbije od sise, donosi u jamu crve, korenje i sitne sisavce sve dok se ne mogu sami hraniti.

(Izvor podataka i fotografije: <http://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/divljac-lov-zivotinja-divljaci/5884-jazavac.html>)

Mačka divlja (*Felis silvestris* Schr.)

To je snažna životinja okrugle glave sa kratkom njuškom i kratkim ušima. U snažnoj vilici ističu se oštri očnjaci. Tijelo joj je pokriveno gustom dlakom sivo-smeđe boje s rijetkim, poprečnim tamnim prugama. Kraći, debeo rep ima tamne prstene i vrh je uvijek tamno obojen. Na prednjim nogama ima pet prstiju, a na zadnjim četiri koji su sa donje strane uvijek tamni. Na prstima ima oštre kandže

koje se uvlače. Grudi i trbuh su svjetliji i jednolično obojeni. Veći mužjak naraste do 80-90 cm u dužinu (rep mu je dug do 37 cm), a težina mu se kreće i do deset kilograma. Živi u šumama sa proplancima i noćna je životinja. Lovi pred večer ili pred zoru, kada je gladna. Vrlo je oprezna, dobro trči, skače i vere se po stablima. Rasprostranjena je u srednjoj i Južnoj Evropi. Ugrožena je lovom zbog cijenjenog krzna. Lovi živi plijen; miševe, zečeve, vjeverice, krtice i druge male životinje. Lovi i ptice, pa čak i omanje srne.

Pari se krajem zime. Krajem proljeća okoti do četiri mladunčeta u skrovištu među kamenjem ili u šupljem stablu, rijetko u žbunju. Teritorijalne su životinje; teritorij im je točno ograničena.

Parenje divlje mačke otpočinje u veljači, a završava u ožujku. Tokom perioda parenja, mužjaci se okupljaju oko ženki i bore se za njih. Oglašavaju se: frktanjem, kratkim, isprekidanim režanjem. Poslije toga mužjak traži drugu ženku, što znači da jedan mužjak može oploditi nekoliko ženki. Gravidnost ženke traje oko 56-63 dana. Od svibnja do lipnja ženka okoti jedno leglo godišnje, od 2 - 4 mladi. Mladi se okote slijepi i progledaju nakon 15 - 17 dana. Majku sišu do 50 dana, dok im ne izrastu i ojačaju zubi jer im majka daje uhvaćeni plijen. Počinju loviti sa 12 tjedana. Brigu o mladima vodi isključivo ženka, a mužjak samo pripomaže. Nakon 4 - 5 mjeseci života mladi se osamostaljuju, a spolnu zrelost dobivaju sa navršanih 9 mjeseci. Divlje mačke dožive i do 15 godina.

(izvor podataka: <http://www.gimnazijaslo.edu.rs/qornje-podunavlje/zivotinje/sisari/divlja-macka.php> ; https://sh.wikipedia.org/wiki/Divlja_ma%C4%8Dka ; izvor fotografije: <http://www.lovac.info/lovacki-portal-lovac-vijesti/5721-divlja-macka-rasirenost-veca-nego-sto-se-mislilo.html>)

Sukladno Zakonu o lovstvu, lov smeđeg medvjeda, mačke divlje i dabra obavlja se na temelju dopuštenja ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode donesenog u skladu s posebnim propisom o zaštiti prirode i akcijskog plana gospodarenja pojedinom vrstom divljači za pojedinu godinu, koji donosi i provodi Ministarstvo na prijedlog nacionalnog povjerenstva za gospodarenje pojedinom divljači.

Kuna bjelica (*Martes foina* Erxleben)

Kuna bjelica je zvijer iz porodice kuna (*Mustelidae*). Živi u skoro svim zemljama u kojima i kuna zlatica, a brojnija je u krškim predjelima, nego u kontinentalnom dijelu. U visokim planinama preko ljeta boravi u najvišim predjelima, a zimi se spušta u podnožje. Nešto je manja od zlatice, noge su joj razmjerno kraće i niže. Dlaka krzna je kraća i nešto svjetlije boje, a mrlja na prsima – po kojoj je dobila ime – bijele je boje. Podgrlac je uvijek manji nego kod zlatice. Tabani i jagodice prstiju su goli.

Vrlo se često nastanjuje u blizini ljudskih naselja, koja zlatica uvijek izbjegava. Voli osamljene gospodarske zgrade, hrpe granja i kamenja i slično. Penje se po drveću, ali ni približno tako vješto kao zlatica.

Po običajima i načinu života u mnogome je slična zlatici. Jednako je okretna i srčana, vješto se penje i skače, dobro pliva i uspješno se provlači kroz najuže pukotine.

Hrani se istim malim kralježnjacima koji su ponekad i dvostruko veći od nje same, često se zadržava u blizini ljudskih naselja, pa će se nahraniti i domaćim životinjama, uglavnom peradi i kunićima.

Bjelica se pari u srpnju i kolovozu, ima jedno leglo godišnje. Mlade nalazimo od travnja do svibnja. Ženka nosi 247-280 dana, jer je i kod bjelice razvijena embriotenija. Koti 3-5, iznimno 7 mladih. Ženka ima 4 sise. Mladi ostaju 34-38 dana slijepi, sišu 6-8 tjedana. Spolno su zreli u dobi između 15-39 mjeseci. Životni vijek bjelice je 10-12 godina.

(izvor podataka: https://hr.wikipedia.org/wiki/Kuna_bjelica

izvor fotografije: <https://www.istockphoto.com/photos/martes-foina?excludenudity=true&sort=mostpopular&mediatype=photography&phrase=martes%20foina>)

Kuna zlatica (*Martes martes* L.)

Kuna zlatica rasprostranjena je po svim šumovitim predjelima sjeverne polovice Staroga Svijeta. U Europi je stalni stanovnik Skandinavije, Rusije, Engleske, Njemačke, Francuske, Mađarske, Italije, cijelog Balkana, Bugarske, Rumunjske i Poljske.

Na području jugoistočne Europe najbrojnija je u planinskim predjelima, u kojima postoje stare šume s debelim stablima. U sredogorju je rjeđa, a u nizini je skoro potpuno iščezla.

U duljinu naraste 50-55 cm, rep je oko 35 cm dug, vagnuti može 1,5-1,8 kg. Po gornjem dijelu tijela dlaka krzna joj je tamno smeđe boje, na njuški svijetlo smeđa, sa strana i po trbuhu žućkasta, na nogama crno-smeđa. Na donjoj strani vrata nalazi se pjega obrasla dlakom zlatno-žute boje, po kojoj je zlatica i dobila ime. Neki puta pruža se taj žuti dio između prednjih nogu, rjeđe i dalje do zadnjih nogu.

Na gornjoj usni poredane su čekinje „brkovi“ u po četiri reda, a osim njih nalazi se po nekoliko čekinja iznad očiju, ispod brade i po grlu. Te čekinje služe za opip. Zimska dlaka je u pravilu tamnija. Tabani i jagodice prstiju su obrasli dlakom.

Zlatica se zadržava u šumama listača i četinjača; prava je životinja krošanja drveća i penje se po njima vrlo vješto. Stanuje u dupljama šupljih stabala, u napuštenim gnijezdima vjeverica, ptica grabljivica, rjeđe se nastani u pukotinama špilja ili u podzemnim rupama.

Preko dana u pravilu miruje. Pred večer izlazi u lov i lovi tokom cijele noći. Plijen su joj sve životinje koje može savladati, od nekog laneta i zeca sve do miša, od tetrijeba gluhana do sitne pjevice. U stanju je zaklati i odraslu, od zime oslabljenu srnu. Glavni dio plijena sačinjavaju sitni sisavci, pogotovo glodavci koji žive na stablima, vjeverice i puhovi. Pljačka gnijezda ptica, voli med i slatke plodove (trešanja, šljiva, malina i šumskoga drveća). Jedna je od rijetkih životinja koje love zbog čiste zabave.

Pari se jedan puta godišnje, od lipnja do kolovoza no može se znakove parenja primijetiti i u siječnju i veljači. Ta pojava je u vezi s postojanjem embriotenije kod zlatice. Ženka nosi oko 260-305 dana. Mlade nalazimo od ožujka do travnja. U jednom leglu ima 3-5 mladunaca (neki puta i po 7), ženka ima 4 sise. Mladi ostaju slijepi 34-38 dana, sišu 7-8 tjedana. Spolno dozore u dobi između 15-39 mjeseci. Životni vijek kune zlatice iznosi 10-12 godina.

Krznno joj je prvorazredne kakvoće, u planini ostaje dlaka čvrsta sve do u drugu polovicu mjeseca travnja.

(izvor podataka: https://hr.wikipedia.org/wiki/Kuna_zlatica ; izvor fotografije: <http://www.lovac.ba/blog/page/24/>)

Dabar (*Castor fiber* L.)

Dabar je glodavac koji prema lovačkoj podjeli spada u sitnu dlakavu divljač. Na njega je zakonom propisan trajan lovostaj – trajno je zaštićena divljač. Na svijetu žive samo dvije vrste dabra – europski i kanadski.

Naš najveći glodavac, zbijen i snažan, zadnji dio tijela je jače razvijen od

prednjega, krzno je smeđe boje na leđnoj a svjetlije na trbušnoj strani. Pokrovna dlaka je grublja i oštra dok je poddlaka mekana i vrlo fina. Noge su kratke i vrlo snažne. Pandže su oštre i tanke. Ima plivaće kožice. U blizini anusa nalaze se dvije žlijezde snažnog mirisa. Rep je ljuskav (služi za manevriranje i uzbuđivanje), a zubi - glodnjaci veliki, crvene boje.

Može narasti do jedan metar duljine, rep oko 30 cm, visina 30 cm. Odrasle jedinke teže 20 do 30 kg.

Životni vijek dabrova je oko 20 godina.

U prošlosti je naseljavao vodene prostore gotovo čitave Europe ali je izlovljen tijekom stoljeća pa tako i u Hrvatskoj. Reintroduciran je u Hrvatsku 1996. godine i danas široko rasprostranjen na vodotocima središnje Hrvatske – prirodno se raširio i u Bosnu, Mađarsku i Sloveniju. Staništa su mu rijeke, jezera, močvare, svijetle prozirane šume bjelogoričnih sastojina (breza, topola, vrba) – važan je povoljan vodostaj tijekom cijele godine i odsustvo jakih struja. Biljojed je, hrani se lišćem, grančicama, izbojcima i korom. Sprema zimnicu obarajući drveće i spremajući ga u mulj, obara stabla jakim glodnjacima. Aktivan tijekom cijelog dana, ako ga se uznemirava onda aktivan noću. Živi u parovima – obiteljima i monogaman je. Obitelj je jako povezana i čini ju nekoliko generacija. Teritorijalne su životinje. Obara stabla radi hrane i građevnog materijala (gradnja nastambe). Pregrađivanjem vodotoka grade akumulacijska jezercica, a nastambe se nalaze kraj vode (jazbina) ili u vodi te u nju vodi nekoliko ulaza i oni su obično potopljani. U sredini nastambe nalazi se suha komora prekrivena suhom travom u kojoj dabrovi žive. Izvana je nastamba oblijepljena blatom. Sluh i njuh dobro razvijeni, vid slabiji, na tlu ponešto nespretna a u vodi jako okretan, pljuskanjem repom po površini vode upozorava ostale na opasnost.

Pari se jednom godišnje u rano proljeće (siječanj - ožujak), ženka nosi gotovo dva mjeseca i u travnju/svibnju okotu do pet mladih. Mlade jedinke postižu spolnu zrelost s 2,5 godine starosti i tada

se mladi dabrovi odvajaju se od roditelja i zasnivaju svoju vlastitu obitelj. Dabrovima su neprijatelji vuk, ris, kune i lisice.

Zna raditi štete u šumarstvu i poljoprivredi. Povoljno utječe na ekosustav.

(izvor podataka: <http://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/divljac-lov-zivotinja-divljaci/3866-euroazijski-dabar-castor-fiber-l-eng-euroasian-beaver.html> ; izvor fotografije: <https://www.inaturalist.org/observations/12477570>)

Sukladno Zakonu o lovstvu, lov smeđeg medvjeda, mačke divlje i dabra obavlja se na temelju dopuštenja ministarstva nadležnog za poslove zaštite prirode donesenog u skladu s posebnim propisom o zaštiti prirode i akcijskog plana gospodarenja pojedinom vrstom divljači za pojedinu godinu, koji donosi i provodi Ministarstvo na prijedlog nacionalnog povjerenstva za gospodarenje pojedinom divljači.

Zec obični (*Lepus europaeus* L.)

Često se za zeca smatra da je glodavac ali nije - on je dvojezubac (lagomorf), što znači da ima drugi par sjekutića iz prvog para i rastu im cijeli život. Autohtona vrsta Europe i Hrvatske, nalazi se na čitavom teritoriju izuzev nekih otoka i najviših planinskih vrhova.

Ima vrlo duge uške s crnim vrhom, duge i jake stražnje noge. Šape su odozdo

prekrivene dlakom i nose snažne nokte. Glava nije odviše izdužena i bočno je spljoštena. Zečevi imaju velike oči postavljene postranično i time im je vidno polje vrlo široko. Krzno im je mekano, prošarano smeđe-sive boje, donji dijelovi tijela krem boje.

Dužina tijela 52 -59 cm, rep 8 do 12 cm, visina: 35 cm. Masa odraslog zeca iznosi 3-4 kog, rjeđe i do 5 kg.

Glavna prehrana su mu trave, žitarice, plodovi, pupoljci, mladice, mlada kora. Za zečeve je karakteristična pojava cetrotrofije – ponovnog konzumiranja djelomično probavljenog izmeta. Mogu doživjeti i 10 godina, ali rijetko kada više od 3 do 4 godine. Stanište su mu otvoreni prostori – livade, proplanci, ravnice, grmlje, šibljje.

Uglavnom su noćne životinje, ali se mogu vidjeti i danju ako nisu uznemiravane. Vid im je posebno dobro prilagođen s odličnom reakcijom na pokret. Dobro su razvijena i čula njuha i sluha. Zečevi ne žive u kolonijama nego samotnjački i zadržavaju se u logi (otvorenom udubljenju, brazdi) u kojoj

provode dan. Vrlo su plašljive životinje i od opasnosti se spašavaju trkom (i do 70 km/h) pri čemu često mijenjaju smjer kretanja.

Pare se od veljače do rujna. Parenju prethodi svadbeni ritual (zajedničko trčanje, udaranje šapama). Zečevi se pare tri do četiri puta godišnje a graviditet traje 42 do 44 dana. Zečica se može pariti kada je već u visokom graviditetu. Ta se pojava naziva superfetacija. Zečica u logi koti dvoje do četvero mladih, koji se rađaju okrnjeni i otvorenih očiju. Doji ih jednom dnevno, u sumrak i u principu to je sva pažnja koji mladi dobivaju. Zečići napuštaju majku nakon mjesec dana. Često je smatran štetočinom jer čini štete na usjevima i u voćnjacima, na nekim područjima svijeta je invazivna vrsta, podložni bolestima (izvor podataka i fotografije: <http://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/divljac-lov-zivotinja-divljaci/3196-zec-lepus-europeus.html>)

Lisica (*Vulpes vulpes* L.)

Tijelo lisice je dugo oko 75 cm, a na to dolazi još rep dug oko 40 cm. U ramenima je visoka 40 cm, a težina iznosi oko 6-10 kg. Krzno joj je s gornje strane tijela crveno a s donje bijelo; međutim, tonovi boje se mijenjaju ovisno o području koje nastanjuju, gornji dio od crvenkastožute do tamno crveno smeđe, a donji od čisto bijele pa do sive boje

škriljevca. Donji dijelovi nogu su joj crni. Pored toga postoje i varijacije koje se bojom prilično razlikuju. Tako na primjer lisica križanka ima crnu prugu na leđima. Srebrna lisica je tamno siva pa čak do crno obojena. Nadalje, postoje i varijacije s tamnom trbušnom stranom i grlom kao i naročito svijetla varijanta, nazvana brezova lisica.

Područje na kojem živi lisica vrlo je veliko. Obuhvaća Europu, umjerena i suptropska područja Azije, u Africi područje sjeverno od Sahare i Sjevernu Ameriku. U 19. stoljeću ljudi su donijeli lisicu i u Australiju, gdje je postala vrlo teški ekološki problem za lokalnu populaciju sisavaca i ptica.

Kako je lisica prehrambeni oportunist, nema neke strogo određene zahtjeve u odnosu na životni prostor. Šume, travnjaci kao i poljoprivredne površine a u novije vrijeme i predgrađa gradova su odgovarajuća područja za lisicu.

Ishrana joj je vrlo raznolika. U pravilu, lisice love same. Iznimka je lov majke s mladuncima. Lisice brzim ugrizom ubijaju svoju lovinu, jer bi im inače, kako nemaju pandže, ulov mogao pobjeći. Hrane se pretežno glodavcima, ali i svim vrstama drugih malih životinja, biljkama kao i strvinom. Pored miševa, česta lovina su im jaja iz gnijezda ptica koje se gnijezde na tlu, patkovke, kokoši, zečevi, insekti, ribe. Rijetko ulove lane, a još rjeđe prašćice divljih svinja, dok će nekog gmaza ili vodozemca pojesti samo u krajnjoj nuždi. Lisice znaju upasti i u kokošinjac i ukrasti kokoš. Kad lovi miša, prvo stoji nepokretno, a onda iznenada skoči na njega tako, da ga pritisne prednjim šapama. Prema godišnjem dobu, lisice se hrane i zrelim bobicama kao i voćem. U potrazi za hranom, lisica jede i životinje koje stradaju u prometu. Lisice koje žive u parkovima, znaju pljačkati i kante s otpacima.

Najveći dio godine lisica je samotnjak. Vrijeme parenja u srednjoj Europi je u siječnju i veljači. U južnoj Europi to je do četiri tjedna ranije, a u sjevernoj do četiri tjedna kasnije. U tom razdoblju više mužjaka "osvaja" ženku, a ona se i pari s više mužjaka. Jedan mužjak ostaje uz ženku i pomaže joj u podizanju mladunaca.

Skotnost traje oko pedeset dana. U prosjeku okot broji tri do pet mladunaca, a vrlo rijetko samo jedno ili čak i do trinaest lisičića. Mladunci su teški od 80 do 160 grama i kote se slijepi sa vunastom dlakom sivo smeđe boje. Oči prvi put otvaraju u dobi od 12 do 15 dana. Sišu četiri do šest tjedana, a u dobi od mjesec dana prvi put izlaze iz jazbine. Do tog su trenutka već promijenili dlaku i dobili tipičnu crvenu boju odrasle lisice. Mužjaci pomažu u podizanju podmlatka tako da ženki donose plijen na ulaz u jazbinu. Ako se dogodi da ženka strada, mužjak nastavlja s podizanjem mladunaca, ali naravno samo ako su već prestali sa sisanjem. Nakon četiri mjeseca, mladunci su samostalni. Spolnu zrelost dostižu s deset mjeseci a majku napuštaju u dobi od oko godinu dana. Očekivani životni vijek im je oko 12 godina.

(Izvor podataka i fotografije: <http://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/divljac-lov-zivotinja-divljaci/5501-crvena-lisica-vulpes-vulpes.html>)

Čagalj (*Canis aureus* L.)

Čagalj je srednje velika vrsta iz porodice *Canidae* koja nastanjuje sjevernu i sjeveroistočnu Afriku, jugoistočnu i središnju Europu (do Austrije i Mađarske, Malu Aziju i Bliski Istok, te jugoistočnu Aziju.

Vrlo je prilagodljiva vrsta koja se hrani raznom vrstom hrane a i živi u različitim klimatskim uvjetima od afričkih savana

planina Kavkaza do šuma Indije. Najveći je od svih čagljeva i jedini je pripadnik porodice koji živi van Afrike. Dijeli se na 13 podvrsta.

Ukupna duljina trupa čaglja iznosi od 90 do 100 cm, dok je rep dug oko 25 cm. Duljina tijela s repom je oko 120 do 125 cm, odnosno bez repa od 65 do 105 cm, dok je rep duljine od 20 do 30 cm. Prosječna masa tijela mu je od 10 do 13 kg, ali nisu rijetki primjerci i od 17 kg odnosno do 21 kg. Visina do grebena je od 45 do 50 cm. Varijacije u boji tijela su vrlo promjenjive, ovisno o mjestu prebivanja i vrsti tla na kojem borave, a kreću se od crvenkasto-smeđe, zlatno-smeđe do srebrno-sive. Na leđima se provlači nepravilna crna crta do vrha repa. Krzno je zimi rumeno-smeđe ili žutosmeđe, leđa su sivkasta ili sivkasto-smeđa, sivkasto-crna ili crna. Ljetne dlake su dosta slične zimskim, ali su kraće, tanje, u pravilu svjetlije i s manje crne nijanse. Kod mlađih primjeraka se iza grebena, a poprijeko trupa nalazi svijetla pruga u obliku luka koja je prekinuta tamnijim snopom dlaka koji se pruža prema stražnjem dijelu trupa. Na prsima se kod mladih primjeraka ponekad nalazi takva svjetla pruga. Bokovi, bedra i pleća su svjetlije rumene do prljavo-žute boje, dok su trbuh i unutrašnje strane nogu svjetlije sivo-bijele boje. Boja krzna čagljeva koji obitavaju na području Hrvatske je najčešće smeđe-žuto-zlatna. U močvarnim i ravničarskim područjima je češće žuto-smeđa dok je u primorskim i brdskim krajevima zlatno-žuta do smeđe-siva. Čagalj je divljač koja živi u parovima odnosno čoporima. Čopor čini roditeljski par i njihova mladunčad do dobi od godine dana. Par čini spolno zreli mužjak i ženka dobi preko 2 godine. Čagalj je monogaman i ženka ostaje s jednim mužjakom cijeli život. Smrću jednog od partnera počinje skitalački način života drugog člana u potrazi za novim partnerom i osvajanje novih prostora. Ženka i mužjak su spolno zreli u dobi oko 10 - 11 mjeseci, ali se obično većina ženki ne pari u prvoj godini života. U vrijeme parenja koje se u prirodi događa najčešće u drugoj polovici siječnja ženka se s mužjakom povlači i odvaja od čopora (reproduktivni par). Graviditet kod čaglja traje od 58 do 65 dana, a sam čin poroda se događa najčešće 61. odnosno 62. dan nakon parenja, u drugoj polovici

travnja ili prvoj polovici svibnja. Ženka se koti u jazbini i na svijet donese 3 - 12, a najčešće oko 6 mladih prosječne tjelesne mase od 200 do 250 grama, koji se rađaju slijepi i gluhi.

Čagljevi su teritorijalne životinje. Par obično okupira područje od oko 2-3 km² i brane svoj teritorij od drugih parova. Brane ga agresivno i označavaju mokraćom i izmetom. Izbjegavaju svaki sukob s drugim životinjama (Ilani i Shalmon, 1985.). U divljini žive do 7-8 godina, a u zarobljeništvu do 14 godina. Čagalj se može pripitomiti i tad pokazuje sve običaje i navike pitomih pasa te ponašanje prema gospodaru tipično za domaće pse.

(Izvor podataka: http://www.mps.hr/datastore/filestore/41/Studija_o_caglju.pdf ;

Izvor fotografije: http://www.lovac.info/media/k2/items/cache/db1fdc6240f18ab5817662ddd58aeedd_XL.jpg)

Fazan (*Phasianus colchicus* L.)

Fazan spada u sitnu pernatu divljač i najistaknutiji je predstavnik tzv. poljskih koka. Zanimljivo da fazan nije autohtona hrvatska vrsta divljač. Karakterizira ga velik broj podvrsta koje se međusobno razlikuju u nekim morfološkim detaljima. Fazan je naša gnjezdarica stanarica.

Mužjak je obojan u prekrasne, jarke boje dok je ženka smeđe-siva radi

boljeg stapanja s okolišem. Boja mužjakovog perja znatno varira zbog križanja raznih podvrsta. Mužjak je prepoznatljiv po jarkocrvenom obojenju kože oko očiju. Mužjak ima ostrugu – peti prst koji izraste na stražnjoj strani nogu koja služi za determinaciju starosti. Krupniji i snažniji od ženke, dugačak 60 cm, s repom također dugim 60 cm, raspon krila je oko 75 cm, ženka dugačka 50ak cm s repom od 30ak cm.

Mužjak može težiti i do 1,5 kg, a koka oko 1 kg.

Nastanjuje nizinska staništa (do 500-600 m.n.v.). Nimalo mu ne smeta oštrija kontinentalna klima. Obitava uz rijeke, u šikarama, šumarcima, blizu poljoprivrednih površina.

Fazani su svejed. Hrana su mu crvići, ličinke, insekti, sjemenke, plodovi, gomolji, pilići uzimaju više životinjskih proteina od starijih jedinki, ljeti prevladava životinjska hrana a zimi biljna. Aktivan je danju. Ima vrlo dobro razvijen vid i sluh. Vole čeprkati i trčkarati po zemlji. Noću spavaju na granama (starije jedinke) ili zemlji (mlađe jedinke). Nisu naročito vjerni staništu i vole lutati, nisu neki letači – lete samo

toliko da se maknu od onoga što ih proganja. Početkom hladnijeg razdoblja okupljaju se u slabije povezana jata odijeljena po spolu. U proljeće jata se razbijaju i mužjaci se pripremaju za sezonu parenja. Pijevac je višeženac – oplođuje nekoliko ženki. Sezona parenja počinje sredinom ožujka i traje nekoliko tjedana. Fazan izvodi svadbeni ples kako bi privukao koke a odbio suparnike. Pijevci ne sudjeluju u gradnji gnijezda niti u podizanju pilića. Koke snesu 10 do 18 jaja u gnijezdo na tlu na kojima sjede oko 24 dana. Pilići proključaju jaja u svibnju i/li lipnju. Potrkušci su – odmah slijede koku, osamostaljuju se nakon tri mjeseca a spolno su zreli s godinom dana. Neprijatelji su mu lisica, kune, tvor, jastrebovi, škanjci, kopci. Jaja stradavaju od jazavaca, zmija, ježeva, vrana i drugih životinja. Na piliće pogubno utječu i nepovoljni klimatski faktori (snijeg, poplave, kiše) koje ih znaju pogoditi u prvim tjednima života. Može prouzročiti znatnije štete na poljoprivrednim kulturama poslije sjetve ili tijekom suše. „Čistač“ staništa od štetočina i korova, voli se zadržavati u remizama žitarica, kukuruza, suncokreta.

(izvor podataka i fotografije: <http://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/divljac-lov-zivotinja-divljaci/3974-obicni-fazan-phasianus-colchicus-l-eng-common-pheasant.html>)

Patka divlja gluhara (*Anas platyrhynchos* L.)

Široko je rasprostranjena vrsta. Živi na području Europe, Azije, Sjeverne Amerike i Australije gdje nastanjuje vodene površine – jezera, rijeke, potoci, bare i umjetna jezera. Češća je u kontinentalnom dijelu Hrvatske.

Patke narastu do 60 cm veličine i teže 800-1400 g. Mužjak ima karakterističnu tamnozelenu glavu i vrat s bijelim,

uskim ovratnikom. Tijelo im je s prednje strane smeđe dok je ostatak tijela većinom bijelo sive boje. Rep je bijeli no srednja pera su crne boje i uvijena prema nazad. Kljun je žut s izraženim zadebljanjem u prednjem dijelu. Ženka je manja od mužjaka a njeno tijelo je posve prekriveno blagom, smeđom bojom s izraženim tamnosmeđim šarama koje posebno dolaze do izražaja na perju tijela. Kljun im je narančasti sa smeđom mrljom po sredini te isto tako zadebljan u prednjem dijelu kao kod mužjaka. Kod oba spola nožice su plosnate i narančaste s plovnim kožicama između prstiju. Puni raspon krila im je 80-100 cm a obično žive 5-10 godina, iako je zabilježen primjerak star 26 godina.

Spolno su zreli s godinu dana i gnijezde se jednom godišnje u razdoblju od ožujka do svibnja. Ženka snese 5-15 jaja koja polaže na skrivena uz obalu, ponekad i na deblima vrba. Gnijezdo pravi od trave i listova, a unutrašnjost oblaže paperjem. Jaja su sivobijela, velika 58×41 mm. Na jajima sjedi 27-28 dana, dok mužjak čuva stražu. Kada ženka napušta jaja prekrije ih perjem koje je iščupala iz svog tijela.

Nakon otprilike 4 tjedna, pačiči se izlegnu i ženka se i dalje sama brine o njima. Već sljedeći dan vodi ih u vodu na prvi plivanac i više se ne vraćaju u gnijezdo. Mladi potkušci čvrsto se drže njene blizine ili provode vrijeme sakriveni u visokoj trski, a mami se vraćaju kada ih pozove karakterističnim kvakanjem. Osamostaljuju se nakon 50-60 dana.

Hrane se biljkama (nježnim lišćem, travama, sjemenkama i mladim izdancima barskih biljaka, pupoljcima) no također jedu insekte, crv, vodene beskralježnjake te žitarice, pogotovo kako ih ljudi ponekad znaju hraniti komadićima kruha.

(izvor podataka i fotografije: <http://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/divljac-lov-zivotinja-divljaci/5879-patka-gluhara-anas-platyrhynchos.html>)

Golub divlji pećinar (*Columba livia* Gmelin.)

Od divljih golubova pećinara potječu sve domaće pasmine golubova. Spada u porodicu golubova, red golupčarki, i ima oko 15 podvrsta. Dužina mu 32-34 cm, raspon krila oko 63 cm, dužina repa 10 cm, a teži oko 330 g. Golubica je nešto manja. Ova ptica ima perje škrljasto plave, mutnoplave boje. Perje na grudima i na vratu ima metalan odsjaj, koji je obično s donje strane purpurnog sjaja, dok

je s gornje strane plavozelenog metalnog sjaja. Na krilima se nalaze dvije crne pruge (trake) i jedan crno obojeni široki završni rub na repu. Na donjem djelu leđa nalazi se svijetlije perje. Ženka je nešto blijeđe boje i ima znatno manje sjaja na grudima i vratu.

Golub pećinar živi na nekoliko otoka na sjeveru i na obalama Sredozemnog mora, uključujući i cijelu obalu Sjeverne Afrike, zatim Izrael, Siriju, Malu Aziju i Iran, ogranke Himalaje i drugdje. Na krševitim obalama Istre, Dalmacije, Hrvatskog primorja, Like, Italije, Grčke i Male Azije živi u ljevkastim podzemnim udubljenjima i pukotinama stijena, često i duboko ispod zemlje.

Golub pećinar je vrlo sličan običnom gradskom golubu uličaru. Od njega je nešto okretniji, malo brži u letu i znatno plašljiviji. Pri hodu se njiše kod svakog koraka. Leti odlično i postiže brzinu od sto

kilometara na sat. Izbjegava praviti gnijezdo na drveću iako se u sjevernoj Africi može vidjeti da se gnijezdi na palmama ili kod nas, na Jadranu, na drveću. Pri sakupljanju hrane je vrlo pokretan i može satima trčati u svim pravcima da bi napunio svoju voljku hranom. Pri pijenju vode redovito zagazi u vodu. Golub pećinar je miroljubiva ptica, ravnodušan i tolerantan prema drugim pticama.

Golub pećinar se hrani zrnjem žitarica, korova, repice, mrkve, graška, grahorice i lana. Iako prilikom sjetve pojedu nešto žita ili drugog kultiviranog bilja, oni pojedu mnogo više sjemenki raznih vrsta korova kojima daju prednost čak i kad imaju na raspolaganju i jedno i drugo sjemenje te su ovi golubovi korisniji nego što se to obično misli.

Golub pećinar se leže barem dva puta godišnje dok gradski golub to čini najmanje tri puta. Jednom spareni golubovi se rijetko kad rasparuju. Izuzeci su rijetki. Na mjestu koje je pogodno za gnijezdo mužjak se postavi glave spuštene prema zemlji i naročitim gukanjem zove svoju ženku. Golubica sa raširenim krilima i uzdignutim repom dolazi k njemu, pažljivo mu kljunom gladi perje glave, a on isto čini i njoj te se ljubavna igra nastavlja izvan gnijezda. Golub i golubica se ljube kljunovima da bi se najzad izvršio sam čin parenja. Poslije sparivanja ponosno koračaju amo-tamo da bi trenutak kasnije odletjeli nekud bez cilja i opet se vratili na staro mjesto. Kasnije će golub potjerati golubicu na gnijezdo donijet će joj slamke i grančice pa će u nevješto sagrađeno gnijezdo snesti dva bijela, glatka, duguljasta i sjajna jajeta. Golub i golubica zajedno sjede na jajima. Poslije 16-18 dana mladi se legu iz jaja. Roditelji ih ispočetka hrane kašom koja se stvara u sluzokoži voljke, a kasnije omekšanim sjemenjem, a na kraju tvrđim sjemenjem pomiješanim sa kamenčićima i česticama zemlje. Poslije 4 tjedna golupčići izlijeću iz gnijezda i brinu se sami o sebi, a roditelji se pripremaju za novo leglo.

(Izvor podataka i fotografije: https://hr.wikipedia.org/wiki/Golub_pe%C4%87inar)

Vrana siva (*Corvus corone cornix* L.)

Živi u otvorenim područjima sa grmljem i drvećem, na poljima, u šumama, ali i u selima i gradovima. Sve češće se može vidjeti u parkovima, drvoredima, vrtovima i oko neuređenih odlagališta otpada.

Siva vrana je prepoznatljiva po sivom perju na tijelu, a crnom na glavi, dijelu vrata, repu i krilima. Duga je 48 do 52 cm,

sa rasponom krila oko 1 m, a teška oko 610 g. Kljun i noge su crni i vrlo jaki. Mužjak je nešto veći od ženke, a perje im je iste boje.

Ponašanje i glasanje sive vrane je slično crnoj vrani sa kojom se često udružuje. Njeno glasno oglašavanje se čuje daleko i široko.

Siva vrana je ptica stanarica i selica u periodu kada se ne gnijezdi. Leti pojedinačno ili u rijetkim jatima. Njen let je dosta nemaran i lijen, a zamasi krila postojani i sasvim plitki.

Mužjak i ženka grade glomazno gnijezdo nekoliko dana, najčešće na visokom drveću, ali i na liticama stijena, stupovima, starim zgradama, a ponekad na tlu ili u blizini tla. Mužjak ne štedi na materijalu, jer će se to gnijezdo koristiti još nekoliko godina. Gnijezdo se gradi ovisno od toga šta u to vrijeme mužjak pronalazi i donosi - od grana, slame, tkanine, perja, izmeta, plastike, grančica četinjača.

Krajem ožujka ili početkom travnja, ženka snese 3 do 6 zelenkastih, prošaranih jaja, na kojima leži, dok je mužjak hrani. Ptici se izlegu nakon tri tjedna. Od samog početka, prvih tjedan dana, cijela obitelj jede hranu koju donosi mužjak, a zatim hranu počinje tražiti i ženka. Mladunci napuštaju gnijezdo nakon mjesec dana.

Ishrana sive vrane je veoma raznolika. Hrani se plodovima, sjemenkama, insektima, manjim pticama, jajima drugih ptica i njihovim mladuncima, manjim životinjama, kao što su mladi zečevi i miševi, ali i hranom sa odlagališta smeća.

Prirodni neprijatelji sive vrane su uglavnom kuna, sivi sokol, jastreb i sova.

Sive vrane su veoma inteligentne ptice. One su se neprekidno prilagođavale promjenama u ljudskoj sredini i to su povoljno koristile. Posljednjih godina populacija sivih vrana se značajno povećavala.

(Izvor podataka i fotografije: <http://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/zivotinje-priroda/5741-siva-vrana.html>)

Vrana gačac (*Corvus frugilegus* L.)

Ova vrlo inteligentna ptica je iz porodice vrana, ali iz roda gavrana. Rasprostranjena je stanarica većim dijelom sjeverne i središnje Europe. Ona je također i selica u pojedinim dijelovima svijeta, pa tako može biti rasprostranjena i na Islandu te sjevernom dijelu Skandinavije, no u pravilu ne boravi sjevernije od 60° zemljopisne širine.

U Hrvatskoj, gačac je uz sivu vranu najčešća vrsta, a nerijetko se pogrešno naziva crnom vranom koja u našim krajevima nije rasprostranjena. Tijelo joj je dužine 45-47 cm, teška je 460-520 g, a perje joj je mutno crno. Kod starijih gačaca perje je sjajno, čeličnoplave boje koje se na suncu presijava u plavkasto-ljubičasti odsjaj. Kljun joj je snažan i savijen prema dolje. Ima specifične nosne otvore na ogoljenom kljunu na kojima je četinasti čuperak. Kada raširi krila, raspon seže 81-99 cm. Kao i siva vrana, gačac je svejed. Voli strvinu, crve, kukce, ličinke, puževe, miševe, hruštave, mlade biljne izdanke, voće i sjemenke. Zanimljiva činjenica je da njezin latinski naziv, *Corvus frugilegus*, znači sakupljač hrane. Mnogi ljudi je imaju kao kućnog ljubimca i nakon što je pripitome, opisuju je kao vrlo privrženu i maznu. Kao i siva vrana, može doživjeti 15 godina.

(Izvor podataka i fotografije: http://huntingbook.hr/hr_HR/lov/zivotinje/vrana-gacac)

Šojka (*Garrulus glandarius*, L.)

To je lijepa, zanimljiva i prilično kontroverzna ptica. Jedna je od rijetkih ptica koja ne zna hodati, nego samo skakutati. Neki je vole i smatraju korisnom, dok je drugi ne vole i smatraju je štetnom pticom.

Lovci je ne vole jer im uništava mlade fazane, golubove, drozdove, kosove, mlade ptice i jaja pjevica. U tome je pravi

razbojnik. Ne vole je ni zbog njenog glasnog najavljiivanja lovca u šumi i upozoravanja druge divljači. Ipak, lovcima može biti i korisna kada pritajeni u zasjedi čekaju lisicu, jer šojka posebno alarmantno upozorava na dolazak lisice i kao da za to ima jači, uporniji način upozoravanja.

Šumari je vole i smatraju je korisnom jer im pomaže pri sadnji novog drveća. Naime, šojka skuplja žir hrasta i bukvicu, prenosi ih i zakopava na drugim mjestima kao svoju pričuvu za zimu. Pri tome se ponaša kao dobar šumar i poznavalac biologije i šumskog drveća pa žireve i bukvicu zakopava upravo tamo gdje treba, gdje šumarima odgovara i gdje bi ih i sami posadili. Zimi zaboravi kamo ih je zakopala ili ih ranije prekrije snijeg, pa ih ne povadi i ne pojede, tako da oni sljedećeg proljeća niknu. To nije zanemariva količina posađenih sjemenki, jer dnevno sakupi 150 sjemenki za 60 jesenskih dana, a to iznosi 9000 sjemenki godišnje. To čini oko 4500 komada novih biljaka, jer obično zaboravi 50% sjemenki i ne povadi ih.

U nekim krajevima šojke jedu. Od starih pripremaju izvrsnu juhu, dok mlade peku. Drugdje je ne jedu, valjda zbog njene bliske rođачke veze s vranama i svrakama. Ornitolozima je problematična jer, premda je stanarica, nekada zbog neobjašnjivih i ne proučenih razloga odleti na zapad ili jugozapad, iako ima dovoljno hrane na raspolaganju.

Lovci je odstreljuju zbog prekrasnih šarenih; plavih, crnih i bijelih krilnih peraca na krilima, kojima kite šešire. Odstreljuju je i kao štetočinu u lovištu, što ona ustvari i je kada se prenamnoži pa tada stradaju gnijezda, jaja i ptići pjevica i pernate divljači. Posljednjih godina se sve više približava naseljima, vrtovima, voćnjacima i parkovima. Otkako su uvedene motorne pile za sječu šuma, počela je imitirati zvuk motorne pile, nijansirajući zvuk kada motor sam radi i kada reže drvo. Među našim autohtonim pticama šojka je najbolji imitator, koji lako uči javljanje drugih ptica. Poznato je da imitira glas pijevca, pa kada joj ženka odgovori i otkrije svoje gnijezdo, šojka odleti do gnijezda i pojede joj jaja ili mlade, tek izlegle piliće.

Šojka se gnijezdi na drveću, i to samo jednom godišnje, u travnju ili svibnju. Snese pet do šest, rijetko i do devet jaja, koja su prljavo zelenkasta sa smeđim pjegicama. Inkubacija traje 16 dana i na jajima leže oba roditelja naizmjenično. Ptići, koja su čučavci, u tih 20 dana dok su u gnijezdu, također hrane oba roditelja. Šojka može doživjeti 18 godina. Na kraju možemo zaključiti da ova lijepa ptica ima svoje mjesto u prirodi, da krajolik čini ljepšim i zanimljivijim i da nije isključivo štetna, niti je isključivo korisna, nego je povremeno i štetna i korisna. Jednostavno, ona je sastavni dio prirode.

(Izvor podataka i fotografije: <http://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/divljac-lov-zivotinja-divljaci/5524-sojka-krestalica-garrulus-glandarius.html>)

Svraka (*Pica pica*, L.)

Svrake su veoma česte i istaknute ptice. Grupe od najviše 24 ptice tokom cijele godine žive na teritoriju kojeg svi članovi grupe aktivno brane.

Svrake se mogu naći gdje god postoji kombinacija drva i obližnjih otvorenih prostora, uključujući parkove i igrališta. Ne nalaze se jedino u gustim šumama i pustinjama.

Svraka ima dugo tijelo koje se lako prepoznaje po bijelim krilima i crnom tijelu. Na donjem djelu leđa perje je tamnoplave boje i metalnog odsjaja. Uglavnom je duga od 40 do 51 cm i teška oko 100 g. Ima crni kljun za hvatanje kukaca i drugih sitnih životinja. Njen rep također je crn. Svraka je crnobijela, ali šare perja zavise od klase. Potiljak, gornji dio vrata i ramena su bijeli kod mužjaka, a sivi kod ženki. Ostatak tijela je crn. Oči odraslih ptica su kestenjasto smeđe. Svrake mogu biti vrlo agresivne tokom sezone parenja i događa se da napadaju ljude ili kućne ljubimce. Naraste do 46 cm, od čega na rep otpada 26 centimetara, vrat, leđa i gornji dio prsa su sjajni, tamno crni sa zelenkastim odsjajem. Ramena su joj bijela te ima poprečnu prugu preko leđa i donjih dijelova leđa. Nožice i kljun su crni. Gnijezdo gradi na vrhu visokog drveća. Donja podloga je od suhih grančica i trnja, a na njih slaže debeli sloj ilovače. U gnijezdo zatim stavlja fine korjenčiće i životinjsku dlaku. Čitavo gnijezdo pokriva providnim krovom od trnja suhih grančica i tako štiti od napada grabljivica. Razmnožavanje se većinom odvija u proljeće. Ženka u gnijezdo snese od 5 do 8 jaja te na njima sjedi nekoliko tjedana. Iz njih se izlegu ptići koji nemaju perje. Nakon nekoliko dana, ptići već imaju crno-bijelo perje. Iako je svraka inače prilično mirna, tokom sezone parenja pojedine ptice postaju agresivne prema svim uljezima uključujući i ljude koji se približe njihovim gnijezdima. Gnijezda grade na granama drva, na visini do 15m iznad zemlje. Svraka hoda duž zemljišta tražeći insekte i njihove larve. Ptice će također uzeti hranu koju im daju ljudi. Jede insekte, crve, raznovrsne male kralježnjake, bobice poljskih plodova i razno sjemenje. U proljeće je vrlo štetna jer nemilosrdno pljačka gnijezda sitnih ptica pjevica.

(Izvor podataka i fotografije: <http://www.lovac.info/lov-divljac-hrvatska/zivotinje-priroda/5742-svraka-pica-pica.html>)

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADI		SREDNJI		ZRELI				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		grla										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 04.2020/ 31. 03. 2021.	SRNA OBIČNA			2	2	1	1	2	2	5	5	10
	SVINJA DIVLJA					1	1	1	1	2	2	4
1. 04.2021/ 31. 03. 2022.	SRNA OBIČNA											
	SVINJA DIVLJA											
1. 04.2022/ 31. 03. 2023.	SRNA OBIČNA											
	SVINJA DIVLJA											
1. 04.2023/ 31. 03. 2024.	SRNA OBIČNA											
	SVINJA DIVLJA											
1. 04.2024/ 31. 03. 2025.	SRNA OBIČNA											
	SVINJA DIVLJA											
1. 04.2025/ 31. 03. 2026.	SRNA OBIČNA											
	SVINJA DIVLJA											
1. 04.2026/ 31. 03. 2027.	SRNA OBIČNA											
	SVINJA DIVLJA											
1. 04.2027/ 31. 03. 2028.	SRNA OBIČNA											
	SVINJA DIVLJA											
1. 04.2028/ 31. 03. 2029.	SRNA OBIČNA											
	SVINJA DIVLJA											
1. 04.2029/ 31. 03. 2030.	SRNA OBIČNA											
	SVINJA DIVLJA											

PZD-2

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI												
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ
		POMLADAK		MLADI		SREDNJI		ZRELI				
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
		grla										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. 04.2020/ 31. 03. 2021.												
1. 04.2021/ 31. 03. 2022.												
1. 04.2022/ 31. 03. 2023.												
1. 04.2023/ 31. 03. 2024.												
1. 04.2024/ 31. 03. 2025.												
1. 04.2025/ 31. 03. 2026.												
1. 04.2026/ 31. 03. 2027.												
1. 04.2027/ 31. 03. 2028.												
1. 04.2028/ 31. 03. 2029												
1. 04.2029/ 31. 03. 2030												

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI							
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		grla/kljunova					
1	2	3	4	5	6	7	
01.04.2020./31.03.2021.	jazavac			2	2	4	
	mačka divlja			1	1	2	
	kuna bjelica			2	2	4	
	kuna zlatica			1	1	2	
	lasica mala						
	dabar			2	2	4	
	zec obični			5	5	10	
	puh veliki			10	10	20	
	lisica			4	4	8	
	čagalj			5	5	10	
	tvor			1	1	2	
	fazan			5	5	10	
	trčka						
	prepelica pućpura						
	šljuka bena						
	šljuka kokošica						
	golub divlji pećinar			5	5	10	
	golub divlji grivnjaš			3	3	6	
	patka gluhara			2	2	4	
	guska divlja glogovnjača						
	patka glavata						
	patka krunasta						
	patka pupčanica						
	patka kržulja						
	liska crna						
	vrana siva				10	10	20
	vrana gačac				20	20	40
	čavka zlogodnjača						
	svraka						
	šojka kreštalica				2	2	4

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2021./31.03.2022.	jazavac					
	mačka divlja					
	kuna bjelica					
	kuna zlatica					
	lasica mala					
	dabar					
	zec obični					
	puh veliki					
	lisica					
	čagalj					
	tvor					
	fazan					
	trčka					
	prepelica pućpura					
	šljuka bena					
	šljuka kokošica					
	golub divlji pećinar					
	golub divlji grivnjaš					
	patka gluhara					
	guska divlja glogovnjača					
	patka glavata					
	patka krunasta					
	patka pupčanica					
	patka kržulja					
	liska crna					
	vrana siva					
	vrana gačac					
	čavka zlogodnjača					
	svraka					
	šojka kreštalica					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2022./31.03.2023.	jazavac					
	mačka divlja					
	kuna bjelica					
	kuna zlatica					
	lasica mala					
	dabar					
	zec obični					
	puh veliki					
	lisica					
	čagalj					
	tvor					
	fazan					
	trčka					
	prepelica pućpura					
	šljuka bena					
	šljuka kokošica					
	golub divlji pećinar					
	golub divlji grivnjaš					
	patka gluhara					
	guska divlja glogovnjača					
	patka glavata					
	patka krunasta					
	patka pupčanica					
	patka kržulja					
	liska crna					
	vrana siva					
	vrana gaćac					
	čavka zlogodnjača					
	svraka					
	šojka kreštalica					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2023./31.03.2024.	jazavac					
	mačka divlja					
	kuna bjelica					
	kuna zlatica					
	lasica mala					
	dabar					
	zec obični					
	puh veliki					
	lisica					
	čagalj					
	tvor					
	fazan					
	trčka					
	prepelica pućpura					
	šljuka bena					
	šljuka kokošica					
	golub divlji pećinar					
	golub divlji grivnjaš					
	patka gluhara					
	guska divlja glogovnjača					
	patka glavata					
	patka krunasta					
	patka pupčanica					
	patka kržulja					
	liska crna					
	vrana siva					
	vrana gačac					
	čavka zlogodnjača					
	svraka					
	šojka kreštalica					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2024./31.03.2025.	jazavac					
	mačka divlja					
	kuna bjelica					
	kuna zlatica					
	lasica mala					
	dabar					
	zec obični					
	puh veliki					
	lisica					
	čagalj					
	tvor					
	fazan					
	trčka					
	prepelica pućpura					
	šljuka bena					
	šljuka kokošica					
	golub divlji pećinar					
	golub divlji grivnjaš					
	patka gluhara					
	guska divlja glogovnjača					
	patka glavata					
	patka krunasta					
	patka pupčanica					
	patka kržulja					
	liska crna					
	vrana siva					
	vrana gačac					
	čavka zlogodnjača					
	svraka					
	šojka kreštalica					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2025./31.03.2026.	jazavac					
	mačka divlja					
	kuna bjelica					
	kuna zlatica					
	lasica mala					
	dabar					
	zec obični					
	puh veliki					
	lisica					
	čagalj					
	tvor					
	fazan					
	trčka					
	prepelica pućpura					
	šljuka bena					
	šljuka kokošica					
	golub divlji pećinar					
	golub divlji grivnjaš					
	patka gluhara					
	guska divlja glogovnjača					
	patka glavata					
	patka krunasta					
	patka pupčanica					
	patka kržulja					
	liska crna					
	vrana siva					
	vrana gačac					
	čavka zlogodnjača					
	svraka					
	šojka kreštalica					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2026./31.03.2027.	jazavac					
	mačka divlja					
	kuna bjelica					
	kuna zlatica					
	lasica mala					
	dabar					
	zec obični					
	puh veliki					
	lisica					
	čagalj					
	tvor					
	fazan					
	trčka					
	prepelica pućpura					
	šljuka bena					
	šljuka kokošica					
	golub divlji pećinar					
	golub divlji grivnjaš					
	patka gluhara					
	guska divlja glogovnjača					
	patka glavata					
	patka krunasta					
	patka pupčanica					
	patka kržulja					
	liska crna					
	vrana siva					
	vrana gačac					
	čavka zlogodnjača					
	svraka					
	šojka kreštalica					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2027./31.03.2028.	jazavac					
	mačka divlja					
	kuna bjelica					
	kuna zlatica					
	lasica mala					
	dabar					
	zec obični					
	puh veliki					
	lisica					
	čagalj					
	tvor					
	fazan					
	trčka					
	prepelica pućpura					
	šljuka bena					
	šljuka kokošica					
	golub divlji pećinar					
	golub divlji grivnjaš					
	patka gluhara					
	guska divlja glogovnjača					
	patka glavata					
	patka krunasta					
	patka pupčanica					
	patka kržulja					
	liska crna					
	vrana siva					
	vrana gaćac					
	čavka zlogodnjača					
	svraka					
	šojka kreštalica					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2028./31.03.2029.	jazavac					
	mačka divlja					
	kuna bjelica					
	kuna zlatica					
	lasica mala					
	dabar					
	zec obični					
	puh veliki					
	lisica					
	čagalj					
	tvor					
	fazan					
	trčka					
	prepelica pućpura					
	šljuka bena					
	šljuka kokošica					
	golub divlji pećinar					
	golub divlji grivnjaš					
	patka gluhara					
	guska divlja glogovnjača					
	patka glavata					
	patka krunasta					
	patka pupčanica					
	patka kržulja					
	liska crna					
	vrana siva					
	vrana gaćac					
	čavka zlogodnjača					
	svraka					
	šojka kreštalica					

PROCJENA BROJNOG STANJA SITNE DIVLJAČI						
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA				Σ
		MLADI		ODRASLA		
		M	Ž	M	Ž	
		grla/kljunova				
1	2	3	4	5	6	7
01.04.2029./31.03.2030.	jazavac					
	mačka divlja					
	kuna bjelica					
	kuna zlatica					
	lasica mala					
	dabar					
	zec obični					
	puh veliki					
	lisica					
	čagalj					
	tvor					
	fazan					
	trčka					
	prepelica pućpura					
	šljuka bena					
	šljuka kokošica					
	golub divlji pećinar					
	golub divlji grivnjaš					
	patka gluhara					
	guska divlja glogovnjača					
	patka glavata					
	patka krunasta					
	patka pupčanica					
	patka kržulja					
	liska crna					
	vrana siva					
	vrana gačac					
	čavka zlogodnjača					
	svraka					
	šojka kreštalica					

5. UVJETI ZAŠTITE PRIRODE (OCJENA PRIHVATLJIVOSTI ZA EKOLOŠKU MREŽU)

5.1. EKOLOŠKA MREŽA

Ekološka mreža Natura 2000 je mreža povezanih zaštićenih dijelova prirode kojoj je cilj zaštita vrsta i stanišnih tipova od Europske važnosti, a sastoji se od područje očuvanja značajnih za vrste i staništa (POVS) i područje očuvanja značajnih za ptice (POP). Osim ovih područja, pažnja je usmjerena i na posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (PPOVS) za koje se primjenjuju mjere očuvanja u svrhu održavanja ili povrata u povoljno stanje očuvanosti prirodnih staništa i/ili populacija vrsta za koje je to područje određeno te vjerojatno područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (vPOVS) koje ispunjava stručne kriterije i Republika Hrvatska predlaže Europskoj komisiji na odobrenje, a koje je značajno za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta, osim ptica i njihovih staništa te prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju.

Na području obuhvata Programa zaštite divljači nalaze se sljedeća područja ekološke mreže:

- **HR1000020 Nacionalni park Plitvička jezera (POP)**
- **HR5000020 Nacionalni park Plitvička jezera (POVS)**
- **HR2001504 Gornji tok Korane (POVS)**

Na širem području obuhvata zahvata (unutar općine Rakovica) nalaze se točkasta područja ekološke mreže:

- **HR2000004 Donja Baraćeva (POVS)**
- **HR2000026 Dumenčića špilja (POVS)**
- **HR2000066 Božićeva špilja (POVS)**
- **HR2001180 Panjkov ponor- Varićakova špilja sustav (POVS)**

Na približnoj udaljenosti od 300 m sjeverno od područja obuhvata nalazi se područje ekološke mreže:

- **HR2001401 Pećina- pritok Slunjičice (POVS)**

Na približnoj udaljenosti od 1,5 km zapadno od područja obuhvata nalazi se područje ekološke mreže:

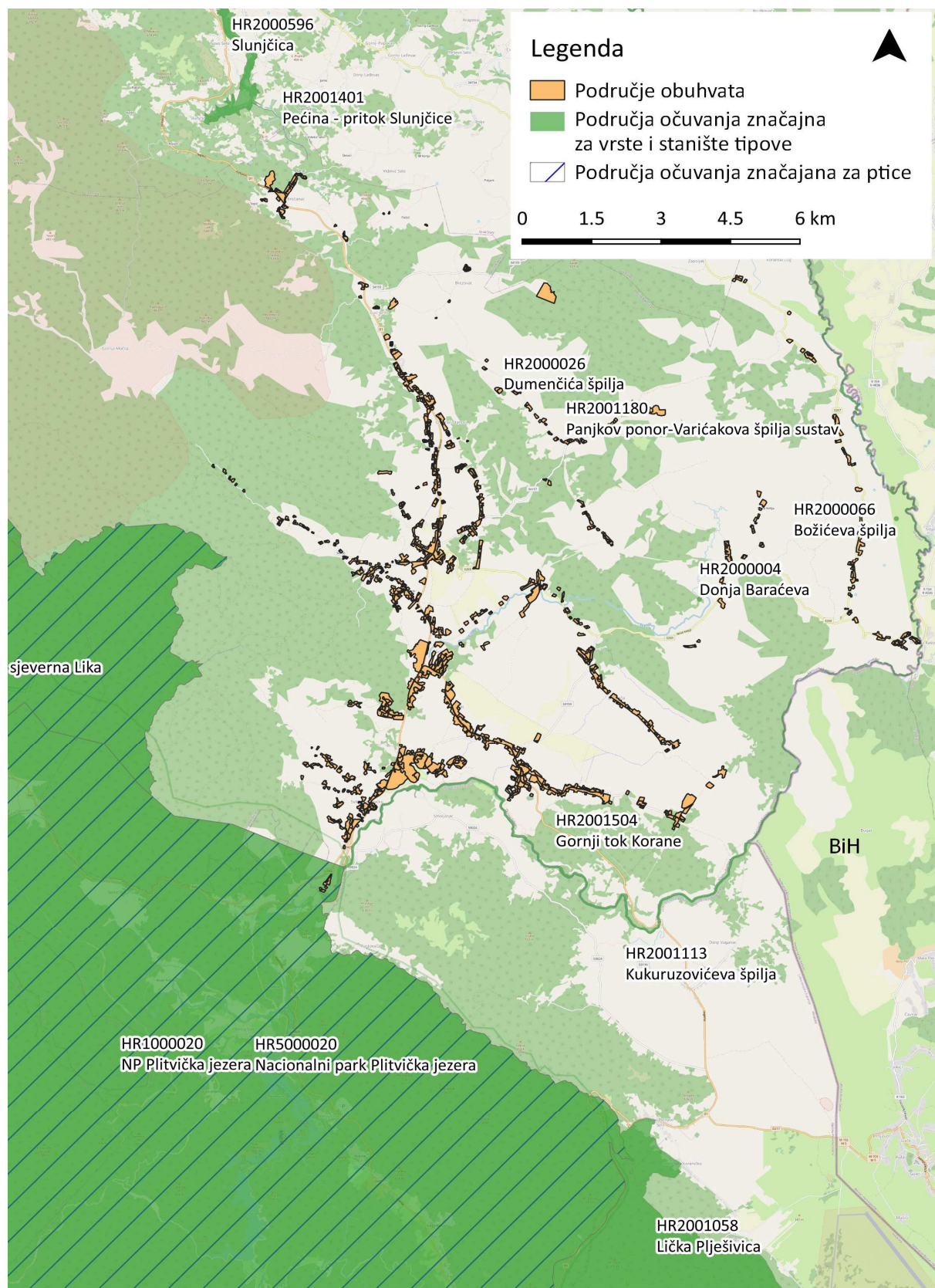
- **HR50010019 Gorski kotar i sjeverna Lika (POVS)**
- **HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika (POP)**

Na približnoj udaljenosti od 1,6 km sjeverno od područja obuhvata nalazi se područje ekološke mreže:

- **HR2000596 Slunjičica (POVS)**

Na približnoj udaljenosti od 3 km jugoistočno od područja obuhvata nalazi se točkasto područje ekološke mreže:

- **HR2001113 Kukuruzovićeva špilja (POVS)**

Slika 15. Područja ekološke mreže unutar površina Programa i na širem području obuhvata površina obuhvaćenih Programom

(Izvor: Zavod za zaštitu okoliša i prirode, WFS/WMS servis, 18.06.2020.; izradio: Oikon d.o.o.)

U tablici u nastavku dani su ciljevi očuvanja, ciljne vrste i stanišni tipovi područja ekološke mreže prema Prilozima II i III Uredbe o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj: 80/19) na području obuhvata površina obuhvaćenih Programom.

Tablica 15. Popis ciljeva očuvanja područja ekološke mreže na području obuhvata površina.

POVS područja	Kategorija za ciljnu vrstu	Hrvatski naziv vrste ili stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste ili šifra stanišnog tipa
HR5000020 Nacionalni park Plitvička jezera	1	močvarna riđa	<i>Euphydryas aurinia</i>
	1	velika četveropjega cvilidreta	<i>Morimus funereus</i>
	1	alpinska strizibuba	<i>Rosalia alpina*</i>
	1	potočni rak	<i>Austropotamobius torrentium*</i>
	1	veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferumequinum</i>
	1	južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>
	1	širokouhi mračnjak	<i>Barbastella barbastellus</i>
	1	dugokrili pršnjak	<i>Miniopterus schreibersii</i>
	1	dugonogi šišmiš	<i>Myotis capaccinii</i>
	1	velikouhi šišmiš	<i>Myotis bechsteinii</i>
	1	veliki šišmiš	<i>Myotis myotis</i>
	1	vuk	<i>Canis lupus*</i>
	1	medvjed	<i>Ursus arctos*</i>
	1	vidra	<i>Lutra lutra</i>
	1	ris	<i>Lynx lynx</i>
	1	puzavi celer	<i>Apium repens</i>
	1	sibirska jezičnjača	<i>Ligularia sibirica</i>
	1	gospina papučica	<i>Cypripedium calceolus</i>
	1	istočna vodendjevojčica	<i>Coenagrion ornatum</i>
	1	livadni procjepak	<i>Chouardia litardierei</i>
	1		<i>Hamatocaulis vernicosus</i>
	1		<i>Dicranum viride</i>
	1		<i>Buxbaumia viridis</i>
	1		<i>Mannia triandra</i>
	1	mirišljivi samotar	<i>Osmoderma eremita*</i>
	1	danja medonjica	<i>Euplagia quadripunctaria*</i>
	1	dvoprugasti vijun	<i>Cobitis bilineata</i>
	1	talijanski zlatni vijun	<i>Sabanejewia larvata</i>
	1	4030	<i>Europske suhe vrištine</i>
	1	6230*	Travnjaci tvrdače (<i>Nardus</i>) bogati vrstama
	1	6410	Travnjaci beskoljenke (<i>Molinion caeruleae</i>)
	1	6210*	Suhi kontinentalni travnjaci (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*važni lokaliteti za kačune)
	1	91K0	Ilirske bukove šume (<i>Aremonio-Fagion</i>)

	1	91M0	Panonsko-balkanske šume kitnjaka i sladuna
	1	9410	Acidofilne šume smreke brdskog i planinskog pojasa (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)
	1	91R0	Dinarske borove šume na dolomitu (<i>Genisto januensis</i> -Pinetum)
	1	8210	Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom
	1	8310	Špilje i jame zatvorene za javnost
	1	32A0	Sedrene barijere krških rijeka Dinarida
	1	7230	Bazofilni cretovi
	1	9180*	Šume velikih nagiba i klanaca <i>Tilio-Acerion</i>
	1	7140	Prijelazni cretovi
	1	5130	Sastojine <i>Juniperus communis</i> na kiseloj ili bazičnoj podlozi
	1	3140	Tvrde oligo-mezotrofne vode s dnom obraslim parožinama (<i>Characeae</i>)
	1	3260	Vodni tokovi s vegetacijom <i>Ranunculion fluitantis</i> i <i>Callitricho-Batrachion</i>
	1	6430	Hidrofilni rubovi visokih zeleni uz rijeke i šume (<i>Convolvulion sepil</i> , <i>Filipendulion</i> , <i>Senecion fluviatilis</i>)
	1	91L0	Ilirske hrastovo-grabove šume (<i>Erythronio-Carpinion</i>)
	1	91E0*	Aluvijalne šume (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
HR2001504 Gornji tok Korane	1	dugonogi šišmiš	<i>Myotis capaccinii</i>
	1	vidra	<i>Lutra lutra</i>
	1	potočna mrena	<i>Barbus balcanicus</i>
	1	gavčica	<i>Rhodeus amarus</i>
	1	plotica	<i>Rutilus virgo</i>
	1	veliki vijun	<i>Cobitis elongata</i>
	1	obična lisanka	<i>Unio crassus</i>
	1	32A0	Sedrene barijere krških rijeka Dinarida
HR2000004 Donja Baračeva	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000026 Dumenčića špilja	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000066 Božićeva špilja	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001180 Panjkov ponor-Variačkova špilja sustav	1	mali potkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
	1	južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>
	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310

POP područja	Kategorija za ciljnu vrstu	Znanstveni naziv vrste	Hrvatski naziv vrste	Status (G= gnjezdarica; P = preletnica; Z = zimovalica)		
HR1000020 Nacionaln park Plitvička jezera	1	<i>Aegolius funereus</i>	planinski ćuk	G		
	1	<i>Alcedo atthis</i>	vodomar	G		
	1	<i>Asio flammeus</i>	sova močvarica	G		
	1	<i>Bonasa bonasia</i>	lještarka	G		
	1	<i>Bubo bubo</i>	ušara	G		
	1	<i>Circus pygargus</i>	eja livadarka	G		
	1	<i>Crex crex</i>	kosac	G		
	1	<i>Dendrocopos leucotos</i>	planinski djetlić	G		
	1	<i>Dryocopus martius</i>	crna žuna	G		
	1	<i>Falco peregrinus</i>	sivi sokol	G		
	1	<i>Ficedula albicollis</i>	bjelovrata muharica	G		
	1	<i>Ficedula parva</i>	mala muharica	G		
	1	<i>Glaucidium passerinum</i>	mali ćuk	G		
	1	<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak	G		
	1	<i>Lanius minor</i>	sivi svračak	G		
	1	<i>Lullula arborea</i>	ševa krunica	G		
	1	<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš	G		
	1	<i>Picoides tridactylus</i>	tropsti djetlić	G		
	1	<i>Picus canus</i>	siva žuna	G		
	1	<i>Strix uralensis</i>	jastrebača	G		
	1	<i>Sylvia nisoria</i>	pjegava grmuša	G		

5.2. ZAŠTIĆENA PODRUČJA

Na području obuhvata Programa nalazi se sljedeća zaštićena područja:

- **Nacionalni park Plitvička jezera**
- **Značajni krajobraz Baraćeve špilje**

Na udaljenosti oko 1,5 km sjeverozapadno nalazi se:

- **Značajni krajobraz Slunčica**

Na udaljenosti oko 1,8 km južno nalaze se još:

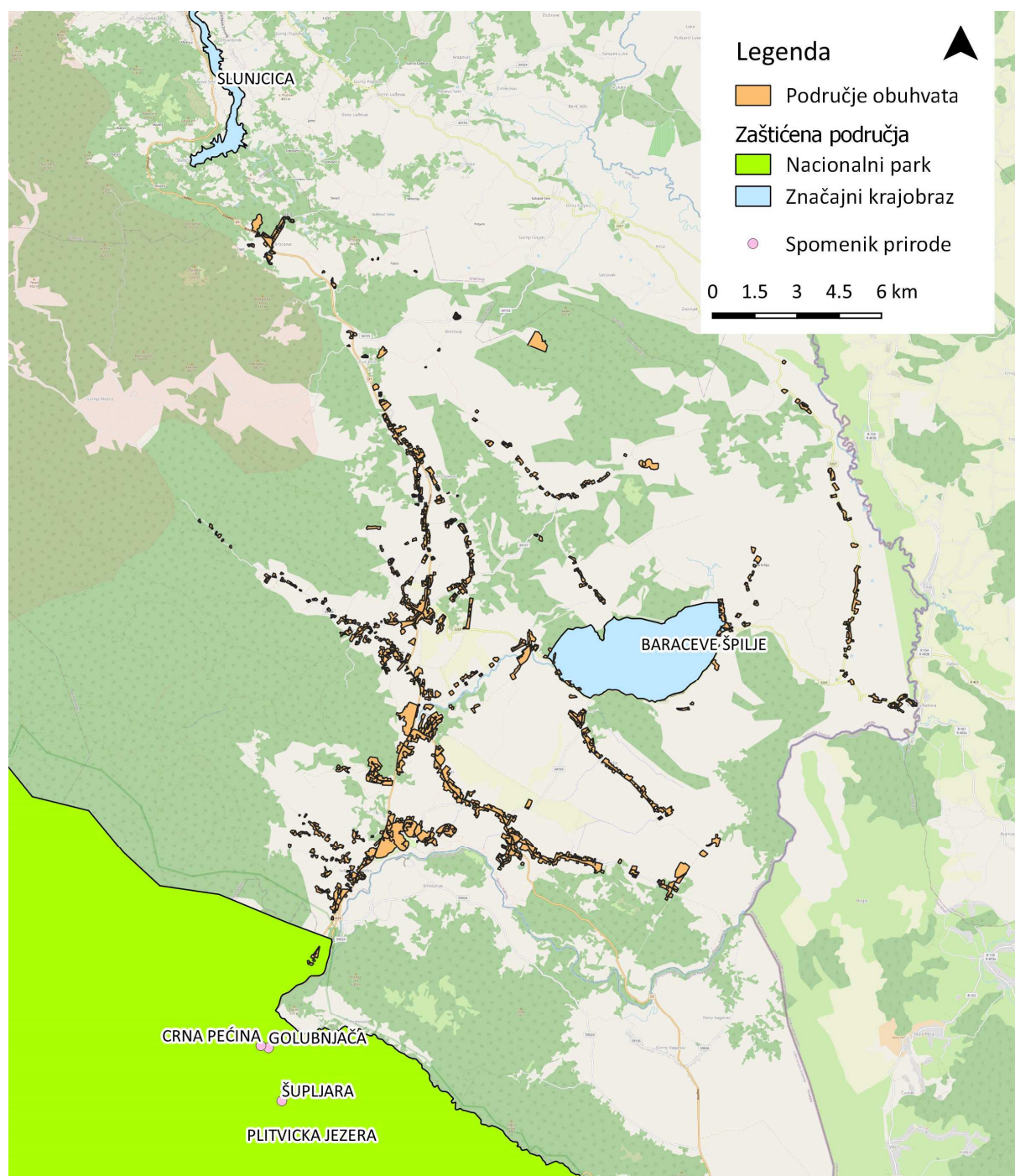
- **Spomenik prirode Crna pećina**
- **Spomenik prirode Golubnjača**
- **Spomenik prirode Šupljara**

Na udaljenosti oko 5 km jugozapadno nalazi se još:

- **Posebni rezervat Čorkova uvala**

Unutar površina obuhvata a koje se nalaze u zaštićenim područjima, moguće je provoditi samo one aktivnosti koje su planirane ovim programom i to u suradnji sa nadležnom javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim područjem.

Prostorni odnos obuhvata Programa i navedenih te obližnjih zaštićenih područja prikazan je na slici.

Slika 16. Zaštićena područja unutar površina Programa i na širem području obuhvata površina obuhvaćenih Programom

(Izvor: Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, WFS/WMS servis, 26.11.2019.; izradio: Oikon d.o.o.)

Značajni krajobraz Baraćeve špilje

Značajni krajobraz Baraćeve špilje zauzimaju ukupnu površinu od 518,66 ha. Značajnim krajobrazom proglašene su 28.04.2016. godine, a proglašava ih Županijska skupština Karlovačke županije. Unutar površina Programa značajni krajobraz Baraćeve špilje zauzima površinu od 8,06 ha. Predjel Baraćeve

špilje nalazi se oko 6 km istočno od mjesta Rakovica i oko 500 m zapadno od centra sela Nova Kršlja. U okviru navedenog predjela na sjevernim padinama Baraćeve brine nalaze se ulaz u Baraćeve špilje, a u samom podnožju navedene brine i izvor-špilja Baračevac, odnosno izvor potoka Baračevac. U borovoj šumi podno navedenih špilja je poznato izletište Baračevac koje pruža cjelodnevnu zabavu, odnosno odmor i rekreaciju u prirodi.

Špiljski kompleks Baraćeve špilje formiran je u donjokrednim sedimentima, a sastoji se od tri špilje i to: Velike ili Gornje (duljine 520 m), Male ili Donje (duljine 565 m) i Treća ili Nova, (otkrivene 2003. godine s 94,5 m dosad istraženih kanala) i izvor-špilje Baračevac (najvećim dijelom potopljena i istražena do 450 m te perspektivna za daljnja istraživanja).

Gornja i Donja Baračeva špilja bile su uređene za posjećivanje još 1892. godine da bi nedugo zatim bile zatvorene. Tek 2004. godine u Gornjoj Baračevoj špilji uređeno je oko 200 m turističkih staza i špilja je nakon 112 godina ponovno otvorena za posjetitelje. Ponovno zanimanje za Baraćeve špilje i cjelokupno područje općine Rakovica u speleološkom pogledu naglo raste 1983. godine otkrivanjem velikog špiljskog sustava Panjkov ponor - Varićakova špilja (Muškinja, Ponor Kršlje).

Baraćeve špilje su vrlo bogate različitim sedimentacijskim, korozijskim i erozijskim tvorevinama, a posebno se ističu veliki sigasti stupovi - stalagnati visine i do 7 m u Gornjoj špilji (Dvorana slonovskih nogu), saljevi i kaskade te pojava špiljskih bisera, pizolita u Donjoj špilji.

Preliminarna biospeleološka istraživanja Baračevih špilja ukazala su na iznimnu raznolikost špiljske faune, a do sada je utvrđena prisutnost tridesetak vrsta. Osobito je zanimljiv nalaz lažištipavca iz roda *Chthonius* koji najvjerojatnije predstavlja endemičnu vrstu za područje Rakovice, odnosno novu vrstu za znanost. Podvrsta lažištipavca *Neobisium stygium* ssp. *csiki*, pronađena u Gornjoj Baračevoj špilji, endemična je za područje Gorskog kotara i Korduna. Baraćeve špilje su tipski lokalitet za mužjaka pauka vrste *Parastalita stygia* i podzemljara *Parapropus sericeus* ssp. *sinuaticollis*, podvrstu endemičnu za područje Korduna. Iz reda ravnokrilaca pronađene su dvije vrste špiljskih konjica, relikti tercijarne faune - *Troglophlius cavicola* i *Troglophlius brevicauda*. Baraćeve špilje su važno stanište i za dvije vrste šišmiša *Myotis myotis* i *Rhinolophus hyposideros* koje su u Crvenoj knjizi sisavaca kategorizirane kao gotovo ugrožene (NT). Obje vrste nalaze se na Dodacima II i IV Direktiva o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore (Council Directive 92/43/EEC), te na Dodacima Konvencije o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bern, 1979.). Područje je stanište 17 zaštićenih biljnih vrsta, a posebnog su značaja biljne vrste *Cyclamen purpurascens* i *Orchis morio* koje se nalaze na Crvenom popisu ugroženih biljnih vrsta Republike Hrvatske i kategorizirane su kao niskorizične vrste (NT).

Nacionalni park Plitvička jezera

Nacionalni park Plitvička jezera zauzimaju ukupnu površinu od 29630,77 ha. Plitvička jezera, nacionalnim parkom proglašena su 08.04.1949. godine Zakonom o proglašenju Plitvičkih jezera nacionalnim parkom (NN29/49). Tijelo koje donosi akt o proglašenju tada je nosilo naziv Prezidijum Sabora Narodne Republike Hrvatske. Unutar površina Programa Nacionalni park Plitvička jezera zauzimaju površinu od 2,6 ha. Plitvička jezera jedan su od najljepših primjera hidrografije našega krša. Voda s mnogo otopljenog vapnenca, uz pomoć bakterija, algi i mahovina, na prikladnim mjestima ponovno izlučuje taj vapnenac i tako se stvaraju bogato razgranata i "živa" slapišta koja gotovo naočigled rastu i mijenjaju svoju fizionomiju. Tako se mijenjaju i dimenzije obale jezera koja su nastala dizanjem tih slapišta. Postojeća slapišta pa, dakle, i jezera, nisu starija od 4000 godina. Nacionalni park Plitvička jezera pretežno je neizmijenjeno područje iznimnih i višestrukih prirodnih vrijednosti, a obuhvaća više očuvanih ili neznatno izmijenjenih ekosustava. Predviđeno proširenje granica na sjevernoj, zapadnoj i južnoj strani Nacionalnog parka zahvaća sabirno područje razlomljenih stijena izrazite vodopropusnosti kroz koje se "hrani" ili "prihranjuje" temeljni fenomen jezera. To su vrlo debele naslage vapnenca sa samo povremenim ulošcima dolomita starosti: jura-gornji lijas, doger i malm, donja kreda, ali i rudistni vapnenci gornje krede. U tim karbonatnim stijenama izrazita je pojava krških oblika: ponora, jama, spilja, ponikava, uvala i polja uz pojave povremenih ili stalnih izvora pri neposrednu dodiru sa stijenama nepotpune ili potpune barijere. Na sjevernoj strani Nacionalnog parka do sada nije bilo zaštićeno poniranje površinskih vodotokova u Kuselju, te površinska vododjelnica Manduševac - Lisina. Na zapadnoj strani novom se granicom osigurava zaštita intenzivno okršenog prostora Male Kapele od vododjelnice prema Ličkoj Jasenici, preko Velikog Javornika i rubnog dijela naselja Babin Potok do planinskog grebena što dijeli vrhovinsku udolinu od brezovačkog i homoljačkog polja. Južni prostor Nacionalnog parka zaokružen je kotama koje osiguravaju dio površinske vododjelnice u smjeru Homoljca i Koreničkog Vrela. Istočna granica općenito zadržava do sada postojeći smjer uz manje, ali neznatne korekture vezane uz livadne specifičnosti krajolika.

(izvor podataka: <http://www.bioportal.hr/gis/>, 18.06.2020.)

5.3. UGROŽENI I RIJETKI STANIŠNI TIPOVI I STROGO ZAŠTIĆENE VRSTE

Na području obuhvata Programa prema Nacionalnoj klasifikaciji staništa prevladavaju sljedeći stanišni tipovi (NKS kôd):

• A.1.2., Povremene stajačice
• A.2.2., Povremeni vodotoci
• A.2.3., Stalni vodotoci
• A.4.1., Tršćaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi
• B.1.3., Alpsko-karpatško-balkanske vapnenačke stijene
• C.2.3.2., Mezofilne livade košanice Srednje Europe
• C.2.3.2.1., Srednjoeuropske livade rane pahovke
• C.2.4.1., Nitrofilni pašnjaci i livade-košanice nizinskog vegetacijskog pojasa
• C.3.3.1., Brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi
• C.3.4.3.4., Bujadnice
• D.1.2.1., Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva
• E., Šume
• I.1.8., Zapuštene poljoprivredne površine
• I.2.1., Mozaici kultiviranih površina
• I.5.1., Voćnjaci
• J., Izgrađena i industrijska staništa

Prema Pravilniku o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima („Narodne novine“, broj: 88/14) sljedeća staništa pripadaju u rijetke i ugrožene stanišne tipove: tršćaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi (NKS kod A.4.1.), alpsko-karpatško-balkanske vapnenačke stijene (NKS kod B.1.3.), mezofilne livade košanice Srednje Europe (NKS kod C.2.3.2.), srednjoeuropske livade rane pahovke (NKS kod C.2.3.2.1.), nitrofilni pašnjaci i livade-košanice nizinskog vegetacijskog pojasa (NKS kod C.2.4.1.), brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi (NKS kod C.3.3.1.) i šume (NKS kod E.).

Od prethodno navedenih, najšire rasprostranjena ugrožena i rijetka staništa su: šume (NKS kod E.), mezofilne livade košanice Srednje Europe (NKS kod C.2.3.2.), brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi (NKS kod C.3.3.1.) te srednjoeuropske livade rane pahovke (NKS kod C.2.3.2.1.).

Strogo zaštićene vrste prema karti rasprostranjenosti i Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama („Narodne novine“, broj: 144/13 i 73/16) na području obuhvata Programa navedeni su u tablici.

Tablica 16. Strogo zaštićene vrste koje se nalaze ili mogu doći na području obuhvata Programa i one koje se nalaze na području jedinice lokalne samouprave.

Latinski naziv vrste	Hrvatski naziv vrste
LEPTIRI	
<i>Euphydryas maturna</i>	mala svibanjska riđa
<i>Parnassius mnemosyne</i>	crni apolon
<i>Euphydryas aurinia</i>	močvarna riđa
<i>Zerynthia polyxena</i>	uskršnji leptir
VODOZEMCI	
<i>Bombina variegata</i>	žuti mukač
<i>Hyla arborea</i>	gatalinka
<i>Bufo bufo</i>	obična krastača
<i>Pelophylax ridibundus</i>	velika zelena žaba
<i>Salamandra atra</i>	crni daždevnjak
<i>Salamandra salamandra</i>	pjegavi daždevnjak
<i>Triturus carnifex</i>	veliki vodenjak
GMAZOVI	
<i>Natrix tessellata</i>	ribarica
<i>Lacerta viridis</i>	zelembać
PTICE	
<i>Falco peregrinus</i>	sivi sokol
<i>Tetrao urogallus</i>	tetrijeb gluhan
<i>Aquila chryseos</i>	suri orao

<i>Columba oenas</i>	golub dupljaš
<i>Coracias garrulus</i>	zlatovrana
<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš
SISAVCI	
<i>Canis lupus</i>	vuk
<i>Muscardinus avellanarius</i>	puh orašar
<i>Lutra lutra</i>	vidra
<i>Lynx lynx</i>	ris
<i>Felis silvestris</i>	divlja mačka
<i>Ursus arctos</i>	smeđi medvjed
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	mali potkovnjak
<i>Myotis capaccinii</i>	dugonogi šišmiš
<i>Myotis emarginatus</i>	Riđi šišmiš
<i>Miniopterus schreibersi</i>	dugokrili pršnjak
<i>Nyctalus leisleri</i>	mali večernjak
<i>Barbastella barbastellus</i>	širokouhi mračnjak
<i>Myotis myotis</i>	veliki šišmiš
<i>Plecotus macrobullaris</i>	gorski dugoušan
<i>Rhinolophus euryale</i>	južni potkovnjak
<i>Plecotus austriacus</i>	sivi dugoušan

S obzirom na ovdje prisutna staništa, šire područje obuhvata Programa je potencijalno područje rasprostranjenosti za više ugroženih i strogo zaštićenih vrsta ptica navedenih u Crvenoj knjizi ptica Hrvatske te vrsta za koje je potrebno osigurati mjere zaštite staništa odnosno vrsta koje se nalaze na Dodatku I. EU Direktive o pticama (Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (kodificirana verzija) (SL L 20, 26.1.2010.)). Dio vrsta nalazimo na staništima vezanim uz vodu, a dio na otvorenim staništima livada i poljoprivrednih površina.

Prema Crvenoj knjizi vodozemaca i gmazova Hrvatske, područje obuhvata Programa potencijalno je područje rasprostranjenosti strogo zaštićene vrste vodozemca: gatalinke, žutog mukača, obične krastače, velike zelene žabe, crnog daždevnjaka, pjegavog daždevnjaka, velikog vodenjaka. Ove vrste su usko vezane uz vodena staništa. Od gmazova mogu se naći zmija ribarica te gušter zelembać.

S obzirom na blizinu krških i poljoprivrednih površina te livada i pašnjaka, očekivana je prisutnost strogo zaštićenih i ugroženih vrsta grabljivica, kao što je suri orao, škanjac osaš i sivi sokol. Osim navedenih vrsta, na krškom području prisutna je i strogo zaštićena i ugrožena vrsta, tetrijeb gluhan. Moguća je i prisutnost goluba dupljaša i zlatovrane.

Područje obuhvata zahvata nalazi se podno gorskog područja dinarida te s obzirom na to, moguća je prisutnost sve tri vrste velikih zvijeri, risa, medvjeda i vuka. Blizina rijeke Korane i Suvaje, omogućava prisutnost vidre, dok blizinu rijeka i mnogobrojnih krških špilja, omogućava prisutnost velikog broja šišmiša. Tako na širem području obuhvata zahvata je zabilježeno deset vrsta šišmiša.

U slučaju pronalaska uginule strogo zaštićene vrste provoditelj ovog programa obvezan je obavijestiti nadležno tijelo državne uprave o pronalasku uginule strogo zaštićene vrste.

Vuk (*Canis lupus*)

U Hrvatskoj je boja krzna vuka uvijek siva. Leđa i rep su tamnosive boje koja prema trbuhu i nogama prelazi u svijetlosivu. Na prednjoj strani podlaktice najčešće ima tamnu prugu. U različitim dijelovima svijeta žive vukovi kojima boja varira, u rasponu od bijele, preko svijetlosmeđe, crvenkaste, do sive i crne. Građom tijela vuk je prilagođen trčanju, a naročito dugotrajnom kasu. Grudni mu je koš uzak, laktovi uvučeni prema unutra, a šape okrenute prema van. Ima četiri prsta na stražnjim, a pet na prednjim nogama, s time da na prvi prst prednje noge (palac, unutrašnja strana noge) ne staje. Noge su mu relativno duže nego u drugih pripadnika porodice pasa, što pridonosi brzom kretanju na relativno velike udaljenosti.

Vuk ima holarktičku rasprostranjenost, od Portugala i Španjolske preko Azije do Amerike. U Hrvatskoj mu je stalni areal na području Gorskog kotara, Like i Dalmacije. Povremeno se pojavljuje na Kordunu, Banovini i Žumberku. Živi u šumskim područjima s travnjacima. Vukovi žive u čoporima koji se u pravilu sastoje od roditeljskog para i potomaka. Spolno sazrijevaju s dvije godine starosti i zato vrijeme ostaju s roditeljima. Nakon toga mladi vukovi kreću u potragu za vlastitim teritorijem. Monogamni su, a družicu osvajaju borbom. Osnovu prehrane im čine veliki herbivori, a u nestašici divljači jedu strvinu i otpatke. Uz to, jedu i bobičasto voće te drugo bilje.

Ris (*Lynx lynx*)

Dužina tijela im je do 1,30 m (uz dodatak repa od 11 do 25 cm), a u ramenima su visoki oko 65 cm. U srednjoj Europi, ovisno o području gdje žive, prosječno su teški od 20 do 26 kg (krajnje vrijednosti su 12 do 37 kg). Ženke su s prosječnom težinom od 17 do 20 kg (krajnosti su 12 do 29 kg) osjetno lakše od mužjaka. Zajedničko svim vrstama risova su šiljaste uši s čuperkom dlake na vrhu i kratak rep. Krzno im je žućkasto do sivo smeđe i često prošarano tamnijim pjegama ili prugama. Šare ovise o okolišu i od područja do područja su različite. Ova vrsta ima izražene čuperke duže dlake na obrazima. Imaju vrlo oštar vid i istančan sluh koji im omogućavaju da lako otkriju plijen.

U Hrvatskoj ris živi u Gorskom kotaru, Lici i Ćićariji povremeno na Kordunu i Sjevernom Primorju. Bio je istrijebljen lovom te je reintroduciran na područje Dinarida. Nekad je živio u svim šumskim područjima kontinentalne Hrvatske. Ris je samotnjak koji lovi prije svega u sumrak i noću. Spektar njegove lovine su mali i srednje veliki sisavci (papkari), ptice, zmije i dr., ovisno koje vrste žive na njegovom staništu. Nečujno im se prikrade strelovitom brzinom skoči na njih i sruši ih na tlo. Nakon što pojede svoj plijen, odlazi se odmoriti u svoje skrovište. Vrlo se rijetko poneka jedinka specijalizira na domaće životinje kao što su koze ili ovce. Lovi tipično kao sve mačke: prikrada se iz zasjede zaskoči lovinu ili ju sustiže u kratkom trku (najviše do 20 m). Često mijenja svoje prebivalište prateći srne u njihovim migracijama, kojima se hrani. Mužjak i

ženka se sreću samo kratko radi parenja između siječnja i travnja. Nakon skotnosti od deset tjedana, ženka koti dvoje, troje mladunaca na nekom mirnom mjestu i ostaju uz majku do sljedećeg proljeća. Smrtnost mladunaca je vrlo velika, tako da samo oko polovine mladunaca doživi godinu dana. Veliki je problem kod malih populacija parenje u srodstvu.

Divlja mačka (*Felis silvestris*)

Opisana u poglavlju 4.

Smeđi medvjed (*Ursus arctos*)

Mrki medvjed ima zdepasto smeđe tijelo koje završava kratkim repom, šiljatu njušku, zaobljene uši i oštre zube. Na prstima nogu imaju pandže koje su na prednjim nogama osobito dugačke (5-6 cm) i snažne. U Hrvatskoj odrasle ženke imaju prosječno 120 kilograma, a mužjaci 210 kg. Poneke jedinke prijeđu i 300 kg. Tijekom godine masa im može varirati u visini jedne trećine od ukupne – najveća je u kasnu jesen pred brloženje, a najmanja početkom ljeta odnosno krajem sezone parenja. Naseljava šumska područja u gorskom pojasu. Najmanje područje kretanja za mužjaka iznosi oko 140 km², a za ženku do 250 km². Medvjedi u Hrvatskoj dio su dinarsko-pindske populacije. S medvjedima iz Slovenije i Bosne i Hercegovine genetski su najzapadnija stabilna populacija mrkog medvjeda u Europi.

Mrki medvjed je omnivor. Jede šumske plodove, korijenje, lišće, sisavce, ribe i strvine. Većinu vremena jedinke žive same. Iznimka je doba parenja koje traje od kasnog svibnja do ranog srpnja. Mužjaci tada prelaze velike udaljenosti i međusobno se bore za ženku. Jedna ženka se može pariti u jednoj sezoni s više mužjaka, tako da je moguće da svi mladunci iz jednog legla i ne budu od istog oca. Trudnoća traje oko 7 mjeseci, a medvjedići se rađaju zimi za vrijeme brloženja. Najčešće se rađaju 1 do 4 mladunčeta, mase oko 350 grama, slijepi i bez dlake. Mladunčad s majkom provedu cijelu prvu godinu života i iduću zimu u brlogu, a odvajaju se u dobi od oko 1,5 godine, kada se majka ponovo pari. Spolno su zreli u dobi od treće do četvrte godine života, u prirodi mogu doživjeti 10 do 20 godina, a prosječna je dob naše populacije oko 5 godina.

Vidra (*Lutra lutra*)

Europska je vidra iznimno plaha, suzdržljiva životinja koja živi samotnjački i pretežno je aktivna noću. Najviše lovi u močvarnim vodama, gdje u potrazi za hranom prelazi velike udaljenosti i pritom se seli iz jednog u drugi riječni sustav. Tragove im najčešće nalazimo u blatu kraj potoka i rijeka. Na tim je mjestima posebno ranjiva i često ulijeće u zamke koje su zapravo bile postavljene za druge životinje. Razlog usamljeničkom načinu života vidre potreba je za velikim životnim prostorom. Ona ga redovito kontrolira i označuje svojim izmetom. Ženka s mladuncima posjeduje manji teritorij u sklopu velikog područja mužjaka. Vidra se prvenstveno hrani ribom. U lovu nije izbirljiva i u pravilu lovi plijen koji najlakše može uhvatiti. Ipak, najomiljenija hrana su joj jegulje. Osim toga hrani se i rakovima, vodenim kukcima, žabama i pticama, a neće odbaciti niti mlade kuniće. Vidre koje žive u blizini mora hrane se rakovima i raznim morskim ribama. Vidra je pod vodom vrlo okretna. Građa njezina tijela upravo je nenadmašivo osposobljava za plivanje i ronjenje. U vodi može izdržati vrlo dugo, a za hvatanje plijena služi joj oštro, izvrsno i snažno zubalo. Vidra pliva tako majstorski, u svim smjerovima, da joj progonjena riba samo uz krajnji napor može izbjeći. Ribe nakon duge potjere često natjera u travom obrastao tjesnac, napada ih odozdo i zatim zgrabi svojim snažnim čeljustima i oštrim zubima. Mladunci nauče plivati u dobi od 12 tjedana kad im naraste vodootporno krzno. Vidre nemaju određeno vrijeme za parenje. Na području jednog mužjaka živi nekoliko ženki pa kad su one spremne za parenje, mužjak ih naizmjenice posjećuje tijekom nekoliko dana u njihovim nastambama.

Ženka u svojoj nastambi, koju obično iskopa među korijenjem drveta koje raste u blizini, najčešće okoti 2 - 3 mladunca. Vidre katkad koriste i napuštene nastambe zečeva i jazavaca ako nisu daleko od vode, a gotovo uvijek ima nekoliko nastambi koje koristi prema potrebi. Prvih šest tjedana života mladunci su potpuno bespomoćni i žive samo od majčina mlijeka. Mužjaci nemaju udjela u odgoju mladih. Nakon osam do devet mjeseci mlade će se vidre prvi put za kratko vrijeme odvojiti od majke. Potpuno samostalne postaju s dvanaest mjeseci.

Golub dupljaš (*Columba oenas*)

Manji i zbijeniji od goluba grivnjaša, leti s bržim zamasima krila i naoko brže. Sivlji od goluba grivnjaša, nema bijele oznake, izgleda jednobojniji, ali ima svjetlije pepeljasto-sive krilne plohe i donja leđa. Tragovi tamnih krilnih pruga na osnovi krila, nisu vrlo uočljivi.

Nastanjuju otvorene šume s mnogo proplanaka i prosjeka, rubove šuma uz poljoprivredne površine i stare prostrane parkove s listopadnim drvećem bogatim dupljama. Izvan gnijezdeće sezone obično su društveni.

Gnijezde se samotni parovi, ali katkada i nekoliko parova u blizini. Tijekom ljeta mlade se ptice znaju okupljati u veća jata (više od 100 ptica). Za selidbe su u malim jatima; a rado se udružuju u zajednička jata s golubom grivnjašem. Jata su najveća zimi, na hranilištima (do 500 ptica). Monogamni su, veza između mužjaka i ženke traje najmanje jednu gnijezdeću sezonu, a katkad i nekoliko godina. Veze se obično stvaraju ili obnavljaju nakon povratka na gnjezdilište, no ponekad mužjak i ženka mogu ostati zajedno i tijekom selidbe i zimovanja.

Gnijezdo grade u dupljama (osobito u starim dupljama crnih žuna), u pukotinama stijena, a povremeno i u rupama u tlu ili u napuštenim gnijezdima drugih ptica. Gnijezdo grade, na jajima leže i o ptićima se brinu oba partnera. U pologu su 2 jajeta. Inkubacija traje 16 - 18 dana. Mladi opernate s 28 - 30 dana; nakon napuštanja gnijezda ostaju još 7 - 12 dana u blizini roditelja, potpuno su samostalni s 37 - 40 dana starosti. Pretežito se hrane biljnom hranom (sjemenkama, lišćem, pupovima, cvjetovima i si.), a povremeno i beskralješnjacima. Hranu pretežito skupljaju na tlu, rjeđe na drveću ili grmlju. Na tlu se često hrane u jatima, a na drveću obično samotno. Roditelji ptiće prvih nekoliko dana hrane samo »ptičjim mlijekom« iz volje, a kasnije mješavinom »mlijeka« i sitnih sjemenka.

Sivi sokol (*Falco peregrinus*)

Gornji dio tijela sivog sokola je tamnosive boje s upadljivim pjegama. Prednji dio glave mu je bjelkast s uočljivim crnim brkom. Tjeme je crvenkaste boje. Po cijelom tijelu protežu se crne pruge koje se prema kraju repa šire. Rubovi repa su sivo-bijeli. Kljun mu je taman, malo plavkast s crnim krajem. Noge su u nijansama žute boje. Na gornjem dijelu kljuna ima izraslinu koja ulazi u donji dio kljuna i zove se zub. Zub imaju samo sokolovi, dok ga orlovi, kobci i jastrebovi nemaju. Zub služi za trganje vratnog kralješka plijena. U letu ga karakteriziraju uska krila i relativno kratak rep koji se pri kraju suzuje.

Kozmopolitska je vrsta. U Hrvatskoj gnijezdi u primorskoj, gorskoj i mjestimično panonskoj Hrvatskoj. Obitava na raznolikim staništima, od otvorenih do šumovitih područja, u unutrašnjosti i uz more. Sivi sokol je prilagodljiv i može se naći gotovo svugdje, ali obično se ne gnijezdi u prostranim nizinskim područjima (stepama, pustinjama, kultivirane nizine bez drveća) u kojima nema sigurnih mjesta za gniježđenje, velikim prostranim šumama, jako obraslim močvarama. Za lov su im potrebna otvorena područja koja često uključuju različita vlažna ili priobalna staništa. Za gniježđenje trebaju litice, stijene ili druge strme, nepristupačne položaje (npr. tornjeve ili ruševine), a u dijelovima areala gnijezdi se i na stablima (u starim gnijezdima drugih ptica) ili na tlu. Vrsta je monogamna, te gnijezda gradi solitarno, odvojeno od drugih parova. Uglavnom se hrane pticama. Povremeno love šišmiše, a rijetko kukce ili terestrički plijen kao što su mali sisavci i gušteri. Plijen love pretežito u zraku, obično iznad otvorenih površina ili vode. Uobičajeni

je način lova je da se dignu iznad plijena i žustro se obruše na nj, brzinom i do 240 km na sat. Rijetko love u paru.

Suri orao (*Aquila chrysaetos*)

Suri orao je velika grabljivica s rasponom krila preko 2 m i težinom od 2,5 do 7 kg. Pripada orlovima u porodici jastrebova. Odrasli suri orao ima tijelo pokriveno tamnosmeđim perjem. Ima velika i snažna krila te može letjeti vrlo visoko, glavu s oštrim i snažnim kljunom. Ima duge noge s kandžama koje mogu biti velike nekoliko centimetara. Ima dug rep koji je dug otprilike 35 cm.

Suri orao gnjezdarica je gorske i priobalne Hrvatske. Gnijezdeća populacija procijenjena je na 20-30 parova od kojih se 15-20 smatra aktivnima. Populacija je najgušća na sjevernom dijelu priobalja uključujući sjevernojadranske otoke dok se u Dalmaciji zadnjih desetak godina zamjećuje opadanje populacije. Pad populacije očituje se u nestajanju pojedinih parova (teritorija) na određenim lokacijama. S druge strane odrasle teritorijalne ptice nakon stradavanja partnera ne mogu pronaći novog, što dovodi do toga da teritorije nekad aktivnih parova čuvaju samo nesparene jedinke. Razlog je tome premali priljev mladih jedinki u populaciju, tj. niske stope uspješnosti gniježđenja i/ili niske stope preživljavanja mladih ptica.

Staništa na kojima obitavaju suri orlovi obuhvaćaju otvorene predjele s pretežito niskim raslinjem kao što su planinski i kamenjarski pašnjaci, stjenovita područja, vrištine, rijetke šikare i otvorene šume. Gnijezde se samotni parovi koji su monogamni, a o jajima i mladuncima brinu oba roditelja. U gnijezdu se obično nalaze 2 jaja. Prvi put se gnijezde s 3 do 4 godine. Suri orlovi gnijezda pretežito grade na liticama, rijetko na stablima. Vjerni su svojim teritorijima, tj. područjima oko gnijezda koja ponekad iznose i 10 km u radijusu. Love uglavnom sisavce i ptice, a u jugoistočnoj Europi često i gmazove (pogotovo kornjače). Sisavce love od sitnih (glodavci) do krupnih, poput srna. Krupnije životinje love samo ako su bolesne ili iscrpljene. Love ptice od veličine ševa, trepteljki i strnadica do veličine pataka, gusaka, labudova, vranaca i ždralova. Često love u paru, a hrane se i strvinom.

Terjeb gluhan (*Tetrao tetrix*)

Tertjeb gluhan je velika ptica, 40 – 55 cm dužine te od 930 g (ženke) do 1,2 kg (mužjaci) težine. Mužjaci su skroz crni sa uočljivim crvenim obojenjem oko oka te bijelom prugom po krilima, što je jasno vidljivo u letu. Ženke su manje te smečkastog obojenja.

Obitavaju na staništima prijelaznog karaktera, između šuma i otvorenih staništa: na rubovima planinskih šuma, visokim tresetima, vrištinama i u mladim sukcesijskim fazama razvoja šuma iza sječevina ili

požarišta. Nužno je da na staništu ima drveća, no izbjegavaju guste šume zatvorenoga sklopa. Druževni su. Odrasli su mužjaci u jatima veličine i do 40-ak ptica. Tijekom godine, a najviše u proljeće, mužjaci se okupljaju na pjevalištima. Jato na svojem području ima više pjevališta: na nekima se redovito okupljaju, čak desetljećima, dok druga mijenjaju svake godine. Izvan sezone gniježđenja i ženke žive u jatima, no obično manjim i često mješovitim jer se ženkama pridružuju i mladi mužjaci. Između mužjaka i ženka ne stvaraju se posebne veze. Ženke u proljeće nakratko posjećuju pjevališta, gdje odabiru mužjaka i s njim se pare, a zatim odlaze i gnijezde se samotno. Gnijezda grade na tlu, u visokom bilju ili u niskom grmlju. Gnijezdo je plitka udubina, obično obložena travom i mahovinom. Rijetko se gnijezde i u starim gnijezdima drugih ptica (do 6 m iznad tla).

Odrasle ptice se pretežito hrane biljnom hranom, malo životinjske hrane najvjerojatnije uzmu slučajno s biljkama. U proljeće, ljeto i jesen hranu skupljaju pretežito na tlu, a zimi na drveću i grmlju. Glavna su im hrana pupovi, iglice, češeri, rese breza, različito patuljasto grmlje (borovnice, vrijes), trave, šaševi i sl. U jesen i zimi često se hrane žitaricama po poljodjelskim površinama. Mlađi ptići (ispod 100 g) uglavnom love kukce (osobito mrave) i pauke, a stariji se pretežito hrane biljkama.

Škanjac osaš (*Pernis apivoris*)

Ova ptica je daleka selica. Dolazi u svibnju, odlijeće uglavnom u kolovozu/rujnu. Smečkast, širokih krila, na prvi pogled vrlo sliči škanjcu mišaru. Obris, međutim, vrlo različit: tanji vrat (glavu pruža kao kukavica), duži rep pri letu u zračnoj struji čvrsto sklopljen, s blago zaobljenim stranama, okruglastim uglovima. Odrasli mužjak je sivo-smeđ s gornje strane tijela, glava pepeljasto-siva, oči žute kao kod kukavice, s donje strane tijela jako crveno-smeđe isprugan (ponekad gusto, izgleda sav crn; ponekad neznatno, izgleda bijel kao orao ribar), ima malo crnog na "prstima" s oštrom granicom. Ženka tamnija s gornje strane tijela i na glavi, ima više tamnog na "prstima" s rasutom granicom.

Rep ima razmaknute pruge, jednu na vrhu i dvije pri osnovi (tipično), letna pera slično. Nastanjuje šume (pretežito u nizinama ili po brdima, ali i u planinama do 1500 m) bogate proplancima, čistinama, prosjekama, sječevinama. Često i u mješovitom, mozaičnom krajoliku, gdje se šume izmjenjuju s livadama, živicama, malim močvarama i si. Obično su samotni (osobito za hranjenja) ili u paru. Za selidbe su samotni ili u rahlim jatima, obično malim, ali ponekad čak i po nekoliko stotina ptica. Samotni su i teritorijalni za gniježđenja. Monogamni su, veze traju najmanje jednu sezonu. Par se združuje prije ili nakon povratka na gnijezdilišta. Nije poznato održavaju li se veze između mužjaka i ženke za selidbe i zimovanja, no neki se parovi vraćaju na prijašnje gnijezdo zajedno ili ponovno ujedinjuju na gnijezdilištu. Gnijezdo grade, na jajima leže i o ptićima se brinu oba roditelja. Gnijezda grade na granama velikog drveća, obično 10 - 20 m

iznad tla. Katkad upotrijebe stara gnijezda vrana, škanjaca i drugih grabljivica. U pologu su obično 2 jaja. Inkubacija traje 30 - 35 dana. Ptici napuštaju gnijezdo i zadržavaju se uokolo po granama već nakon 35 - 40 dana, ali se u gnijezdo vraćaju na hranjenje sve do dobi od oko 55 dana.

Sposobni su za let s 40 - 44 dana, a samostalni su sa 75 - 100 dana. Ljeti i na zimovanju pretežito se hrane saćima, odnosno ličinkama i kukuljicama društvenih opnokrilaca (osa, pčela, bumbara, itd.). Manje se hrane i drugim kukcima, vodozemcima, gmazovima, sitnim sisavcima, pticama i jajima ptica, paucima, gujavicama i voćem (kruške, trešnje). Plijen traže motreći sa strška ili češće iz leta: slijede kukce do njihove zajednice i saća im iskapaju iz zemlje. Ose love kljunom, stisnu ih i žalac otkidaju prije gutanja. Plijen (npr. kornjaše i sitne sisavce) često love hodajući po tlu. Na tlu se zadržavaju znatno više od drugih grabljivica.

Zlatovrana (*Coracias garullus*)

Prisutna u suhim, toplim, otvorenim krajevima s raštrkanim stablima, gajevima i drvoredima Prisutna ljeti, gnijezdi se u unutrašnjem dijelu primorske Hrvatske (Ravni kotari). Hrani se pretežito kukcima, skakavcima, cvrčcima, a u manjoj mjeri malim sisavcima (voluharicama). Gnijezdo radi u dupljama drveća, a ponekad i u rupama u zemlji. Gnijezdi se jednom u razdoblju od svibnja do lipnja. Nese 3 do 5 jaja, a na njima sjede ona roditelja od 17 do 19 dana. Čučavci su samostalni od 26. do 28. dana.

5.4. ANALIZA UTJECAJA ZAHVATA I AKTIVNOSTI PLANIRANIH PROGRAMOM

Tablica 17. Utjecaji zahvata i aktivnosti planiranih programom na područja ekološke mreže

Zahvati i aktivnosti planirane Programom	Utjecaji: „+“ pozitivan utjecaj „-“ značajan negativan utjecaj „-“ negativan utjecaj „o“ - nema utjecaja
Promatranje i prebrojavanje divljači tijekom cijele godine Pronalazak uginule ili ozlijeđene strogo zaštićene životinjske vrste i dojava nadležnom Ministarstvu	+
Smanjenje broja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta. Obavljanje odstrjela lovne divljači, izlučenje, odstrjel i upotreba živalovki	o
Provedba preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko-zdravstvenih mjera radi zdravstvene zaštite divljači, ljudi i stoke	+
Edukacija stanovništva za pravilan izbor i primjenu zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj i šumarskoj proizvodnji	+
Zaštita usjeva i nasada izgonom divljači te uporabom zaštitnih sredstava i plašila, uz osobitu pažnju na strogo zaštićene vrste, ciljne vrste područja i ciljeve očuvanja ekološke mreže	+

Aktivnost, opis utjecaja i predložene mjere ublažavanja:**Promatranje i prebrojavanje divljači tijekom cijele godine**

Korisnik površina na kojima je zabranjeno ustanovljavanje lovišta tijekom love godine mora ustanoviti brojno stanje pojedine vrste divljači različitim metodama (praćenje i prebrojavanje). Prilikom prebrojavanja divljači obavlja se i praćenje strogo zaštićenih i ostalih životinjskih vrsta, što pozivno utječe i na navedene životinjske vrste u smislu stalnog praćenja njihovog brojnog stanja, kao i ostvarenog prirasta. Stoga navedena aktivnost ima pozitivan utjecaj na sastavnice ekološke mreže. Pronalazak uginule ili ozlijeđene strogo zaštićene životinjske vrste i dojava nadležnom Ministarstvu ima pozitivan utjecaj.

Mjere ublažavanja utjecaja se ne propisuju.

Smanjenje broja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta.**Obavljanje odstrjela lovne divljači, izlučenje, odstrjel i upotreba živolovki**

Pridržavajući se Zakona o lovstvu i drugih podzakonskih akata, odstrjel lovne divljači neće imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i druge vrste. Korisnik površina treba se pridržavati lovostaja na pojedinu vrstu divljači osim u posebnim slučajevima i uz propise koji su definirani Zakonom o lovstvu.

Korisniku površina prvenstveno se preporučuje poduzimanje preventivnih mjera i postupaka kako uopće ne bi ni došlo do pojave divljači unutar površina na kojima je zabranjeno ustanovljavanje lovišta. Ukoliko i dođe do incidentnih situacija, istu je potrebno sagledati te procijeniti da li je određenu životinju moguće neozlijeđenu premjestiti ili ukloniti.

Navedena aktivnost nema utjecaja na sastavnice ekološke mreže.

Mjere ublažavanja utjecaja se ne propisuju.

Ostale aktivnosti:

- Edukacija stanovništva za pravilan izbor i primjenu zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj i šumarskoj proizvodnji;
- Zaštita usjeva i nasada izgonom divljači te uporabom zaštitnih sredstava i plašila, uz osobitu pažnju na strogo zaštićene vrste, ciljne vrste područja i ciljeve očuvanja ekološke mreže;

Ove aktivnosti imat će pozitivan utjecaj na ciljne vrste i stanišne tipove područja ekološke mreže.

Mjere ublažavanja utjecaja se ne propisuju.

Na području Nacionalnog parka Plitvička jezera smeđi medvjed je ciljna vrsta ekološke mreže. Važno je istaknuti da se medvjedom gospodari sukladno Akcijskom planu gospodarenja smeđim medvjedom koji se donosi za svaku godinu zasebno. **U ovom programu zaštite divljači samo će se evidentirati njegova pojavnost.**

U slučaju pronalaska aktivnih gnijezda ciljnih vrsta ptica, u krugu 100 metara od gnijezda za vrijeme njihovog gniježđenja neće se provoditi lovne aktivnosti.

ZAKLJUČAK:

Zbog svega navedenoga može se isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljne vrste i ciljna staništa navedenih područja ekološke mreže. Pridržavajući se propisanih zahvata, radnji i aktivnosti koje se ovim Programom planiraju pozitivno će se odraziti na cijeli ekosustav, a time i na ciljne vrste i ciljna staništa navedenih područja ekološke mreže.

S obzirom na to da se Programom neće gospodariti ciljnim vrstama osim smeđeg medvjeda (vođenje evidencije o pojavnosti) kojim se gospodari sukladno Planu upravljanja, lovnim aktivnostima neće doći do uznemiravanja drugih ciljnih vrsta ekološke mreže.

6. MJERE ZAŠTITE DIVLJAČI

Na površinama na kojima se ne ustanovljavaju lovišta divljač je dužan zaštićivati vlasnik zemljišta, odnosno pravna ili fizička osoba koja koristi to zemljište.

Mjere zaštite divljači prema članku 59. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači obuhvaćaju:

1. zabranu lova divljači osim izuzetaka propisanih Zakonom o lovstvu i ovim Pravilnikom;
2. provedbu preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko-zdravstvenih mjera radi zdravstvene zaštite divljači, ljudi i stoke;
3. spašavanje divljači od elementarnih nepogoda;
4. poduzimanje preventivnih mjera kod izvođenja poljoprivrednih i drugih radova;
5. pravilan izbor i primjenu zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj i šumarskoj proizvodnji;
6. suzbijanje nezakonitoga lova.

Osnovna mjera zaštite divljači je osiguranje mira, a to se najprije može postići poštujući prethodno navedenu točku 1 i točku 6. Mjere zaštite divljači planiraju se poduzimati prema vrstama uzročnika i šteta koje mogu prouzročiti na divljači. Stalnim nadzorom zdravstvenog stanja divljači sprječava se moguća pojava zaraznih i nametničkih bolesti. Pronađenu uginulu divljač koja nije stradala od mehaničkih ozljeda (ranjavanje, poljoprivredni strojevi, itd.) preporučuje se proslijediti u veterinarsku stanicu radi utvrđivanja uzroka uginuća. U slučaju sumnje u zaraznu bolest, u suradnji s nadležnom veterinarskom stanicom predlaže se poduzimanje odgovarajućih mjera.

7. MJERE ZA SPRJEČAVANJE ŠTETA OD DIVLJAČI

Mjere za sprječavanje šteta od divljači prema članku 60. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači obuhvaćaju:

1. edukaciju i suradnju s vlasnicima i korisnicima površina;
2. nabavljanje kemijskih, bioloških i biotehničkih zaštitnih sredstava te njihovu besplatnu raspodjelu vlasnicima i korisnicima površina na njihov zahtjev;
3. zaštitu usjeva i nasada izgonom divljači te uporabom zaštitnih sredstava i plašila, koju su dužni provoditi vlasnici i korisnici površina o vlastitom trošku;
4. uklanjanje poljoprivrednih usjeva do agrotehničkog roka;
5. smanjivanje broja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta.

Da bi se potrajno i na odgovarajući način provodila zaštita, važna je edukacija i suradnja s vlasnicima i korisnicima zemljišta te stanovnicima okolnih naselja.

Zaštita poljoprivrednih kultura se može obavljati pomoću kemijskih, bioloških i biotehničkih zaštitnih sredstava. Kemijske metoda podrazumijevaju korištenje različitih vrsta repelenata koji svojim mirisom odbijaju divljač. Poljoprivredne kulture treba štititi i postavljanjem električnih pastira koji će sprečavati ulaz divljači na poljoprivredne površine.

Za smanjivanje šteta od divljači važno je da se poljoprivrednici pridržavaju agrotehničkih rokova i da ne ostavljaju usjeve na polju izvan predviđenih rokova.

Člankom 61. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači određena je mogućnost lova na površinama izvan lovišta.

Na površinama izvan lovišta divljač je dopušteno loviti:

1. ranjenu ili bolesnu tijekom cijele godine, uz obvezu prijave nadležnom uredu i predočenje uvjerenja nadležne veterinarske službe da je odstrijeljena divljač bila ranjena ili bolesna;
2. u slučaju proglašenja zarazne bolesti ili ako postoji mogućnost njene pojave u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti životinja;
3. za potrebe znanstveno-istraživačkih i znanstveno-nastavnih ustanova u skladu s odgovarajućim programom;
4. u slučajevima iz članka 60. stavka 1. alineje 5. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači.

Lov divljači iz članka 61. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači obavlja se u skladu s odredbama Zakona o lovstvu te ga je potrebno evidentirati po lovnim godinama.

Osim navedenog, moguće je provoditi sljedeće radnje koje su u vrijeme donošenja Programa zaštite divljači dopuštena važećim zakonskim propisima:

- upotreba selektivnih živolovki
- uklanjanje gnijezda različitim alatima te orezivanje grana
- sokolarenje
- upotreba zvučnih plašila poštujući ostale zakonske propise
- u cilju sprječavanja šteta koje nastaju od divljači njihovim prelaskom preko prometnica – postavljanje zrcalnih ogledalaca
- upotreba kemijskih repelenata
- izgon divljači
- obavljanje odstrjela u koordinaciji s nadležnom policijskom postajom u slučaju prekomjernog stanja pojedine vrste divljači

Na području obuhvata programa u samom građevinskom području nije prihvatljivo da unutar njega boravi divljač.

Sukladno tome izrađivač preporučuje sljedeće socijalne kapacitete prikazane u tablici:

Tablica 18. Predloženi socijalni kapacitet divljači

Socijalni kapaciteti divljači			
Vrsta divljači	Broj grla/kljunova	Vrsta divljači	Broj grla/kljunova
Jelen obični	0	Dabar	2
Jelen lopatar	0	Fazan obični	10
Srna obična	0	Patka divlja gluhara	10
Svinja divlja	0	Zec obični	10
Jazavac	0	Vrana siva	10
Lisica	0	Vrana gačac	10
Čagalj	0	Golub pećinar	20
Kuna bjelica	0	Svraka	10
Kuna zlatica	0	Šojka	10

Redukcija brojnog stanja divljači obavljat će se u skladu s Protokolom za postupanje koji će se donijeti u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova, uz eventualnu stručnu pomoć Ministarstva nadležnog za poslove lovstva. Protokol treba donijeti najkasnije u roku 6 mjeseci od dana odobrenja ovog programa zaštite divljači.

PZD-4

LOVNA GODINA	OBAVLJENI LOV						
	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04.2020./31.03.2021.							

PZD-4

LOVNA GODINA	OBAVLJENI LOV						
	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04.2021./31.03.2022.							

PZD-4

LOVNA GODINA	OBAVLJENI LOV						
	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04.2022./31.03.2023.							

PZD-4

LOVNA GODINA	OBAVLJENI LOV						
	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04.2023./31.03.2024.							

PZD-4

LOVNA GODINA	OBAVLJENI LOV						
	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04.2024./31.03.2025.							

PZD-4

LOVNA GODINA	OBAVLJENI LOV						
	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04.2025./31.03.2026.							

PZD-4

LOVNA GODINA	OBAVLJENI LOV						
	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04.2026./31.03.2027.							

PZD-4

LOVNA GODINA	OBAVLJENI LOV						
	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04.2027./31.03.2028.							

PZD-4

LOVNA GODINA	OBAVLJENI LOV						
	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04.2028./31.03.2029.							

PZD-4

LOVNA GODINA	OBAVLJENI LOV						
	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
1	2	3	4	5	6	7	8
01.04.2029./31.03.2030.							

8. BRIGA O DRUGIM ŽIVOTINJSKIM VRSTAMA

Sve životinjske vrste koje stalno ili sezonski obitavaju unutar površina obuhvaćenih ovim programom u pravilu se unutar njega hrane i razmnožavaju.

Briga o ostalim životinjskim vrstama s ciljem očuvanja i poboljšanja prirodnih staništa divljači, održavanja ekoloških odnosa i uvažavanja bioloških zahtjeva divljači i životinjskih vrsta u okviru mogućnosti staništa tijekom razdoblja važenja ovog programa moguće su kroz sljedeće aktivnosti koje se predlažu provoditi:

1. Evidentiranje pojave novih i sustavno praćenje ostalih životinjskih vrsta na području obuhvata programa, vrijeme boravka i obitavanja sezonskih, odnosno prolaznih vrsta u lovištu,
2. Praćenje razmnožavanja i odgoja mladunčadi s ciljem procjene brojnog stanja i ostvarenog prirasta,
3. Praćenje životinjskih vrsta radi utvrđivanja mjesta hranjenja i izvora hrane,
4. Evidentiranje uginule divljači za koju se utvrdi vizualno, po ostacima ili tragovima, da je usmrćena od drugih životinjskih vrsta, prema vrsti, spolu i dobi, bez obzira je li korištena za hranu ili ne,
5. Praćenje zdravstvenog stanja i ponašanja životinjskih vrsta, a uginuće ili pronalazak lešina životinjskih vrsta prijaviti nadležnom Veterinarskom uredu radi uzimanja uzoraka i utvrđivanja uzročnika kako bi se uzročnik evidentirao i poduzele potrebne mjere,
6. Evidentirati broj žive i uginule mladunčadi po leglu/gnijezdu s ciljem praćenja općeg stanja životinjskih vrsta,
7. Sprječavanje nepotrebnog uništavanja legala, gnijezda i jaja životinjskih vrsta, te nepotrebno uništavanje mladunčadi ili odraslih primjeraka,
8. Pojavom nove ili povećanjem brojnosti pojedine životinjske vrste, tražiti od nadležne ustanove dopuštenje za poduzimanje odgovarajućih mjera s ciljem sprečavanja štete na divljači, staništu i imovini ljudi.

Provoditelj ovog programa zaštite divljači dužan je voditi brigu o zaštiti i lovu divljači vodeći pri tom računa da poduzete mjere i zahvati ne ugrožavaju jedinke pojedinih životinjskih vrsta i ne ugrožavaju njihova staništa.

9. PRIKAZ POTREBNIH FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU PROGRAMA ZAŠTITE

S obzirom na to da je teško predvidjeti detaljniju raspodjelu troškova nadzora ustanovljenih površina obuhvata Programa zaštite divljači, generalno se troškovi mogu podijeliti na troškove nadzora i troškove zaštite divljači. Za očekivati je da će u 10-godišnjem razdoblju doći do nekih od troškova navedenih u tablici.

Tablica 19. Procjena potrebnih financijskih sredstava za provedbu programa zaštite

Gorivo za motorna vozila	15.000,00 kn
Održavanje vozila	10.000,00 kn
Veterinar	40.000,00 kn
Plaća nadzorne službe	10.000,00 kn
Troškovi zaštite divljači	20.000,00 kn
Ukupno	95.000,00 kn

Navedeni troškovi nisu obvezujući i mogu se tijekom desetogodišnjeg razdoblja mijenjati prema potrebama.

10. KRONIKA ZAŠTITE DIVLJAČI

LOVNA GODINA _____

[illegible]

LOVNA GODINA _____

[illegible]

LOVNA GODINA _____

[illegible]

LOVNA GODINA _____

[illegible]

LOVNA GODINA _____

[illegible]

LOVNA GODINA _____

[illegible]

LOVNA GODINA _____

[illegible]

LOVNA GODINA _____

[illegible]

LOVNA GODINA _____

[illegible]

LOVNA GODINA _____

[illegible]

PRILOZI

1. Suglasnost o odobrenju Programa zaštite divljači
2. Zapisnik stručnog povjerenstva o pregledu Programa zaštite divljači
3. Rješenje o provedenom postupku prethodne ocjene prihvatljivosti za Program zaštite divljači,
4. Topografska karta ustanovljenih površina Programa za administrativno područje općine u mjerilu 1 : 25 000,
5. Karta ekološke mreže obuhvata Programa u odgovarajućem mjerilu
6. Karta zaštićenih područja obuhvata Programa u odgovarajućem mjerilu

LITERATURA:

Pri izradi programa zaštite divljači korišteni su sljedeći zakonski propisi i literatura:

1. Zakon o lovstvu („Narodne novine“, broj: 99/18, 32/19 i 32/20)
2. Zakon o šumama („Narodne novine“, broj: 68/18, 115/18 i 98/19)
3. Zakon o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj: 80/13, 15/18, 14/19 i 127/19)
4. Zakon o zaštiti životinja („Narodne novine“, broj: 102/17 i 32/19)
5. Zakon o veterinarstvu („Narodne novine“, broj: 82/13, 148/13 i 115/18)
6. Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj: 80/2019)
7. Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači („Narodne novine“, broj: 40/06, 92/08, 39/11 i 41/13)
8. Pravilnik o lovostaju („Narodne novine“, broj: 94/19)
9. Pravilnik o stručnoj službi za provedbu lovnogospodarskih planova („Narodne novine“, broj: 108/19)
10. Pravilnik o lovniku („Narodne novine“, broj: 108/19)
11. Pravilnik o lovočuvarskoj službi („Narodne novine“, broj: 16/19)
12. Pravilnik o uvjetima i načinu lova, nošenju lovačkog oružja, obrascu i načinu izdavanja lovačke iskaznice, dopuštenju za lov i evidenciji o obavljenom lovu („Narodne novine“, broj: 70/10)
13. Pravilnik o potvrdi o podrijetlu divljači i njezinih dijelova i načinu označavanja divljači („Narodne novine“, broj: 15/19)
14. Pravilnik o načinu uporabe lovačkog oružja i naboja („Narodne novine“, broj: 37/19)
15. Pravilnik o lovačkim psima („Narodne novine“, broj: 16/19)
16. Pravilnik o načinu ocjenjivanja trofeja divljači, obrascu trofejnog lista, vođenju evidencije o trofejima divljači i izvješću o ocijenjenim trofejima („Narodne novine“, broj: 92/08)
17. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja središnje lovne evidencije („Narodne novine“, broj: 67/06 i 73/10)
18. Pravilnik o načinu lova s pticama grabljivicama i programu o polaganju sokolarskog ispita („Narodne novine“, broj: 110/10)
19. Pravilnik o odštetnom cjeniku („Narodne novine“, broj: 31/19)
20. Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama („Narodne novine“, broj: 144/13 i 73/16)

21. Pravilnik o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima („Narodne novine“, broj: 88/14)
22. Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj: 25/20 i 38/20)
23. Andrašić, D. (1973): Tehničko uređenje lovišta i uzgajališta divljači, Zagreb
24. Andrašić, D. (1972): Zaštita protiv štete od divljači i na divljači, Zagreb
25. Čeović, I. (1962): Uvod u lovstvo, Zagreb
26. Domac, R. (1994): Flora Hrvatske – priručnik za određivanje bilja. Školska knjiga, Zagreb.
27. Martinović, J. (2000): Tla u Hrvatskoj, DZZP, Zagreb, pp 270.
28. Mustapić, Z. i dr. (2004): Lovstvo, Zagreb
29. Stručna podloga za utvrđivanje osnovnih odrednica obitavanja, statusa i smjernica gospodarenja čagljem (*Canis aureus* L.) u Republici Hrvatskoj, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek, 2015.
30. Hrvatske šume, Osnova gospodarenja gospodarskom jedinicom „Šibovnica“
31. Središnja lovna evidencija
32. Antonić O., Kušan V., Jelaska S., Bukovec D., Križan J., Bakran-Petricioli T., Gottstein-Matočec S., Pernar R., Hečimović Ž., Janeković I., Grgurić Z., Hatić D., Major Z., Mrvoš D., Peternel H., Petricioli D., Tklačec S. (2005): Kartiranje staništa Republike Hrvatske (2000. - 2004.), Drypis, 1
33. Bardi A., Papini P., Quaglino E., Biondi E., Topić J., Milović M., Pandža M., Kaligarić M., Oriolo G., Roland, V. Batina A., Kirin T. (2016): Karta prirodnih i poluprirodnih ne-šumskih kopnenih i slatkovodnih staništa Republike Hrvatske. AGRISTUDIO s.r.l., TEMI S.r.l., TIMESIS S.r.l., HAOP
34. Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (kodificirana verzija) (SL L 20, 26. 1. 2010.)
35. Direktiva 92/43/EEZ o zaštiti prirodnih staništa i divljih biljnih i životinjskih vrsta (SL L 206, 22. 7. 1992.), kako je zadnje izmijenjena i dopunjena Direktivom Vijeća 2013/17/EU o prilagodbi određenih direktiva u području okoliša zbog pristupanja Republike Hrvatske (SL L 158, 10. 6. 2013.)
36. Jelić D., Kuljerić M., Koren T., Treer D., Šalamon D., Lončar M., Podnar Lešić M., Janev Hutinec B., Bogdanović T., Mekinić S., Jelić K. (2015): Crvena knjiga vodozemaca i gmazova Hrvatske. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Državni zavod za zaštitu prirode, Hrvatsko herpetološko društvo HYL A, Zagreb
37. Mrakovčić M., Brigić A., Buj I., Čaleta M., Mustafić P., Zanella D. (2006): Crvena knjiga slatkovodnih riba Hrvatske. Ministarstvo kulture, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb

38. Tutiš V., Kralj J., Radović D., Čiković D., Barišić S. (ur.) (2013): Crvena knjiga ptica Hrvatske.
Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb
39. WMS i WFS servisi:
<http://geoportal.dgu.hr/wms>
http://gis.hrsume.hr/privsume/wfs?layers=priv_ods
<http://services.bioportal.hr/wfs>

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

10000 Zagreb, Planinska 2a

KLASA: UP/I-323-03/20-02/51
URBROJ: 525-11/0561-20-4
Zagreb, 8. listopada 2020.

Ministarstvo poljoprivrede, na temelju članka 47. stavka 1. Zakona o lovstvu („Narodne novine“, broj: 99/18., 32/19. i 32/20.), članka 4. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači („Narodne novine“, broj: 40/06., 92/08., 39/11. i 41/13.) te članka 96. stavka 1. i članka 130. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj: 47/09.), povodom zahtjeva Općine Rakovica za odobrenje Programa zaštite divljači za površine Općine Rakovica, d a j e

SUGLASNOST

1. Daje se suglasnost na Program zaštite divljači za površine Općine Rakovica s pridržajem ukidanja.
2. Programom zaštite divljači iz točke 1. ove Suglasnosti propisuje se zaštita i lov divljači u razdoblju od 1. travnja 2020. do 31. ožujka 2030. godine.
3. Ova Suglasnost i Zapisnik Povjerenstva sastavni su dijelovi Programa iz točke 1. Suglasnosti.
4. Općina Rakovica obvezuje se u roku od 30 dana od dana primitka ove Suglasnosti, dostaviti Ministarstvu poljoprivrede na ovjeru dva uvezana primjerka Programa iz točke 1. ove Suglasnosti s propisanim prilogima i primjerak istog programa u elektroničkom zapisu na optičkom mediju.
5. Troškovi za provedbu ispitnog postupka u predmetu odobrenja programa zaštite divljači iznose 1.050,00 kn (slovima: tisuću pedeset kuna i ništa lipa) i uplaćuju su na IBAN Državnog proračuna Republike Hrvatske, broj: HR1210010051863000160, s naznakom model: HR 65 i poziv na broj: 7005-191-1079-002020.

Obrazloženje

Općina Rakovica podnijela je dana 12. lipnja 2020. godine ovome Ministarstvu zahtjev za pregled i odobrenje Programa zaštite divljači za površine Općine Rakovica.

U ispitnom postupku Povjerenstvo Ministarstva poljoprivrede, osnovano za pregled elaborata Programa zaštite divljači Odlukom (KLASA: UP/I-323-03/20-02/51, URBROJ: 525-11/0561-20-2 od 13. srpnja 2020. godine), na sjednici održanoj 16. srpnja 2020. godine pregledalo je dostavljeni elaborat iz točke 1. ove Suglasnosti te je svojim Zapisnikom utvrdilo da je elaborat izrađen prema odredbama Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači.

Istim je Zapisnikom obavezalo Općinu Rakovica da u roku od 15 dana od dana sastavljanja zapisnika dostavi na uvid u Ministarstvo poljoprivrede jedan primjerak Programa zaštite divljači s ugrađenim primjedbama i prijedlozima koje je istaknulo Povjerenstvo pri pregledu elaborata.

Temeljem članka 48. stavaka 5. i 8., a vezano za članak 46. stavak 1. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj: 80/13., 15/18., 14/19. i 127/19.), Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja donijelo je Rješenje o provedenom postupku Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu programa zaštite divljači za površine Općine Rakovica (KLASA: UP/I 612-07/20-37/189, URBROJ: 517-05-2-3-20-2 od 25. rujna 2020. godine).

Primjerak Programa zaštite divljači (s ugrađenim primjedbama i prijedlozima iskazanim na sjednici Povjerenstva Ministarstva poljoprivrede od 16. srpnja 2020. godine) dostavljen je u za to propisanom roku i uspoređen je s radnim primjerkom Programa zaštite divljači razmatranom na pregledu te je utvrđeno da su sve primjedbe i prijedlozi ugrađeni na način kako je to zatraženo Zapisnikom Povjerenstva sa pregleda.

S obzirom da je Program iz točke 1. izrađen u skladu s prethodno navedenim propisima, valjalo je temeljem članka 96. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku riješiti kao u izreci. Sukladno članku 130. stavku 1. istog Zakona, zakonito rješenje kojim je stranka stekla kakvo pravo može se ukinuti u cijelosti ili djelomično ako sadržava pridržaj ukidanja, a stranka nije ispunila obvezu iz rješenja ili je nije ispunila u roku.

Odlukom točke II. Odluke o utvrđivanju visine naknade za provedbu postupaka pregleda i odobrenja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i njihove revizije te davanje suglasnosti na program zaštite divljači i njihovih revizija za rad Povjerenstva pri pregledu elaborata lovnogospodarske osnove revizija (KLASA: 323-01/13-01/265, URBROJ: 525-11/1032-13-1 od 14. studenoga 2013. godine), određeno je da troškovi iznose 1.050,00 kuna i idu na teret podnositelja zahtjeva. Podnositelj zahtjeva je postupio u skladu s točkom 5. ove Suglasnosti i uplatio dana 9. srpnja 2020. godine troškove u cijelosti.

Prema članku 8. Zakonu o upravnim pristojbama („Narodne novine“, broj: 115/16.) podnositelj zahtjeva oslobođen je od plaćanja pristojbi.

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ove Suglasnosti nije dopuštena žalba, već se može pokrenuti upravni spor tužbom kod mjesno nadležnog upravnog suda u roku 30 dana od dana primitka ove Suglasnosti.

DOSTAVITI:

- 1. Općina Rakovica
Rakovica 6, 47245 Rakovica
- 2. Pismohrana.

O tome obavijest:
Upravi za pravne i financijske poslove

ZAPISNIK

sastavljen 16. srpnja 2020. godine u Rakovici povodom pregleda usklađenosti elaborata Programa zaštite divljači za površine Općine Rakovica (u daljnjem tekstu: „elaborat“) sa Zakonom o lovstvu („Narodne novine“, broj: 99/18, 32/19 i 32/20) te posebnim propisima i aktima koji se odnose na gospodarenje divljači.

Općina Rakovica podnijela je Ministarstvu poljoprivrede zahtjev kojim je zatražila pregled elaborata, radi odobrenja.

Ministarstvo poljoprivrede, temeljem navedenog zahtjeva te članka 48. stavka 3. Zakona o lovstvu osnovalo je Povjerenstvo za provedbu ispitnog postupka pregleda elaborata programa zaštite divljači, u sastavu:

1. Ivan Gligora, mag. ing. agr. – predsjednik
2. Stjepan Gospočić, dipl. ing. šum. – član
3. Lea Barić, dipl. ing. šum. – član

i dalo mu u zadatak da obavi ispitni postupak pregleda predloženoga elaborata i da svoje mišljenje Ministarstvu poljoprivrede.

Predloženi elaborat izradilo je TD PRO SILVA d.o.o. za gospodarenje šumama, Zagreb (licencija broj 1524).

Povjerenstvo se sastalo i radilo dana 16. srpnja 2020. godine, a radu Povjerenstva prisustvovali su predstavnici Općine Rakovica i izrađivač elaborata.

Povjerenstvo za provedbu ispitnog postupka u vremenskom razdoblju koje je imalo na raspolaganju, nije utvrdilo nedostatke prema Pravilniku o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači („Narodne novine“, broj: 40/06., 92/08., 39/11. i 41/13.), Zakonu o lovstvu te provedbenim propisima donesenim temeljem Zakona.

Predloženi elaborat sadrži sve dijelove propisane Zakonom o lovstvu i ostalim pratećim provedbenim propisima.

Predloženi elaborat izrađen je za razdoblje od 1. travnja 2020. do 31. ožujka 2030. godine.

Nakon pregleda elaborata povjerenstvo donosi sljedeći:

ZAKLJUČAK

1. Elaborat je potrebno dopuniti sljedećim:

- nomotehnički i pravopisno urediti elaborat
- ishoditi ocjenu prihvatljivosti elaborata za ekološku mrežu.

2. Općina Rakovica dužna je u roku od 15 dana od dana sastavljanja ovog Zapisnika dostaviti u Ministarstvo poljoprivrede Zapisnik o utvrđivanju brojnog stanja divljači na dan 1. travnja 2020. godine.

3. Općina Rakovica dužna je u roku od 15 dana od dana ishođenja ocjene prihvatljivosti elaborata za ekološku mrežu dostaviti na uvid u Ministarstvo poljoprivrede jedan primjerak usklađenog elaborata u skladu s točkom 1. ovoga Zaključka.

4. Provjera usklađenosti Programa zaštite divljači provest će se uredski prema ovome Zapisniku i radnoj inačici Programa zaštite divljači.

5. Predlaže se Ministarstvu poljoprivrede:

a) da na temelju članka 47. stavka 1. Zakona o lovstvu da suglasnost na program zaštite divljači za površine Općine Rakovica, za vremensko razdoblje od 1. travnja 2020. do 31. ožujka 2030. godine ako se u danom roku dostavi usklađeni elaborat ili

b) da na temelju članka 47. stavka 1. Zakona o lovstvu odbaci program zaštite divljači za površine Općine Rakovica za vremensko razdoblje od 1. travnja 2020. do 31. ožujka 2030. godine ako se u danom roku ne dostavi usklađeni elaborat.

6. Nakon provedenog postupka odobravanja sukladno točki 5. podtočki a) ovoga Zapisnika, Općina Rakovica je obvezna u roku od 30 dana od dana primitka Rješenja o davanju suglasnosti na Program zaštite divljači za površine Općina Rakovica dostaviti u Ministarstvo poljoprivrede na ovjeru dva primjerka uvezanog elaborata te jedan primjerak u elektroničkom zapisu na optičkom mediju.

Za Općinu Rakovica:

Zamjenik Načelnika, Mihovil Bičanić, univ.
bacc. Ing. traff.

Za izrađivača:

TD PRO SILVA d.o.o. za gospodarenje šumama
Marko Augustinović, mag. ing. silv., CE

Marko Augustinović
dipl. ing. šum.
ovlašten inženjer šumarstva

PRO SILVA d.o.o.
ZAGREB

Za Povjerenstvo:

1. Ivan Gligora, mag. ing. agr.

Gligora

2. Stjepan Gospočić, dipl. ing. šum.

Gp

3. Lea Barić, dipl. ing. šum.

Lea Barić

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO GOSPODARSTVA I
ODRŽIVOG RAZVOJA

KLASA: UP/I 612-07/20-37/189

URBROJ: 517-05-2-3-20-2

Zagreb, 25. rujna 2020.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja temeljem članka 48. stavaka 5., 7. i 8. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, br. 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) vezano uz članak 46. stavak 1. Zakona o zaštiti prirode povodom zahtjeva Općine Rakovica, Rakovica 6, 47245 Rakovica, nositelja izrade Programa zaštite divljači „Općine Rakovica“ za vremensko razdoblje od 01. travnja 2020. do 31. ožujka 2030. godine, a podnesenog putem izrađivača Plana trgovačkog društva „PRO SILVA“ d.o.o., Trg senjskih uskoka 1-2, 10020 Zagreb, za provedbu postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu Programa zaštite divljači „Općine Rakovica“ za vremensko razdoblje od 01. travnja 2020. do 31. ožujka 2030. godine, nakon provedenog postupka donosi

RJEŠENJE

- I. Da je Program zaštite divljači „Općine Rakovica“ za vremensko razdoblje od 01. travnja 2020. do 31. ožujka 2030. godine prihvatljiv za ekološku mrežu.
- II. U cilju zaštite zaštićenih područja i strogo zaštićenih divljih vrsta za koje nisu izdvojena područja ekološke mreže izdaju se sljedeći uvjeti zaštite prirode:
 1. U dijelu obuhvata Programa zaštite divljači „Općine Rakovica“ koji se nalazi unutar granica nacionalnog parka „Plitvička jezera“ sve planirane lovne aktivnosti obavljati u suradnji sa Javnom ustanovom „Nacionalni park Plitvička jezera“, a nakon davanja suglasnosti nadležnog tijela na Program zaštite divljači za Nacionalni park „Plitvička jezera“ za sve površine koje se nalaze unutar nacionalnog parka primjenjivati će se Program zaštite divljači za Nacionalni park „Plitvička jezera“;
 2. Do davanja suglasnosti nadležnog tijela na Program zaštite divljači za Nacionalni park „Plitvička jezera“ u dijelu obuhvata Programa zaštite divljači „Općine Rakovica“ koji se nalazi unutar granica nacionalnog parka „Plitvička jezera“ u slučaju planiranog izlučenja divljači potrebno je zatražiti dopuštenje od ovog Ministarstva. Navedeno nije potrebno tražiti ukoliko se radi o izlučenju ranjenih/povrijeđenih ili bolesnih jedinki divljači, a o čemu je potrebno ishoditi uvjerenje nadležne veterinarske službe da je odstrijeljena divljač bila ranjena ili bolesna;
 3. U dijelu obuhvata Programa zaštite divljači „Općine Rakovica“ koji se nalazi unutar granica značajnog krajobraza „Baračeve špilje“ sve planirane lovne aktivnosti obavljati u suradnji sa nadležnom javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim područjem;

4. U zoni radijusa 100 m oko aktivnih gnijezda strogo zaštićenih ptica nije dopušteno provoditi lovne aktivnosti u vrijeme njihovog razmnožavanja;
5. Obvezno primjenjivati za medvjeda „Plan gospodarenja s medvjedom u Republici Hrvatskoj“, a za vuka i risa Planove upravljanja tim vrstama;
6. Svaki pronalazak uginule ili ozlijeđene strogo zaštićene životinjske vrste odmah prijaviti Zavodu za zaštitu okoliša i prirode putem obrasca dostupnog na internetskoj poveznici <http://213.202.106.36/limesurvey/index.php/927612/lang-hr>;
7. U Obrascu za evidentiranje ugroženih i strogo zaštićenih vrsta (dostupan na internetskoj stranici www.mzoe.hr) potrebno je evidentirati opažanja i nalaze strogo zaštićenih vrsta te navedeni Obrazac jednom godišnje dostavljati Zavodu za zaštitu okoliša i prirode.

III. Ovo Rješenje objavljuje se na internetskim stranicama Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja.

O b r a z l o ž e n j e

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja Uprava za zaštitu prirode zaprimila je 04. rujna 2020. godine od strane trgovačkog društva „PRO SILVA“ d.o.o., Trg senjskih uskoka 1-2, 10020 Zagreb, izrađivača Programa zaštite divljači „Općine Rakovica“ za vremensko razdoblje od 01. travnja 2020. do 31. ožujka 2030. godine (dalje u tekstu: Plan) zahtjev za provođenje postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti Plana za ekološku mrežu.

U zahtjevu su sukladno članku 48. stavku 2. Zakona o zaštiti prirode dostavljeni podaci o Planu, nositelju izrade Plana te pripadajući kartografski prikazi. Uz zahtjev je u tiskanom i digitalnom obliku priložen nacrt Plana.

U provedbi postupka ovo Ministarstvo razmotrilo je predmetni zahtjev i priloženu dokumentaciju te nakon uvida u Uredbu o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (Narodne novine, broj 80/19) utvrdilo je sljedeće.

Nositelj izrade Plana je Općina Rakovica, Rakovica 6, 47245 Rakovica.

Obuhvat Plana odnosi se na područje Općine Rakovica (naselja: Basara, Brajdić Selo, Brezovac, Broćanac, Čatrnja, Čuić Brdo, Drage, Drežnik Grad, Gornja Močila, Grabovac, Irinovac, Jamarje, Jelov Klanac, Korana, Koranski Lug, Kordunski Ljeskovac, Korita, Lipovac, Lipovača, Mašvina, Nova Kršlja, Oštarski Stanovi, Rakovica, Rakovičko Selište, Sadilovac, Selište Drežničko i Stara Kršlja) površine 637 ha (šume i šumsko zemljište 97 ha, poljoprivredno zemljište 150 ha, ograđeni višegodišnji nasadi 11 ha, vodene površine 1 ha, građevinsko zemljište i javne površine 378 ha).

Plan se donosi za vremensko razdoblje od 01. travnja 2020. do 31. ožujka 2030. godine (10 godina).

Razlog za izradu Plana proizlazi iz Zakona o lovstvu (Narodne novine, broj 99/18, 32/19, 32/20), odnosno članka 47. koji propisuje da se za površine na kojima je zabranjeno ustanovljenje lovišta donosi program zaštite divljači kojim se uređuje zaštita i lov divljači na navedenim površinama.

Vrste divljači koje obitavaju ili se mogu pojaviti na području obuhvata Plana i kao takve su navedene u Planu su: jelen obični (*Cervus elaphus*), jelen lopatar (*Dama dama*), srna obična (*Capreolus capreolus*), svinja divlja (*Sus scrofa*), jazavac (*Meles meles*), divlja mačka (*Felis silvestris*), kuna bjelica (*Martes foina*), kuna zlatica (*Martes martes*), dabar (*Castor fiber*), lisica (*Vulpes vulpes*), zec obični (*Lepus europaeus*), puh veliki (*Glis glis*), čagalj (*Canis aureus*), tvor (*Mustela putorius*), fazan – gnjetlovi (*Phasianus* sp.), golub divlji pećinar (*Columba livia*), golub divlji grivnjaš (*Columba palumbus*), patka divlja gluhara (*Anas platyrhynchos*), liska crna (*Fulica atra*), vrana siva (*Corvus corone cornix*), vrana gaćac (*Corvus frugilegus*), svraka (*Pica*

pica), šojka kreštalica (*Garrulus glandarius*), guska divlja glogovnjača (*Anser fabalis*), prepelica pućpura (*Coturnix coturnix*), šumska šljuka (*Scolopax rusticola*) i patke divlje (*Anas sp.*).

Zahvati i aktivnosti planirani ovim Planom su: prebrojavanje divljači i ostalih životinjskih vrsta; provedba preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko-zdravstvenih mjera; podjela zaštitnih sredstava korisnicima površina obuhvaćenih Planom te njihova edukacija o pravilnoj primjeni navedenih sredstava; zaštita usjeva i nasada rastjerivanjem divljači (izgon) te uporabom zaštitnih sredstava i plašila; eventualno smanjivanje broja divljači putem selektivnih živolovki, sokolarenja i odstrjela.

Unutar obuhvata Plana nalaze se sljedeća zaštićena područja: nacionalni park „Plitvička jezera“ (2,6 ha ili oko 0,41 % površine obuhvata Plana) i značajni krajobraz „Baraćeve špilje“ (8,06 ha ili oko 1,27 % površine obuhvata Plana).

Unutar obuhvata Plana manjim dijelom nalaze se područja ekološke mreže proglašene Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže: Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) – HR2001504 Gornji tok Korane i HR5000020 Nacionalni park Plitvička jezera te Područje očuvanja značajno za ptice (POP) HR1000020 Nacionalni park Plitvička jezera.

Unutar administrativnih granica Općine Rakovica, ali izvan granica obuhvata Plana nalaze se Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) HR2000004 Donja Baraćeve, HR2000026 Dumenčića špilja, HR2000066 Božićeva špilja i HR2001180 Panjkov ponor-Varićakova špilja sustav.

Vrsta koja se nalazi na popisu divljači (sukladno Zakonu o lovstvu), a ujedno je i ciljna vrsta područja ekološke mreže HR5000020 Nacionalni park Plitvička jezera je smeđi medvjed (*Ursus arctos*).

Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama (Narodne novine, br. 144/13, 73/16) smeđi medvjed proglašen je strogo zaštićenom vrstom, ali je ostao na popisu divljači te se njime gospodari temeljem Plana gospodarenja smeđim medvjedom u RH, odnosno akcijskim planom za svaku pojedinu godinu. Sukladno navedenome, u Planu će se samo evidentirati pojavnost smeđeg medvjeda, pa se može zaključiti da neće biti značajnog negativnog utjecaja na smeđeg medvjeda kao ciljnu vrstu navedenog područja ekološke mreže.

Ostale životinjske vrste koje su ciljne vrste navedenih područja ekološke mreže ne nalaze se na popisu divljači pa se može isključiti mogućnost negativnih utjecaja Plana na njih.

Zahvati i aktivnosti propisani Planom ne uzrokuju gubitak ciljnih staništa navedenih područja ekološke mreže, odnosno ne utječu značajno negativno na pogodnost staništa za ciljne vrste područja ekološke mreže.

Slijedom iznijetog u provedenom postupku Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, odnosno analizom mogućih utjecaja provedbe Plana na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, a uzevši u obzir zahvate i aktivnosti planirane Planom kao i njihov opseg te na činjenicu da se radi o ciljnim vrstama (osim smeđeg medvjeda) i stanišnim tipovima kojima se ne gospodari u smislu posebnog propisa iz područja lovstva, uz pridržavanje važećih zakonskih propisa, može se isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja Plana na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže i nije potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu te je stoga riješeno kao u izreci.

U slučaju izmjena dostavljenog nacрта Plana, potrebno je ponoviti postupak Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom očitovale se dopisom (KLASA: 351-03/18-04/487 URBROJ: 517-06-2-1-2-18-2) od 7. svibnja 2018. godine da sukladno odredbama Zakona o zaštiti okoliša (Narodne novine, br. 80/13, 153/13, 78/15, 12/18) lovstvo nije područje za koje se obvezno provode postupci strateške procjene i ocjene o potrebi strateške procjene utjecaja na okoliš.

Člankom 46. Zakona o zaštiti prirode propisano je da Ministarstvo provodi prethodnu ocjenu i glavnu ocjenu za strategije, planove i programe koji se pripremaju i/ili donose na državnoj i područnoj (regionalnoj) razini, kao i za one koji se pripremaju i/ili donose na državnoj i područnoj (regionalnoj) razini, a za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza strateške procjene ili ocjene o potrebi strateške procjene, dok Upravno tijelo provodi prethodnu ocjenu i glavnu ocjenu za strategije, planove i programe koji se pripremaju i/ili donose na lokalnoj razini, kao i za one koji se pripremaju i/ili donose na lokalnoj razini, a za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza strateške procjene ili ocjene o potrebi strateške procjene.

Članak 48. stavak 5. Zakona o zaštiti prirode propisuje da ako Ministarstvo isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja strategije, plana ili programa na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, donosi rješenje da je strategija, plan ili program prihvatljiv za ekološku mrežu.

Članak 48. stavak 7. Zakona o zaštiti prirode propisuje da rješenje iz stavaka 5. i 6. navedenog članka sadrži podatke o strategiji, planu ili programu, podatke o ekološkoj mreži, obrazloženje razloga na temelju kojih je isključena mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže ili obrazloženje razloga na temelju kojih je utvrđena obveza provedbe Glavne ocjene.

Članak 48. stavak 8. Zakona o zaštiti prirode propisuje da rješenje iz stavaka 5. i 6. navedenog članka sadrži i uvjete zaštite prirode ako se radi o strategiji, planu ili programu u čijem se obuhvatu nalaze zaštićena područja, strogo zaštićene divlje vrste i/ili ugroženi i rijetki stanišni tipovi za koje nisu izdvojena područja ekološke mreže.

U skladu s člankom 51. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode ovo Rješenje objavljuje se na mrežnoj stranici Ministarstva.

Temeljem Zakona o upravnim pristojbama (Narodne novine, broj 115/16) upravna pristojba na ovo Rješenje je naplaćena.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

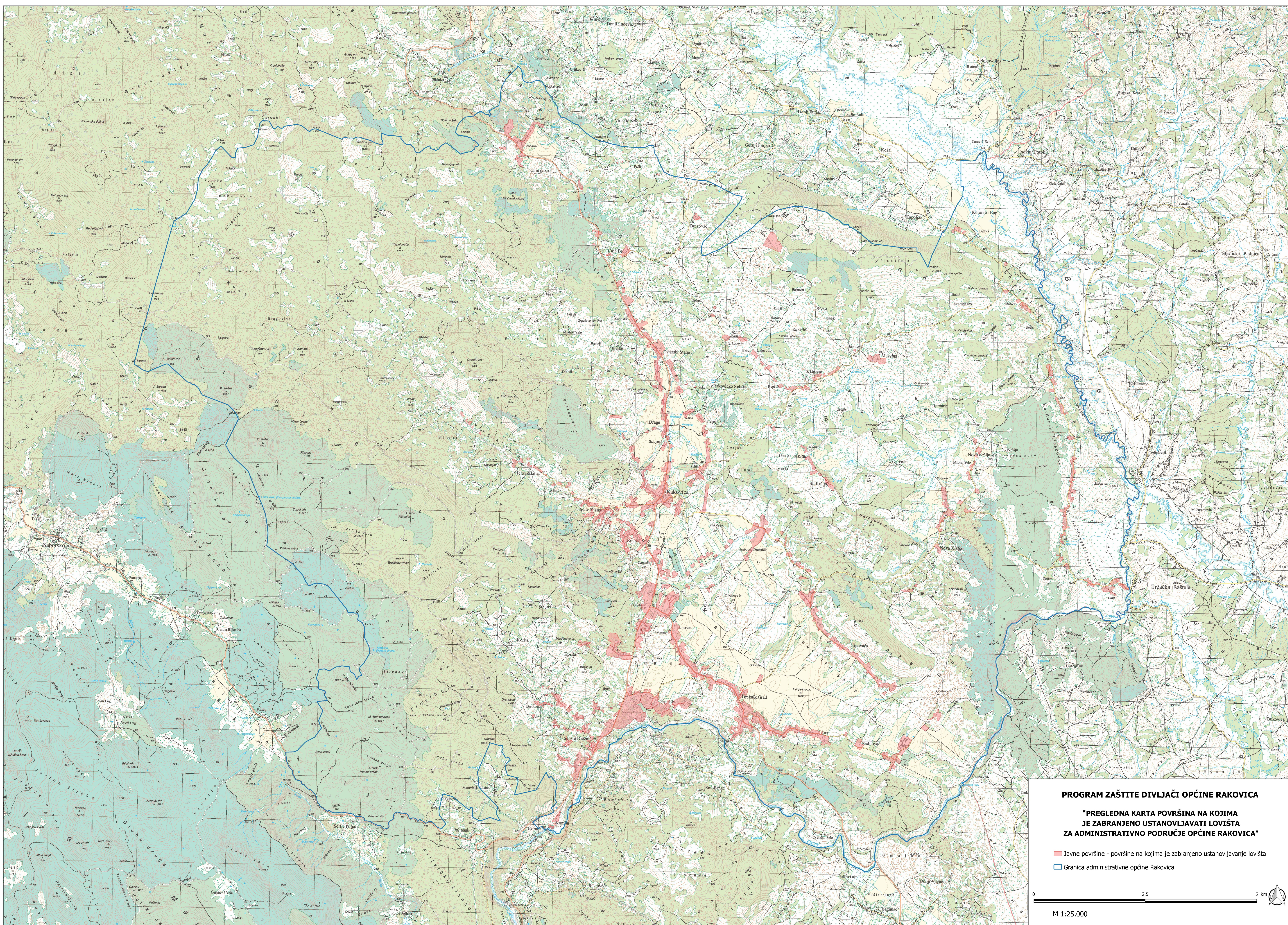
Ovo je Rješenje izvršno u upravnom postupku te se protiv njega ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred upravnim sudom na području kojeg tužitelj ima prebivalište, odnosno sjedište. Upravni spor pokreće se tužbom koja se podnosi u roku od 30 dana od dana dostave ovog Rješenja.

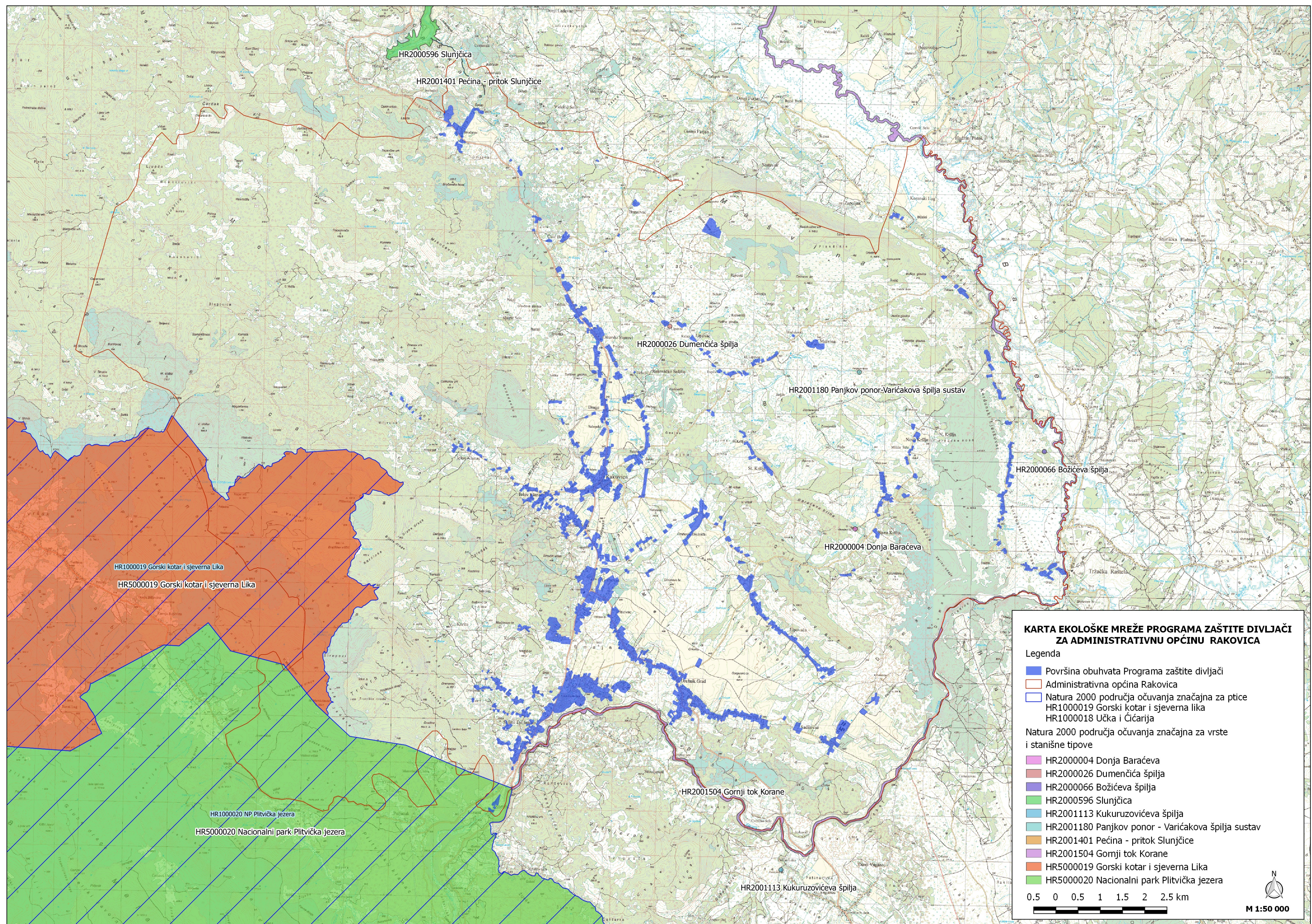
Tužba se predaje nadležnom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

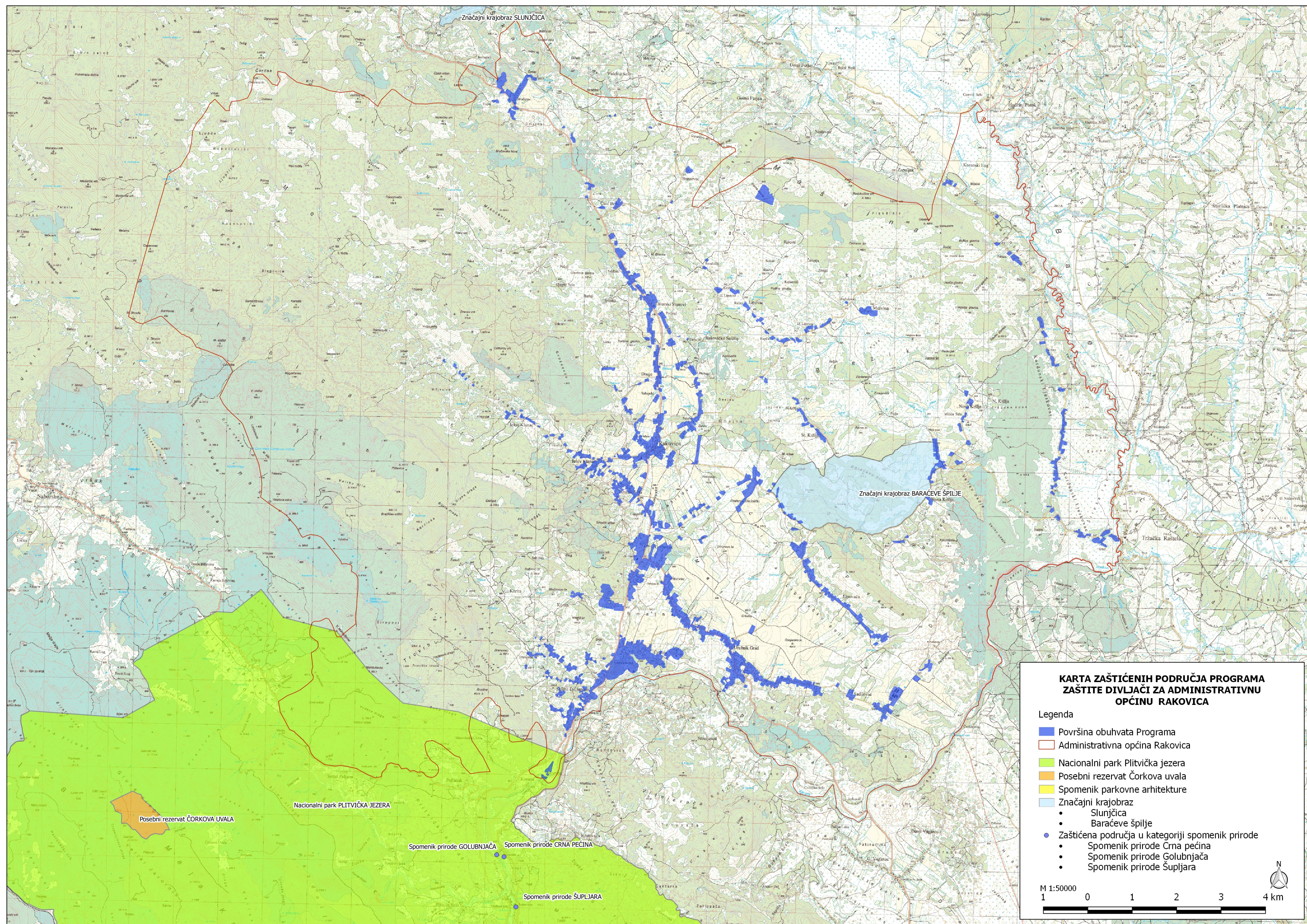

Dostaviti:

1. Općina Rakovica, Rakovica 6, 47245 Rakovica
2. „PRO SILVA“ d.o.o., Trg senjskih uskoka 1-2, 10 020 Zagreb
3. U spis predmeta

**KARTA ZAŠTIĆENIH PODRUČJA PROGRAMA
ZAŠTITE DIVLJAČI ZA ADMINISTRATIVNU
OPĆINU RAKOVICA**

Legenda

- Površina obuhvata Programa
- Administrativna općina Rakovica
- Nacionalni park Plitvička jezera
- Posebni rezervat Čorkova uvala
- Spomenik parkovne arhitekture
- Značajni krajobraz
 - Slunjčica
 - Baračeve špilje
- Zaštićena područja u kategoriji spomenik prirode
 - Spomenik prirode Crna pećina
 - Spomenik prirode Golubnjača
 - Spomenik prirode Šupljara

M 1:50000

